

hulus mineri calidum ab aqua ipsa reducitur calida de proprietatibus elementorum hoc etiam modo in factum quod quidam construat curiosi exposita fluit in inflammatum a qua quis posset domum nunc comburere ex cibis nouus in membris indicat occurrens ethico vult ergo conciliator in summa quod causa quare calidum calefit ab aqua plectra super eam est: quia aqua frigida fugat calidum calidum ad profundum quod propter unionem exit ad extra in fortificationem et ostendit manifestam caliditatem sicut fit caliditas in corpore carnosum ab aqua frigida. Et nos non intendimus hunc modum reprobare cum tamen si consideras multum sit reprehensibilis et demus nos in hoc causam iuxta dicta preinducta quod causa illius apparere est: quia cum aqua plectra supra calcem diuidens calcem minutissime: et per eam penetrat partes in calce quod sunt calide virtualiter agunt in aqua inducendo in illam caliditatem formalem et actualement: quia aqua est humida quod potest esse subiectum actualis caloris. unde rehumectatur etiam substantia calcis quo calore inducet aqua vaporis et feruens exit extra simul etiam cum partibus subtilibus calcis quod patet quia post tempus ut dictum fuit resoluta et exsiccata aqua remota est actiuitas a calce que occurrere extra tangentem ardet et fortiter calefacit. Et ex quo potest apparere: quod calidum non calefacit lignum super quo ponitur nec saccum in quo deferretur et res similes sicut calefacit aqua: nam illa non sunt apta suscipere actuale calidum et formale a partibus illis virtualiter calidis sicut aqua quod penetrat in partes minutissimas calcis. unde calidum ex rebus non acquiritur humilitas sicut ex aqua. Illis habitis veniendum est ad modum in quo ethici supercalefiunt a cibo et dederunt in hoc quendam modum apparentem et pulchrum dicentes primo quod causa quare ethici supercalefiunt ex cibo non est siccitas membrorum ethici. Et hoc propter rationem auctoris. quia nunc membrum ventum ad tantam ariditatem quod si humidum aqueum illabitur in siccum corpus: et deinde euaporat ita humidum nutrimentum illabit in membra ethici. Et ideo dicunt quod ratio auctoris contra Galenum est efficax: sed Galenus loquitur solum exemplariter. Et attende hic a nobis quod non voluit Galenus quod causa quare ethici supercalefiunt a cibo esset siccitas membrorum: sed voluit quod propter siccitatem membrorum ethici caliditas que in eis est non est multum apparet et manifesta sicut postea cum assumpsit cibum rehumectantem membris repletis vaporibus cibi calefactis occurreribus. nunc tangentem quod primo non occurrerent. et ideo est hic quedam similitudo generalis calefactionis in ethico et in calce: quia sicut postquam aqua est protecta super calcem apparet manifesta caliditas ex vaporibus aque et eius partibus calidis occurrentibus ita etiam ex vaporibus: et cibo in ethica

aut primo existens multum in quanto diminuitur propter multam siccitatem non apparebat sic et ideo dicit Galenus quod caliditas arida aspersa humido promptior caliditate ostendit non tamen dicit quod ariditas et siccitas sit causa effectiua huius caliditatis inducte tamen in ter illa duo est multa dissimilitudo: nam non contrariatur cibis ethico sicut aqua calidum calce enim habet solum caliditatem virtutalem: sed membra ethici habent caliditatem actualement. Similiter non illabitur humidum nutrimentum tale in membra ethici sicut illabitur humidum aqueum in calce et multe sunt alie dissimilitudines propter quas auctor primo dicta verba protulit Galenus autem exemplariter loquebatur Secundo dicunt quod in omni genere feb. cibis assumptis inducit aliquam calorem licet minus in effimeris quam in alijs ratio est: quia membra in omni se sunt sub extraneo calore ergo possunt calefactiones inducere in cibo qui calefactus calefacit illa ita quod tam in effimera quam in putrida assumpto cibo augmentabitur caliditas in corpore: quod calefactio ciborum et eius vaporibus apparebit in corpore caliditas augmentata. Tertio dicitur quod si calor ex cibo augetur in putrida illa calefactio non sic clare sentitur ad infirmum nec ita clare discernitur a medico in putridis sicut in ethicis. Et ratio huius est: quia in ethica infirmus antequam assumeret cibum non iudicaret se calorem habere vel esse febrem cum ethici calorem non sentiat cum ergo ei aduenit cibum qui calefit a caliditate membrorum et membra illa alterat et calefacit tunc ethicus talem calefactionem a cibo sentit cum illa sit caliditas fiens et non facta. unde iudicat se nunc esse calidum quod nullo modo prius indicabat cum caliditatem suam factam non sentiret: ergo ex cibo ethicus est mutatus et ex non sentit se calidum et se alterari ad sentire se alterari et calefiere: sed in putridis febribus semper infirmus sentit suam flammam cum habeat caliditatem in fieri sentit etiam diuersos motus in vaporibus humorum putridorum. si igitur homo habens putridam supercalefiat a cibo non mutatur propter hoc quod est non sentire se calidum in sentiendo se calidior: et ideo non dicit se de nouo a cibo calefiere: et maxime: quod post sine aliquo cibo maiorem sentit calorem ut in paroxismo. unde Auicenna quarto cano. videtur hoc sentire cum dicit et si ethicus habens egritudinem non vehementer id est non sentit discernens illud quod in eo est de caliditate. ita quod discernat caliditatem in eo: sed putridus discernit ergo vult quod habens ethicam directe mutetur de non sentiendo in sentiendum. Et predictis igitur plures potest haberi quare ethici supercalefiunt a cibo: nam assumpto cibo statim post duas vel tres horas vel plus secundum diuersitatem hominum: et ciborum attrahuntur partes roride

aere et vaporose magis ad membra quam ad membra ethica inflammatam peruenientes calefiunt ab illis quod calefacte calefaciunt membra ethici. Similiter etiam rehumectata ariditate membrorum ethici ab his vaporibus calidis apparent tangentem magna caliditas propter concursum horum ad tactum que caliditas primo propter ariditatem et priuationem vaporum non poterat se manifeste intantum imprimere. Et similiter fit secunda calefactio in ethico tempore apponitis nutrimentis per modum supra declaratum volunt ergo predicti quod istud signum non sit proprium ethicarum sic quod in alijs non reperitur: immo cum in qualibet se sint membra calida calore extraneo in qualibet fit supercalefactio aliqua ex cibi assumptione cum etiam ut probatum est possit dari se. putrida in qua est caliditas maior in membris quam in quadam ethica: et maior ariditas membrorum ex illa causa poterit predictum signum in predicta putrida plus reperiri. Sed ideo ponitur hoc signum esse proprium ethicarum feb. quia manifestius in ethica percipitur a medico et ab infirmo quam in putrida per modum declaratum: nam ethicus assumens cibum manifeste indicat se calefiere cum tamen plus nihil de hoc sentitur in eo manifeste est noua mutatio. Similiter de iudicio medici ut dictum est: sed homo qui habet putridam dato quod ex cibo supercalefiat et alteretur tamen non sic manifeste percipit iudicat: quia etiam primo sentiebat se alterari unde in eo quantum ad hoc non fit noua mutatio dato quod mutatio fiat similiter medicus tangens ethicum iudicabit valde calefactionem maiorem cum assumpsit cibum propter caliditatem suam: nunc occurrere tactui cum multis vaporibus et multiplicata in quanto plures in putrida: et dato quod supercalefactio sit addita: quia etiam in putrida antequam assumeret cibum occurrebat caliditas tangentem cum vaporum multitudine: similiter quod putrida habens habet caliditatem magnam paroxysmorum quod non est in ethico modo videtur in eo caliditatis ex cibo aliquid propter omnia. igitur illa quod tale signum manifestum apparet in ethicis quam in alijs febribus positum est hoc signum proprium ethicarum feb. Et dato quod in aliqua putrida possit esse etiam sic intensius sicut in aliqua ethica ut argutum est. unde licet arguere ante cibum febrens non sentit se calidum nec se alterari postea sumpto cibo sentit illud ergo ethica: si non licet arguere ergo est putrida et in alijs possit reperiri quod non sit manifestum propter predictas causas apparet per Auic. lib. c. quod dicit et cibum quidam in reliquis feb. non intendit hac intentione non dicit quod non intendat: si non intendit hac intentione: qua ethica. vbi subdit hic necessario faciat diuersitates propter motum nature.

Instituta.

Sed instituta quia si in putrida permittatur calor ex cibo aliqui sicut in ethica quare non magnificatur pul-

sus in putrida ex cibo sicut in ethica. Soluitur quia in ethica cibis non prohibetur a restau ratione per materiam quod corrumpat cibum. Et ideo fortificat virtutem: sed in putrida propter putridos humores corrumpuntur multum de cibo. Et ideo non sic apparet manifestari pulsus putride ex cibo sicut ethice.

Ad rationes.

Ad rationes autem in contrarium quod nostre rationes fuerunt quod probatur quod ethicus non possit calefiere. Dicendum cum dicitur quod tunc ethicus non posset per frigidam cibaria curari negat: et tu probas ex quo ab illis supercalefit et c. Dicendum quod ab illis cibaria supercalefit in primo occurrit cibo a membro calefacto: nam cibaria illa frigida generant sanguinem frigidum quod pueniens ad membra in primo cursu: quod ab illis illa supercalefit nihilominus tamen postea reuertit ad frigiditatem quod est aquilatas sibi essentialiter inherens que admodum aqua calida reuertit ad frigiditatem. Et dato quod reuertat talis cibum ad sanguinem minus frigidum quam si fuisset conuersus in corpore sano. unde dicebat Galenus deinde rursum in eam quod a principio fuerat constitutione antequam cibaret homo redeuntia.

Ad scias.

Ad aliam cum dicit aut ethicus calefiere a cibo calidiori et c. Dicendum quod a quolibet cibo quod assumit supercalefit et tu dicis quod non ex calidiori: quod etiam putridis conuenit. Dicendum quod verum est tamen ita patitur: quod tale signum ethico appropriatum tu dicis non ex frigidiori: quod a tali infirmitate verum est postquam perdidit calorem quem acquisit a membris tu dicis non anteperari ethico: quod talis eum coteruabit. Dicendum quod etiam ex primo occurrit ex tali calefit: quod si ex frigidiori multo amplius ex illo: sed postea quod reuertit ad suum temperamentum. unde illud conseruabit. Sed tu dicis quod remouet ethicus et sanguis vel cibum a predicta caliditate: et dicit quod hoc est et ab aere extrinseco: et quod predictae partes roride calide et vapores predicti et resoluuntur et per modum tam per tactum de aqua calida: et hoc iusto et multe sunt in hoc via. Ad aliam tu dicis cibum non calefacit ethicum nisi quod ethicus calefacit eum verum est cum tu dicis ethicus non potest dare cibo maiorem calorem quam habeat in membris illa potest negari nihilominus si concedat nihil concludit. Sed tu dicis cibum erit equalis caloris cum membris ergo non poterit membra calefacere. Et si sit si erit minoris caloris dicendum quod falsum est quod aliquis existens caloris equalis cum altero potest in illo intendere calorem propter dispositionem illius passum ad calefaciendum. unde aliquando ex dispositione passum inducitur effectus maior quam sit formaliter in agente ita est hic ethicus habet membra arida apta nata incedi. unde in eis potest incendi caliditas a re que non habet tantum de caliditate quam illa. Et aliter posset dici quod dato quod ille cibum non esset calidior membris ethici nihilominus tamen quia augmentata quantitate sanguis possunt nunc me

bra calefieri: quia ex maiori quanto fit actio fortior. Sed nobis hec solutio non placet. ratio autem auctoris iam fuit soluta. Et ratio alia quod sit contra Galenum: nam patet quod aliter patet quod aliter non. Et opus nos videri intelligere ad complementum textus Galeni quod cum ipse dicit infra. ergo et ad sensum demum humida caliditas habet aptiorem virtutem quam sicca loquendo de caliditate sicca cum qua est paucitas subiecti proprii in quo fundatur talis caliditas non ostendit minus manifestam virtutem: immo plus sicut ignis in quo est caliditas sicca assertio habet virtutem quam aer in quo est caliditas humida. Et dato quod hoc etiam sit: quod ignis habet caliditatem intensiorem. unde in eo est materia et subiectum conueniens caliditati: sed in corporibus mixtis et maxime vivis in quibus humidum est proprium subiectum caliditatis sicca: quod pariter est ibi de subiecto caliditatis. et per prius de caliditate minus apparente habet virtutem quam caliditas humida. Et quibus omnibus si bene consideras attende quod caliditas que est fundata in ethico et maxime quanto ethicus plus precedit versus siccitatem cum sit fundata in substantia et subiecto sic: eo plus similis et appropinquat caliditati potentiali. Sed in sincho cum caliditas sit fundata in subiecto humido est caliditas magis actualis ita quod in corde quantum ad tactum perciperetur maior caliditas in sincho et dicunt aliqui quod est simile sicut de caliditate colere et sanguis: colera enim est calidior sanguine caliditate magis extranea quam etiam est quodammodo potentialis et virtualis caliditas: sed sanguis est calidior ea caliditate quod est in actu unde si est etiam quodammodo sicut de ligno cum est bene inflammatus: et cum non emittit flammam propter adustionem: sed tamen remanet carbo. caliditas enim quod est in ligno cum emittit flammam maior est in actu: et in quanto quod sit cum remanet carbo tamen. Sed comparando eam ad ipsius ligni quod alterationem suscipit magis est alteratum lignum cum est factum carbo quam cum tantum flamma emittit: caliditas tamen quo ad actum est minor: et sic est de caliditate ethice et patiens sinocha vel putrida. scilicet quod ad tabem ethicam producat. Res autem quod est calida imposita est sepe plus disposita ad inflammationem et calefactionem in comparatione ad illud quod prius erat quam res quod est talis in actu possit in pluribus induci. unde cum colera inflammata sit in ea caliditas valde acutior et mordacior quam cum sanguis inflammatus. Sic cum caliditas ethice sit caliditas sicca arida est apta nata multum incendi. unde habet membra incendiabilia. unde plus calefiat et manifestat ex cibo quam homo habens sinocha vel putrida in quibus est caliditas magis humida non sic incendiabilis propter quod hoc signum plus appropinquatur ethice quam aliis nisi hoc esset de illis putridis in quibus esset ariditas maior quam in multis ethicis. unde quia tales putride multum sunt in natura propinqua ipsis ethicis difficile est tunc discernere an homo simul

cum illa putrida habeat ethicam complicatam cum ibi quasi appareant omnia signa ethice ut medicus de hoc sepe hesitet in suo iudicio. Et ex his verbis patet sibi apparere quare actores hoc signum ethice febribus appropriant.

Antiqua traductio.

Terminus autem principii huius est secundum tempus in quo effimere per declinationem mitem in febricitationem veniunt nihil tale fieri eis immo manifeste siccitatem intendi. tunc enim primum succedens ab effimeris ethica iam fit. Sed quasi augmentatio eius et perfecte completionis terminus alius est is qui secundum tertiam diem paroxysmus: si enim ut parum antea dixi secundum hanc neque inuaserit quis alius paroxysmus: neque sine febre laboras fuerit factus siccitate intensa ei certissime hec talis ethicarum est.

Nicolai leoniceni.

Terminus autem earum principii est cum eo tempore quo solent ephemerere febres in integram quietem desinere ne dum istis tale aliquid eveniat insuper siccitas manifeste intendatur tunc enim primum febrem euadens ephemeram transcedit ad ethicam alteram vero cuiusdam veluti ipsius augmenti atque integre perfectionis terminus est tertie diei accessio: si enim ut paulo ante dicebamus neque altera accessio supervenerit neque egrotus sine febre fuerit adaucta insuper siccitate tunc proculdubio hic ethica febre laborat.

Cum ponit signum ethice incipientis et ponit aliud signum ethice precedentis penes quod comparavit ethicam precedentem ad ethicam incipientem nunc ponit alia signa quod appropinquatur magis ethice precedenti quam huius marasmus. verbi gratia. hec primo reassumpsit signum ethice incipientis et ostendit quod sunt ea quod significant transitum fe. effimere in ethicam: et sunt illa que significant eam tam transiisse in ethicam: hoc facit Galenus hic et supra: quoniam fe. ethica quod appellatur incipiens non procedens versus marasmodum ut plurimum incipit ex effimera: et non intelligit hic fe. incipiens. id est quod sit incipiendo quod illa sit non antecedente aliqua febre. sed appellatur incipiens: quod non processit adhuc multum versus marasmodum sepe cum iam in illis antecedentibus febribus sit facta magna consumptio. Et quibus potest apparere unum quod dictum fuit supra quod aliqua febre perducens ad ethicam perducet ad ethicam que sit

tum cum erit facta ethica erit in corpore valde de maior siccitas quam in ethica ad quam perducit una alta febre. Et ex hoc statim sequitur clarum intuenti quod una febre potest perducere hominem ad tertiam speciem ethice non perducendo ad primam et ad secundam. Et dicit Galenus et sunt eadem verba cum his que dicit supra supponebatur itaque primum ipsa sola et. Et terminus principii huius id est illud quod determinat initium huius fe. quia. et distinguit ipsum a febre precedente et in tempus in quo effimere per declarationem mitem veniunt in febricitationem. id est venire consueverunt. tunc tabes fieri eis: quia scilicet nec fiat declinatio mitem nec fiat infirmitas: immo manifeste intenditur siccitas. tunc fit iam ethica succedens ab effimera. id est tunc est signum quod iam incipit fieri ethica et quod effimera transit in ethicam: et subdit signa quod significant effimera tam transiisse in ethicam: quod signum positum est signum suppositiois transitus unde dicit: sed quasi augmentatio eius: et perfecte completionis est alius terminus. id est aliud signum est perfecte completionis: et transit iam facta ethice. Et tunc declarat quod est hoc signum et terminus: quod est paroxysmus qui consuevit fieri tertiam diem: quod sicut supra dicit si secundum tertium diem statu signo iam posito non inuaserit alius paroxysmus nec laboras fuerit factus in tali tertia die sine febre. et in tali die fuit intensa et siccitas certissime hec talis ethicarum est: quod scilicet iam est signum quod est facta ethica et completa ut quod illa dicta fuerunt in capitulo allegato expresso: ideo hic nihil amplius dicimus.

Antiqua traductio.

Sed tempore procedente marasmodis id est tabida erit cito nisi bene curabitur. Terminus autem est et transitionis eius in marasmodum id est in tabem cum primum pulsus eius debilis simul et durus factus sit confestim autem nimirum et parvus ex necessitate hic talis et spissus est non tamen propterea est marasmodus: id est tabidus: sed propter debilitatem et duriciem fit enim debilitas quidem in fortibus cordis discretis durities vero in siccitibus: si vero utique hec cor assumpserint passiones febrile necesse est animal in hoc marasmodum. id est tabida febre.

Nicolai leoniceni.

Que progressu temporis cita ad tabidam conuertetur pulsus debilis simul ac durus fiet statim vero et parvus necessario hic idem est etiam frequens non

tamen propterea febris est tabida. Sed ob id potius quoniam debilis ac parvus existit debilitas siquidem vehemens sequitur cordis intemperiem durities autem siccitates. Siquidem huiusce modi affectus cor occupauerit hinc febre tabida necesse est animal laborare.

Et ponit aliud signum ethice precedentis. unde ponit unum signum transitus ethice in marasmodum: et significat ethicam secundae speciei cum illa sit illa que transit in marasmodum: et dicit quod ethica nisi cito curetur fiet tabida procedente tempore. et causa huius est in promptu propter continuam siccitatem que in corpore ethice additur. et tunc ponit signum hunc transitum significans cum dicit certe autem quia tale signum cum sit pulsus simul debilis et durus: nam dicit ipse confestim. id est prius antequam fiat transitus in marasmodum parvus in necessitate et spissus est pulsus non tamen propterea est tabida febre. supple dato quod pulsus sit parvus et spissus quia in secunda specie ethice quod adhuc non est tabida apparet paruitas et spissitudo pulsus cuius causa fuit supra assignata: sed propter debilitatem et duriciem pulsus. id est subdiscernetur febre marasmodica ab ethica absolute. Et assignat causam huius: quod debilitas pulsus fit in fortibus discretis cordis et duricies fit in siccitibus scilicet fortibus. si vero utique hec passiones. id est caliditas et siccitas sint fortes necesse est animal febre in hoc febre tepida: ideo necessario sua marasmodica est pulsus debilis et durus. Et attende quod cum dicit quod propter debilitatem et duriciem discernitur tabida febre ab ethica absolute hoc est verum per debilitatem et duriciem manifeste appaerantes: et hoc simul etiam cum aliis signis antecedentibus huius ethice febris: et hoc quod in qualibet specie ethice est quedam duricies et quedam debilitas pulsus sed non manifeste et maxima nisi in marasmodum. Et intellige etiam quod cum febre ethica absolute permutat ad marasmodum non solum est ibi hoc signum: sed etiam sit permutatio aliorum antecedentium quod apparet in secunda specie ad alia accidentia quod apparent in marasmodum neque que supra sunt numerata.

Antiqua traductio.

In eadem vero hanc incidunt febrem et ex acutis et causombus plurimi eorum qui male medicati sunt et maxime quicquid indigent aqua bibere frigidam. et hanc non biberunt: immo neque aliam refrigerantiam sanationem thoracis et hypochondriorum habuerunt. Si vero utique et hoc non habentes adhuc et cathaplasmatibus quod per mel plurimum vni sunt quod nunc in multo vni sunt.

plus marasmare. i. tabere hos paratū est siue simpliciter febrerint siue i epatis vel vtrius flegmone. Maxime enim utiq; hos flegmones nō recte medicato sequitur marasmi. i. tabes quare quidez existimat neq; aliter posse fieri hanc talē passionē.

Nicolai leoniceni.

In eadē vō incidūt febrē ex accidenti bus atq; acutis febrib; plures q recte curati nō sunt ac p̄sertim q cum aque frigide de potu indigerēt p̄ter id qd eam nō biberint nullū tñ refrigerās medicamē thora ci ac p̄cordis apposuerūt. Si vō cū omī huiusmodi auxilio caruerit cathaplas mata etiā ex melle quorū nūc plurimū est v̄p̄ ultra modū adhibuerit his expeditū est iter ad tabē si etiā diu febrē tollerauerint ex epatis aut vetriculi infāmatione maxime igit vīscerū collectōes si nō recta cura adhibeat insequūtur et hīc febres adeo vt pleriq; existimauerint eas nulla ex causa alia generari.

Ponit signū aliud ad illud idem q signū est sumptū a causa antecedente marasmonē cū hoc remouēdo oīno quorūdam opīnionez et dicit q in hanc eandē se. scz marasmonidē incidunt plurimū eorum qui acutas passioes pariuntur z male medicati sunt z maxime illi qui indigēt potu aque frigide z eam non bibunt nec aliud remedium refrigeratiū toracis z p̄pocūdrionū habent quo tñ multū indigent z similiter cum hoc q nō habet illa refrigeratiua quibus indiget medicus cathaplasmat mēbra illa cum emplastris cum multo melle q sunt nunc multū in vsu. vñ ex eis multū desiccatur: nam hī tales qui sic cataplasmatū parati sunt tabere: z valde parati quia ibi cum hoc q non infrigidat plus derelinquit in vsu illorū amplastrozū. Et subdit Galenus q illi de quibus dicitur cadunt in marasmi si male curent siue similiter febrerint id est siue habuerint feb. acutas similiter siue apostemate siue habuerint illas cuz flegmōe epatis vel vtrius. i. stomachi. nam febres tabide marie sequūtur hos flegmones male medicatos z cā est: q ex flegmone horum vīscerum maxime accidit in corpore cōsumptio et hoc q illa sunt mēbra ex quibus humiditas in totū profluit. Ex quo dicto intulit Galenū opīnionez quorūdam qui existimauerūt scilz propter illud qd dictū est nō posse aliter fieri scilz propter flegmonē epatis vel vtrius hāc talem passionē. i. fe. ethica z tabidā. Et demū hos reprehendit cum dicit.

Antiqua traductio.

Nesciētes q neq; horum neutrū neq; aliud aliq; vīscerū vel particula aliqua neq; marasmi. i. tabez neq; vniuersaliter ethica vllam febrē operat anteq; vt dictū est patiatur cor.

Nicolai leoniceni. Quos latet neutrū istorū ac nullū p̄terea ex vīscerib; aliud neq; tabem neq; illam oīno ethicam febrē efficere priusq; vt dictum est cor patiatur.

Et primo ad hoc premittēs hoc fundamē tum q nec epar nec stomach; nec aliq; aliud mēbrorū operatur tabē nec vniuersaliter aliā quā fe. ethica: z sic etiā vniuersaliter quālibet aliā feb. anteq; cor patiatur. i. nisi patiens te corde vt eius passio p̄ncipaliter se. sic z in hoc voluit q nullū mēbrū se. sit p̄p̄ta passio nisi cordis: z hoc supra declaratū fuit: z hoc possum; etiā dicere q Galenū reprehēdit vñ dictū qd in opīnōe eorū videtur diludi: quia enim illi ponunt q nō sit aliq; passio illa nisi ex passioe epatis z stomachi videretur ponere q se. sit p̄p̄ta passio tantum mēbrorū: quia de ratioe passionis est q nūq; separet a subiecto p̄p̄to si ergo nūq; pōt fieri talis passio nisi ex passione illorū. igit zc. q si esset p̄p̄ta passio cordis tunc iam posset fieri sine illis.

Antiqua traductio.

Incipit autē hec passio ei qnq; quidē ex seipso vt in iris z tristitijs fortib; z longis: qnq; vero in causonib; febrib; est autē qn in passioib; q sunt fm pulmonē z thoracē z marie in empimas z p̄sticis sicut antez in his ita z in ventre z in epate. Et simpliciter dicēdū in oībus lōgis flegmonibus p̄ncipalibus partib; cum siccitas te totius aialis: z maxime cordis.

Nicolai leoniceni.

Aduenit autē z hec passio nōnūq; q dem p seipsam sicuti in excādescētijs vebemētibusq; tristitijs ac diurnis non nūq; vero in ardētib; febrib; aliqñ autē in pulmonis ac thoracis affectib; ac p̄sertim in supationib; z tabe: sicuti aut in his ita in epate ac vetriculo atq; vt simpliciter dicamus in oībus diurnis inflammationibus que nobiliores partes occupauerunt adiuncta totius aialis ac p̄sertim cordis siccitate.

Deinde Galenū dīrecte impugnat dictum eorum qn semp non fit talis passio. ex passioe p̄dictorū mēbrorū: nam ex quo talis se. est p̄p̄ta passio p̄dictorū mēbrorū. Sed potest multis alijs vīs hec passio insurgere quā dicunt

quā dicit illi: nam illi vident etiā innuere q licet se. sit p̄p̄ta passio cordis non pōt p̄dicta se. in eo fieri nisi ex passione p̄dictorū mēbrorū. Dicit enī q p̄dicta passio aliqñ incipit a seipso. i. a corde: quia nō simul illud in eo ab alio mēbro sicut accidit in iris z tristitijs fortibus z longis: z hoc quia illa accidentia appropriātur cordi quādo fit p̄dicta passio in causonib;. i. sine aliquo apostemate epatis vel stomachi sit etiā p̄dicta passio in egritudinibus fm pulmonē z thoracē quā exemplificat z sicut accidit ex passioe epatis z vtrius: z vniuersaliter in oībus lōgis flegmonibus particulay p̄ncipalib; cū siccitate totū cor poris z maxime cordis accidit. i. feb. tabida.

Et deinde hoc idem q dicit confirmat per experientia cum dicit.

Antiqua traductio.

Ego nimirum vidi et inani flegmone lōgo z stomachi z vesice z renū marasmi id est tabē sequi: effecti vero sunt quidē z dissinteriorū in tali febre flegmonē. i. patientib; eis intestinis: s; z lieterias z diarias lōgas cū vel mor. ab initio vel in tēpore procedēte febris coinciderit lenta sequuntur marasmi.

Nicolai leoni. Ego qdē vidi in lationis itestini greci eolō appellat islāmātōe diurna tabidā febrē fuisse sequentā itidē in similib; stomachi vesice ac renū affectib; nec minus a tali febre nōnulli sunt capti: qui dissinteria patiebāt cū. i. itestina inflāmātōe laborarent: in lenitate etiā itestinozū z lōgo pro fluuio alterū greci lienteria alterū diaria appellat scilz vel ab initio statim vel progressu tēporis febriscula inuaserit tabide febres consequuntur.

Quod dicit est clarum: z per dissinteriam intelligit fluxum cum excoctatōe intestinozū per diaria: nā intelligit fluxū humorū sine excoctatōe per lienteriam intelligit fluxū cūbi.

Deinde generalizauit cum dicit.

Antiqua traductio.

Et simpliciter dicendū cum iam defecatum cordis corpus febrile calore difficili solubile suscepit. Nicolai leoni. Et vt simpliciter dicā qn p̄exsecatū cordis corpus febrile caliditate q cum difficultate amouetur acceperit.

Corpus cordis defecatū febrile calorem difficile solubile suscepit possibile est supple eandem in marasmi exercitūq; mēbrū passionē vel quacūq; causa cōtingat etiā hec tota pars est clara existētib; actorū cōfirmabi

lis clare cūlibet z de casu in ethica ex mala cura causat lege Zulcena in. v. cano. Dicit nem vero mēbrorū in causando se. ethica lege a Galeno in libro de tabe illo caplo exeuntibus est in primis et generalissimis primo capitulo primū quidē ergo cor calidius.

Antiqua traductio.

Ideoq; maxima est cognitio febrium ethicarū artarie calidiores apparētes his que in circuitu sunt corporib; qd eis non contingit fm alias febres. Adhuc antez manifestius sit hoc sintboma: balneatis vel qualitercūq; eis rarefactis vt et li quoz quis pfundatur et transpiret caliditas: nā moderat; quidē is qui in oībus alijs est particulis calor videt post tales trāspiratiōes nullovero anteriori minor est is q in arterijs est calor maxime vero cum est certissime sentire scdm diafoles pulsū q neq; ipsi trāsmutātur in predictis trāspiratōib;: s; manet per oīa siles.

Nicolai leoniceni.

Quare cū arterie circūstantib; parti bus calidiores sentiuntur maximū sunt ethicarū febriū indicia Siquidē hoc illis nequa q alijs aduenit febrib; adhuc ante manifesti; hic aduenit casus cū sunt loti aut quouis alio mō elarati ita vt aliqua profluat hūiditas ac caliditas efflet. tūc enim alijs partibus oībus calor percipit moderat; vbi calor ita expirauerit qvero in arterijs existit nichilominor sentire. Est vero eius manifestus sensus cum se pulsus attollit q neq; ipsi in talibus expirationibus permutātur: sed continuo in eodem statu perseverant.

Ponit aliud signū ethicarū febriū q mani fesse apparet cum iam ethica trāsit in marasmi q signū est q locus arteriarū apparet calidior q sit caliditas partū circūstantū q non cōtingit fm alias feb. z adhuc sit hoc sintboma. i. hoc signū manifesti; si balneaueris vel rarefeceris vt li quoz quis. i. aliqua humilitas cuz qua balneas pfundet. i. intret in illis mēbris z trāspereat caliditas. i. per balneationem illam rarefactis z amplatis poris cutis: nam post tales trāspiratiōes ethica se. facta hic. i. calor q est in oībus alijs. i. circūstantibus particulis videt moderat; s. respectu illius q a p̄ncipio apparebat: s; calor q est in arterijs nullomodo minor est anteriori: z sic remittet calor maior fm loca arteriarum: et maxime est sentire illum calorem maiorē fm

dia. si oles pulsuū quid si pulsus ibi neq. i. non transmutantur in predictis transmutationibus: sed per oia manent similes.

Antiqua traductio.

Egitur sola quidā consistens ethica febris facite manifestā est siue simplr ethica siue et marasmodis. i. tabida existat.

Nicolas leoniceni.

Egitur sola p seipsa consistit ethica febris pspicua est an etiaz tabida extiterit. Unde concludit ad totum capitulū dicens q. sola ethica existens sine aliqua cōpōtione se. est facili et manifesta siue dicatur ethica siue marasmus.

Dubium.

Sed licet hic hesitare vtrum sit proprium ethicarū signum habere locum arteriarū calidiorē alijs partibus circūstantibus qd non q. arteria est membrū frigidū et siccum: caro autē circūstans est membrum calidum et humidū quare et. nam minor caliditas apparet in siccis q. in humidis vt ex dictis. Et confirmatur hoc signum etiā apparere i alijs febribus: q. in qualibet fe. cor. et arterie q. habet silitudinē se. cordi sunt membra primo maxime inflāmata in fe. ergo in eis maior apparebit caliditas q. i alijs membris. Et confirmatur nam caliditas ethice maxime sentit per illud qd transpirat ad tactum extra: sed ab alijs partibus pōt melius trāspirare caliditas cū corpora arteriarū sint densa. Et confirmatur q. hoc signū plus appareat in aliqua putrida q. in ethica: q. in aliqua putrida sanguis est in calefacto esse cum possit esse putridus: s. in ethica sanguis venarum et arteriarū est in calefacto: et tunc cū sanguis cōtineat in arterijs ille erunt calidiores in quib. sanguis cōtinetur est in calefacto esse q. in quibus sanguis est in calefacto. Sic autem est in cōparatione ad ethicā quare et. Et vltius queres ad quid Galenus fecit mentionē de balneatione arteriarū vt melius hoc signū innotescat et in hoc q. sūto iam a diuersis diuersi modū sunt dati. dicit em q. dā q. causa huius est: q. substantia cordis in ethica habet calefactū esse: et q. arterie oriuntur ab eo hinc est qd caliditate maiorē ostendunt alijs partibus: ideo Galenus cum ponit hoc signū dicit rationē et. cōtra q. tunc hoc signū ex eadez causa reperiret in putrida: q. dato q. cor nō habeat calefactū esse nihilominus cum cor est calidius alijs membris: et cum arterie oriuntur ab eo debent apparere calidiores etiā cum vene fm medicos oriuntur ab epate non erunt calidiores partibus circūstantibus cum tū dicitur. dicit loca venarū et arteriarū. Alij aut in hoc dederūt aliū modū q. quia arteria occurrūt tactui cum motu lo. cal. hinc est q. apparet calidior circūstātibus partibus q. modus est absurdus: q. etiā in putrida cōcurrūt arteria tactui cum motu locali. Alij vero dixerūt causam in hoc esse: q. in ethico calor expanditur cum spiritu et sanguine ad arterias fit reflexio cum sint corpora dura. vñ apparet ibi caliditas maior: s. h. i. absurdū etiā dicunt: cum hec eadē causa repetatur i putrida. Propter qd est alter modus datus etiā ab alijs q. vere reddit causā huius signi ppter qd attēde q. in ethica hec membra habet calefactū esse non depēdens a materia humoralī non occurrūt caliditas eorum tactui cum vaporibus et multitudine eorum: imo representat caliditas illorū tactui sine vaporē exceptis ventis et arterijs: et hoc q. in arterijs et venis est sanguis et spūs a quib. quod idē vapores calidi eleuant occurrūt ergo arteriarū caliditas tactui vaporē sanguinis et spūs mediātē caliditas autē q. tactui occurrūt cum vaporibus calidis et humidis maior apparet q. caliditas existēs in subiecto sicco non euaporabili vt iam ex dictis apparuit: sed q. in fe. putrida caliditas est ab hūioribus depēdens expanduntur sumi et vapores sumi putridi quasi per totū corpus. vñ si tāgatur membrum occurrūt caliditas tactui cū multitudine vaporū. Et si dicat in arterijs habētibus putridam est maior multitudine vaporū q. sit in alijs membris circūstātibus: et sic apparebit caliditas arteriarū maior q. in partibus circūstātibus: totum hoc cōcedere q. propter hoc signū nō est ethice sic absolute: s. etiā in putrida ē maior caliditas arteriarū q. in circūstātibus locis et causa cuiuslibet debet esse clara. Sed q. illud si gnum valde plus in ethica et manifestū est re pertum q. in alijs: ideo est sibi appropriatū: nam ppter causā dictā immediate supra calor arteriarū in ethica valde maior apparet ad tactum respectu locorū circūstātium. q. apparet calor arteriarū in putrida respectu suarū partium circūstātium. et dato q. etiā in istis calor arteriarū maior appareat aliarū partium calidior: nam in ethica calor arteriarū occurrūt tactui cum vaporibus: sed calor aliarū partium non et ille apparet multo maior: s. in putrida calor tam arteriarū q. aliorū locorū occurrūt tangētī cū multitudine vaporū: et dato q. cū maior occurrat ille q. est in arterijs. Ex quo patet q. quāto putrida fe. est cū maior ariditate corporis et paucitate humorū tanto plus hoc signū apparebit i ea appropinquas signo ethice. Ex quibus oib. iam apparet q. Galenus ad maiorē claritatē huius signi ponit debere fieri balneationē et trāspirationē q. cū balneabis brachiū habētis ethicā et putridā balneo trāspirationē cutem et aperiente apparebit hoc signū valde manifestius in ethica: q. balneato mēbro ethici si q. vapor erat in carne ethici erit extra cutē per trāspirationē illam quia nō pōt quin aliqui vapores sint in carnibus cuiuscūq. s. arteria per talē balneationē rarificat non tū q. resoluant oēs vapores: imo

mo post balneationē magis cū vaporē impit cum cutis sit aptior: sed in putrida fe. non potest per talem balneationē sic resolu vapor multiplicat in carnibus: et q. est multus et q. continue ex humoribus putridis fe. exalat. Et cōsidera etiā in hoc q. corpora arteriarū sunt corpora sicca q. corpora carnium calor autem aridus pntē humido magis euaporat. Et ideo maior fiet ab arterijs euaporatio q. ab alijs. Et idē si balneatio ex arterijs vapores plurgāt nec teneant ex dēitate arteriarū.

Ex quibus patet obiecta preinducia nam ad primū dato q. arteria sit membrū frigidū et siccū cum id qd in ea cōtinet nō est tale fm q. ex predictis patet. Et cū i alia obiectioe dicit et. pcedet et dato q. possit dici q. aliquo calefactū sit maius calefacto esse. Et ppter hoc q. dicit attēde q. licet in arterijs hois habētis putridā possit ēē res calidior q. habētis ethicā tū ille calor in ethica maior apparet respectu aliarū partium circūstātium q. calor arterie in putrida sit maior respectu aliarū partium circūstātium: et hoc q. etiaz per carnes circūstātes ad arteriā habētis putridā expādūt vapores hūioris putridi q. habēt calefactū ēē sicut si esset vñ calidū verbi grā quattuor gradū et vñ aliud calidū triū gradū et primū calidū cōparet tale tertū gradū et calidū triū cōparet calidū vñ gradū pōt dici q. calor triū gradū est maior cōparatione calorū vñ q. calor quatuor gradū cōparatione triū. aliud autē de trāspiratione per se est clarum.

Capitulum. x. in quo galenus ponit signa ethice fe. cōiuncte cum putrida.

Antiqua traductio.

Am vñ aliqua alia difficius iam cognoscit quē admodū et heri in quadā femina fiebat q. non per diem solū: sed et p noctē exacerbabatur: latebat em marasmodis. i. tabida febris oēs qui speculabātur medicos extimātes oportere neq. principū inuasiōis sensibile esse ethicis fe. neq. ascensionē neq. statū ac si in cōueniēs sit ethice fe. applicari aliq. eaz q. sūt i hūioribus: s. nobis demū et hec femina cōfessi i primis diebus cognita ē alterutra em inuasiōnū et q. p diē et q. p noctē fiebat breues quidez tpe faciebat partes paroxismi et multoties demū cū liquore quodā vel armode. i. eu. porabili trāspiratōe soluebatur manifeste ita vt eucratū. i. tēperatum tangētibus vidētur corpus: signave

ro que sunt scōm arterias q. paruz antea diximus semp permanebāt neq. refrigeratis ipsis similiter vt alie particule neq. velocitate vel spissitudine motus dissoluentib.

Nicolas leoniceni. Alteri vñ associata ad huc difficilis cōgnoscat sicut q. nup cū dā muliercule contigit cuius accessio non die tū: sed etiam nocte manifeste fiebat latebat em tabida febris oēs medicos quibus eiusdē curatio fuerat demādata vt q. arbitrarentur neq. principū aliq. sensibile febribus ethicis in esse oportere neq. incrementū neq. consistentiā tanq. non posset eisdem associari altera febris ex humorū putrefactione proueniēs. Et nos statim primis diebus in eadez muliere cognouimus vtrā q. enim annotatio et que interdiū et noctu fiebat partes quidez breues accessiōis faciebat et sepius cum rore aliquo aut expiratio vaporosa ita manifeste soluebat q. corpus intēperie positū tangētibus sentiebatur: signa autem ex arterijs accepta de quib. paulo ante sermo habebat scilicet per remanebāt cum neq. similiter vt alie partes refrigerarent neq. celeritatez aut frequentia motus amitterent.

Cum posuit signa ethice fe. nō conplicate cū alia fe. nunc ponit signa ethice cōplicate cū putrida: et hoc pmetit q. ethica difficilis cōgnoscat cū aliqua alia fe. possit cū ea cōplicari et cā ē: q. signa ethice a signis fe. cōplicate pfundunt. vñ Auice. Et cōpositio fe. ethice cū fe. putrida est ex illis q. valde ambigua sunt. Et cū dicit quē admodū dedit modū cognitiōis cōplicate ethice cū putrida ponēdo de hoc exēplar q. vidit dicens q. ethica pōt cōplicari cū putrida quē admodū ipse vidit habere in quadā femina i qua fe. exacerbabat nō solū p diē: s. etiā p noctē tū illa haberet fe. tabidam ista tū latebat oēs medicos qui speculabant. vñ cām nō cognoscebāt nam ipsi extimābāt q. in ethicis nō posset reperiri sensibile principū inuasiōis nec ascensio nec status q. sunt tempora paroxysmi ac si sit in cōueniēs aliqua fe. humoralis fe. esse paroxysmales cōplicari cū ethica: et hoc ideo q. propriū est humoralis fe. esse paroxysmales: et ideo illi extimābāt nō posse cū ethica principium inuasiōis nec ascensionis et. extimāre habebāt cōsequēter putridā nō posse cū ea cōplicari. Et tunc ponit signa qualiter predicta cōplicatez cognouit et qualiter cognoscel dicit q. hec femina. i. dispositio est pfectissima

In primis diebus cognita est appellat hic pri-
mos tres dies vel quattuor: nam ille est termi-
nus cognitionis egritudinis compositarum ut pa-
tet secundo de crisi cum quilibet modus paroxis-
mationis in illo termino comprehendatur quod supple-
hec putrida complicata cum ethica faciebat par-
tes paroxismi breues tempore alterutra inua-
sione. scilicet alterutra inuasionem: et quod fiebat per
diem et quod fiebat per noctem et multoties talis
se. putrida manifeste soluebat. scilicet recedebat et
declinabat cum liquore quodam euaporabili
transpiratione. scilicet declinabat cum sudore ita ut
corpus videretur tangentibus teperratum. scilicet res-
pectu quod primo erat tempore paroxismi et postea
ponit signa se humoralis ut clare patet. et nunc
ponit signa ethice ibi existens cum dicitur quod si
gna quod sunt in arteriis quod dicta sunt aut sem-
per permanebant nec refrigeratis ipsis simili-
ter etiam quod sint alie particule circumstantes scilicet
recedere paroxismo illius se. putride complicata
te: et hoc quod quocumque ille paroxismus cesset sem-
per loci arteriarum remanet calidior locis cir-
cumsatis nec velocitate nec spissitudine mo-
tus. scilicet pulsus dissoluuntur. scilicet dimittuntur. scilicet ar-
terie: quod si remanent in pulsu velocitas cum frequen-
tia propter ethicam ibi existentem. Et his manife-
ste Galenus insinuat signa complicationis ethice
cum putrida exacerbatio enim et declinatio cum sa-
dore sunt signa putride: alia autem signa quod enu-
merat sunt signa ethice et apparet si perpensis
quod putrida illa in predicta semina iam complicata cum
ethica poterat esse quotidiana interpolata:
nam dicitur quod talis exacerbatio per noctem et dies
et hoc. scilicet quod quilibet die et per quilibet noctem du-
rabat talis autem est maxime quotidiana. Et hoc
autem quod dicitur quod soluebat cum liquore euapora-
bili transpiratione ostendit quod talis erat interpolata.
Hec potest dici quod dicit alterutra enim inua-
sione et. ut velis tangere huius in quo illa
inuadebatur de die aliquando de nocte in paro-
xismo eius inuasionibus vnam horam non serua-
bant. Posses etiam velles imaginari se. putri-
dam complicatam cum predicta ethica esse dupli-
cem interpolatam quod videtur ponere exacerbatio-
nes duas quarum vna fiat in die alia in nocte
cum dicit alterutra enim inuasio et quod per diem
et que per noctem et. Et similiter etiam potest con-
tinua feb. putrida complicari cum ethica sicut
dicit de interpolata: quod talis complicatio adhuc
erit difficultioris cognitionis propter non remo-
uere ethicam aliquando simplicem nihilominus
tamē multa erunt ostendentia se. putridam: et da-
to quod non omnia signa se. harum non possint appare-
re distincta: quod multum adinuicem confunduntur.

Antiqua traductio.

Que igitur dicta sunt mihi et per alia
multoties dicuntur. et nunc quod non oportet
periodos. scilicet circuitus et analogias paro-
xismorum scrutari solus: sed multo magis

ipsam speciem febris et ex hac cognoscere
eas quemadmodum et huius ex propria forma:
ita denique et nos multoties in primo die spe-
ciem cognouimus se. non expectantes vel per
tertiam vel per quartam vel per quotidianam
redemptionem. Sed de his quidem amplius in se-
cundo de crisis dictum est.

Nicolaus leonicenus.

Que igitur et alia a nobis sepius dicta
sunt nunc etiam dicuntur quod non oportet accessio-
num circuitus ac files proportionis solum in fe-
bribus advertere: sed multo magis ipsius
febris modum ac formam atque ex hac ipsas di-
gnosce febris non aliter quam huius ex figu-
ra et ex propria forma cognoscitur. Sic et
nos prima die sepius febris formam cogno-
uimus non expectata aut tridua aut
quartana aut quotidiana reuersione. sed
de his quidem satis in secundo de crisis
libro dictum est.

Vult declarare quoddam utile ad propositum
hoc inferendo ex dictis dicit enim quod cum ethi-
ca potest complicari putrida vult ergo decla-
rare que sint illa signa ad que debes respice-
re ad hoc ut scias que se. putrida sit illa an ter-
tiana an flumatica et. fecerat enim mentionem
in signis predictis de exacerbatione. dicit er-
go Galenus quod mihi dicta sunt per alia opera
multoties. unde de hoc prolixos fecit sermo-
nes secundo de crisi. nunc dicuntur: quod si non opor-
tet cognoscere species se. per paroxismos: et
per proportionem paroxismorum solum: immo
oportet habere significationes proprias et essen-
tiales simul a proportionem paroxismorum ad co-
gnosendum species se. que sunt significatio-
nes proprie et essentielles ponuntur immedia-
te in secundo libro quemadmodum dicit Galenus
cognoscimus homines ex propria forma ipso
cum non solum significatione communis et ita di-
cit Galenus respiciendo ad tales significatio-
nes essentielles: et proprias multoties in prin-
cipio cognoscimus speciem se. non expectan-
tes redemptionem tertianam vel quotidianam vel
quaternam paroxismorum. unde per analogiam
paroxismorum intelligit eorum proportionem ut
per tertium vel quotidie similiter. Et cum dicit
sed multo magis ipsam speciem intelligit per
hoc quod oportet scrutari significationes proprias
et essentielles eius: et hoc declarat secundo de cri-
si: nam due tertiane faciunt paroxismum omnem
die. et si iudicares ex illo existimares hominem
habere vnam quotidianam. unde Aulice. quar-
to cano. sen prima ponit quod flegma propter pau-
citatem suam potest facere paroxismum suum
per quartum vel tertium. et ideo iudicaretur ra-
tis feb. quaternaria vel tertiana esset error. unde
loquens de

loquens de feb. flumatica que apud eum vo-
catur quod empyala dicitur verum propter grossitudi-
nem materie sue: quoniam conuertitur in quar-
tanam et tertianam et quodammodo habet paroxis-
mos quartane et tertiane quoniam huius mate-
ria in corpore est parua: et parum putrefactio-
nis et subdit et paucitas quidem est ex causis elo-
gationis periodis: et hoc non abstrahit eam ab
hoc ut sit flumatica propterea quod putredo fleg-
matis non propterea quod paroxismus non re-
deat omni die et similiter Aulice in hoc capi-
tulo de feb. sincopali humorosa colera posse
facere periodos flumatis cum dicit: et quan-
doque accidit hec se. in quibusdam huius et. ap-
paret ergo quomodo non oportet cognoscere
species se. ex analogia paroxismorum. unde Aulice
cena de dispositione se. compositarum aliter: et pro-
pter hoc non oportet ut occupetur tota occu-
patione cum paroxismis: immo oportet ut oc-
cupetur cum accidentibus: et quod hoc sit di-
recte introductio huius apparet per illud quod
dicit non spectantes et. Et per illud quod conclu-
sit. Sed de his quidem scilicet quomodo opor-
tet cognoscere feb. ex propria forma et non ex
periodis. Amplius in secundo de crisi. Quidam
enim introducit quod dicitur est quod se. putrida pa-
roxismalis potest complicari cum ethica ad co-
gnosendum ethicam non oportet te considera-
re ad paroxismos quia decipieris ex illis: sed
melius est introductio prima.

Dubium.

Congruum autem hic possibilitate compli-
cationis ethice est cum pu-
trida querere quoniam impossibile videtur idem esse
in termino motus et continue moueri ethica
autem est caliditas facta: et in termino: sed cali-
ditas putride est siens et in motu: igitur. Et con-
firmatur: quod se. putrida quod complicatur cum ethi-
ca autem esset. putrida quod causaret ethicam post cu-
ius generationem remaneret etiam putrida si
mu: cum illa autem esset putrida quod superueniret
ad ethicam iam factam: sed non primo scilicet
postquam aliqua putrida causauit aliqua ethica
possit illa putrida cum illa remanere: quod tunc
quilibet gradus caliditatis et quilibet calidi-
tas preter naturam que ab humore illo induce-
retur in membro esset caliditas facta. et per omnes
talis putrida non posset habere paroxismos
vel excrecentias vel declinationem exacerbatio-
nis. ut patet hoc quod caliditas facta non destruit
ad resolutionem humoris propter cuius resolu-
tione cessat exacerbatio cum caliditas facta
sit independens. Sed prima consequentia pro-
batur sic quodcumque aliquid agens inducit in
aliquid passum magis dispositum: et cum qui-
libet magis copassibilis quam alter et sunt gradus
eiusdem speciei: et eiusdem forme numero si gra-
dus quod inuenit passum minus dispositum rema-
net impressus in passu et in facto esse ut non cor-
rumpatur recedente agente multo fortius et gra-
dus qui inuenit passum magis dispositum quia
non propterea ex alio aliqua qualitas videtur

posse esse in aliquo subiecto facta nisi quod subie-
ctum est illi bene dispositum: sed postquam aliquis
humor putridus producit membra ad ethicam ad ca-
liditatem factam remanet putrida continue agit
ulteriores gradus caloris qui calor inuenit
passum magis dispositum per calorem iam
inductum quod esset ad primum calorem qui nunc
est ethica ergo et. et per consequens calor qui
erit in exacerbatione putride non declinabit
cum sit factus independens. et per omnes etiam
talis calor proprie non erit feb. putrida sic ca-
lor siens ab humore dependens ut cessante hu-
more remoueat se. Et petit hoc argumentum
quare aliqua qualitas habet esse factum causas
in aliquo subiecto et aliqua siens cum iam plu-
res sit dictum quod hoc non potest esse propter
maiores intentiones vel minores: nec potest
dici quod cum ethica complicetur putride que
et superueniat: quod tunc caliditas putrida fun-
daretur in eodem subiecto cum caliditate ethi-
ce cum ambe ille caliditates fundentur in sub-
stantia membri: et per consequens due calidita-
tes solum numero differentes fundarentur in
eodem subiecto quod est contra aristotelem. v. me-
thaphysice. aut oportuit dicere quod hec due ca-
liditates essent solum vna se. et non complica-
tio duarum. et tenet consequentia prima: quia
caliditas vna est eiusdem speciei cum alia ca-
liditate solum differens in numero ut albedo
omni albedini: et inducit hec ratio difficulta-
tem qualiter caliditates duarum febrium exis-
tentium in eodem subiecto sunt diuerse an
scilicet differant specie vel genere vel an ex illis
duabus fiat vna forma numero: et per hoc ar-
gumentum sicut probaretur. quod ethica non posset
complicari cum effluuio effluuio cum putrida.

Et dicamus

pro quod putrida potest
complicari cum ethica
cum reducit ut post illam ethicam inductam ad
huc remaneret putrida quod irrefragabiliter de-
monstratur. Nam ponitur quod aliqua putrida
causauerit ethicam cum est in augmento. tunc
clarum est quod postquam illa putrida causauit ethi-
cam procedit ad statum: quod non cessat altera-
tio quod fit in humore putrido per aduentum ethi-
ce: immo potius augeret cum ethica sit mala
qualitas calida cum etiam per eius aduentum
membra non melius regenerat humores: tamen quia
illa est illam caliditatem preter naturam quod pri-
mo fiebat a putredine humorum. Sed tunc cla-
rum quod si putrida causauit ethicam cum erat in
augmento: et non propter illud cessat quin pro-
cedat ad suum statum quod toto tempore statum et
declinationis si erit salubris erit complicatio pu-
tride cum ethica et quod in illo ethico augmenta-
bitur calor per hanc putridam plusquam sit siens
sine factus: quod putrida cum procedit ad statum
continue plus calefacit quam etiam calor quod ab ea fie-
bat in augmento cuiusmodi est calor ethice iam
inducte: sed possibilitas fundamenti assumpti
probat: nam sicut in aliquo corpore disposito

Thomas

multū pōt causari ethica ab effimera siue q remaneat post siue non vt ponūt oēs actores ita multo fortius in eodē corpore superueniēte aliqua putrida intēse caliditatis potest esse causata ethica anteq̃ predicta se. in augmen to q̃ sit effimera igitur zc. Et cōfirmat: nam in aliquo corpore vt est supra probatū pōt all quādo fieri ethica incipiendo igitur si in tali corpore superueniret vna putrida intēsa mul to fortius posset causari talis ethica. Et dato q̃ talis putrida non superuenisset ad statum et q̃ putrida postq̃ causauit posset remanere cum illa ethica. Amplius cōfirmat: quia postq̃ aliquis humor putridus causauit ethi cam potest in corpore remanere z cōtinue in putredie augeri aut ergo talis humor altera bit membra aut nō: non est dicendū q̃ nō: q̃ ethica talis ex qualibet parua ira supercale sit z ex qualibet parua calefactione spiritus. Sicut ex quolibet cibo assumpto ergo multo fortius ex tali putrido humore cuius calidi tas maior est. Et cōfirmatur: q̃ talis humor putridus existēs in corpore per se potest moueri si erit colericus vel flumatus cū ex ethica sa cta non cesseret sua natura talis autē periodi cus modus in calore percipiet ab infirmo et medico q̃ non potest ethice attribui erit igitur ibi alia se. cui cōueniet. Si igitur talis hu mor putridus alteret mēbra ethici ad malum calorem talis calor erit se. putridus: z cōtinue q̃ adhuc remaneret post remotionem humo ris: quia ad hoc vt aliquis calor p̃ter natu ram sit ethica non soluz requiritur q̃ habeat esse independens in cōseruari vt scilicet dato q̃ causa nō esset illud remaneat: s̃ etia requirit vt esse habeat in depēdens a causa in produci vt actualiter ac a causa successiua nō pducatur quia illud q̃ actualiter successiue pducitur dicitur fieri nō factū. Et quib⁹ inferim⁹ vnu q̃ pōt esse aliq̃s calor fieri vt incōseruari esset a causa independens: q̃ si calor successiue z a causa sua pducatur actualiter. z per oīs fieri est: z tū cōtinue illa causa remouet talis ca lor in subiecto remaneret fact⁹: z ideo si talis calor sit p̃ter naturā z se. actualiter pducatur a spū vel putrido humore q̃ dico p̃ caloriē q̃ pducere a cā p̃misiua: z erit se. effimera vel putrida nō ethica cōtinue independēs sit in cōseruari: sed non in produci. Ex quibus eustratur argumentū qd̃ posset fieri contra di cta supra si perpēdis. Et quib⁹ apparet q̃ si aliquis putridus humor: et sic de spū calido vel de alia causa d̃z causare ethica q̃ statim sicut calor p̃ter naturā in mēbro q̃ pducit ab humore fact⁹ est itaq̃ q̃ habeat p̃mū fa ctū eē z independēte incōseruari z i. produci. vñ directe tūc est ethica cui⁹ nulla est causa pro ductiua: sed q̃ tūc aliqua qualitas q̃ per mo tum acquiritur diceret habere p̃mo esse factū et hoc est factū cōtra transiēs. z nō est pars scientis ita q̃ est in termino motus cū aliquo

agenti est a principio verum dicere hec qua litas vt caliditas cōplete acquisita z non am plius ab agente dependēs ita q̃ in illo agen ti eius vel acquiritur cum sit qualitas per mo tum acquisibilis: sed in toto tēpore antecede ti acquirerebatur z in hoc agens p̃mū est ve rum dicere tota est acquisita cum ergo ante illud agens sit verum dicere q̃ talis calidi tas p̃ter naturā sit se. putrida z nūq̃ ante sit verum dicere q̃ talis caliditas sit aliqua ethica: sed solum est in predicto agentis cum verū est p̃mo dicere q̃ talis caliditas p̃ter naturā sit se. putrida z nūq̃ an sit verū dicere q̃ talis caliditas facta z tūc nūq̃ eius sic possumus dicere q̃ ethice nulla est causa nec cōseruariua nec productiua: q̃ aut eius cau sa pductiua esset ante illud agēs aut tunc nō an q̃ erat putrida nō tūc q̃ nūc nūq̃ pducit nūq̃ in illo nūq̃ est verū q̃ illud vel q̃ est ethica non fuit aliqua cā productiua aliter fuisset ab eterno: q̃ illam caliditatem que nūc numero est facta in ethica est illam que p̃mo erat fieri z putrida ita q̃ ille humor putridus est cā caliditatis hui⁹ nūq̃ in illo nūq̃ tūc cum illa calidi tas assumit sibi nomē ethice cū et nulla ē cā: q̃ tūc talis caliditas facta est: z nō sit. Et q̃ bus pōt apparere d̃ia inter factū q̃ est pars fieri solū ita q̃ nō ē factū q̃ possit distingui cōtra fieri vel pōt distingui: contra factū q̃ est pars fieri dato q̃ ex quo iam ab agēte factū est nō amplius fiat nūq̃ in illo nūq̃ tūc ab agēte depē det in cōseruari: q̃ dato q̃ tūc nō esset factū q̃ pōt distingui cōtra fieri. Sicut ē pars forme q̃ actualiter sit z inducit est illa cui⁹ aliqua pars est facta z aliqua futura fieri: s̃ factū qd̃ disti guit cōtra fieri pōt remanere i subiecto remo ta et cā. Sicut autē necessario est pars forme que actualiter sit: q̃ pōt esse termin⁹ mot⁹: et dico nō necessario: q̃ nō est incōueniēs q̃ all qua caliditas q̃ p̃ motū acquirit sit tūc acq̃si ta z taliter vsq̃ ad aliq̃ agēs tēpore q̃ si re moueret cā ipsa remaneret facta z q̃ non re mota cā cōtinue z immediate post illā calidi tatem facta successiue acquirit alius gradus qui existēs subiectiue i eodē subiecto cū p̃a ciat vna caliditate facta successiue acq̃rit ali⁹ grad⁹ q̃ existēs successiue in eodē subiecto cū p̃a faciat vna caliditate nūero quāz vna p̃ poterit vere habere eē factū vt distinguit p̃a fieri vt p̃a caliditas q̃ p̃e pōt nō finiri⁹ mot⁹ z remanere recedēte cā z alia vere habebit eē fieri sicut apparet de aliqua putrida q̃ pduce ret ad aliquā ethicā z cōtinue postq̃ ad ethicā pducit remaneret illa putrida. Illud ergo fa ctus pōt appellari tūc improprie pars fieri in q̃tū esset ps aliquid forme q̃ actualiter sit p̃m all qua et p̃tē nūq̃ in illo nūq̃ non esset factū q̃ esset solū pars fieri: q̃ pōt esse factū indistinctus p̃a fieri vt ita ē declaratiū. Apparet igitur clare quō putrida q̃ perducit z causat ethicā potest simul cū illa ethica remanere et posset

multis vñ alijs declarari sicut p̃ intelligēti vnde putrida de qua dictus est supra q̃ pote rat oēs hūilitates p̃sumere manifestū ē q̃ si causauisset ethicaz prime speciei z talis hu mor remaneret in corpore q̃ adhuc p̃maneret putrida cōsumēs. Secūdo dicitur q̃ pu trida cōplicari pōt cū ethica sic. i. q̃ ethica p̃ existente pōt et superuenire putrida z ita: non indiget multa declaratione. nā homine est fiens ethico prime speciei z sic de alijs. po test vñ humorū superuenire putrido. vnde causabitur in eo putrida quēadmodū ex ira potest sibi superuenire effimera que adhuc est calorū minoris z iam supra apparet quō posito q̃ spiritus in effimera essent minoris caliditatis q̃ mēbra ethici quō p̃t caleface re membra: nam iam dictū est quomodo pro pter multam dispositionē passū aliq̃ agens pōt virtualiter esse calidius in cōparatione. ad illud passum: q̃ sit actualis calor z for malis qui in eo est. Similiter enim qualita tes maxime caliditas frigiditas zc. res mul tū cōparatiue si humores et hic esset loc⁹ spe culationis magne. Tertio dicitur q̃ in ali quo simul posset causari ethica z putrida et ad p̃fens dimittat si multa instantanea q̃ apparet q̃ in aliquo ethica pōt causari in clu p̃do vt supra p̃pter dispositionē p̃ticularē maiore in mēbris q̃ in hūore vel spiritu z in aliquo p̃pter eandē causam extrinsecā pos set prius moueri humor q̃ putrida faceret q̃ in eo fieret ethica. z sic sicut possibile est q̃ in aliquo sit illa dispositio vt in eo fiet ethica in cliendo ab aliqua causa exteriori sit in eo dispositio humorū talis vt simul cum illa cā potest in calefacto esse mēbrū ponat humo res i putredine. z q̃ hoc sit possibile patet q̃ humores possunt in aliquo cōstita dispositio vt plus a causa exteriori putrescant q̃ membra ponantur in calefacto esse z in aliquo possunt esse sic dispositi vt tardius hoc fiat ergo res linq̃uitur hoc clare q̃ in aliquo possunt sic ef se dispositi vt simul illud inducatur in eis cū calefacto esse membrorum. et sic etiam si vel les imaginari q̃ simul cū illis fieret effime ra posset et hoc fin tenentes q̃ effimera pos sit complicari cum putrida. Et confirmatur hoc q̃ dictus est quia in homine disposito ad hoc vt a causa exteriori possit in eo fieri ethi ca incipiendo potest esse aliqua op̃latio et tanto tempore tam perdurasse vt per prohi bitam trāsp̃rationē pducatur directe humore ad putredinē cū illa causa exterior in mem bri causat ethicam. z p̃z possibile est. clare. Restat igitur r̃ndere ad inducta: nā cum in termino mot⁹: z cōtinue moueri dicitur q̃ verū p̃tinue moueri ad illū terminū s̃ esse in vno termino p̃tinue moueri ad aliū terminū intensiore bene est possibile et sic est in propo sito si perpēdis bene cum mēbrū acquisiuit

malam cōplexionē factam equalem que po nitur terminus motus non dicitur talis ma la cōplexio termin⁹ alterat⁹ s̃ oīs q̃ mēbrū ha bens illam nō posset amplius alterari sed ex alto vt ex dictis apparet. Ad scdm q̃ obicit q̃ est difficile soluere z est mēbrū n̄m habe ret r̃ndere d̃ynus q̃tū ad p̃mū mēbrū ratio nis q̃ q̃rit difficultatē de mala complexionē equali siue facta z mala cōplexioe fiens siue diuersa p̃m doctrinā dataz ab eo in tractatu magno quē de hoc cōposuit in quovult q̃ ex hoc aliqua mala cōplexio d̃z facta z equalis q̃ h̄z esse in oibus p̃tibus materialib⁹ et for malib⁹ s̃ ex hoc aliqua malacōplexio d̃z fieri quia dato q̃ sit in oibus partibus formalib⁹ subiecti in quo sit non tamē in oibus partib⁹ materialibus. vnde dicit successionem atten di in motu penes p̃tes subiecti nō penes par tes forme que acquiritur. vnde forma ex hoc habet esse independens a causa vt possit ces sante causa remanere q̃ occupat oēs partes formales et materiales illi⁹ q̃ alteratur hoc modo q̃ posset aliq̃ totū culus vna medie tas esset alterata et alia nō tūc qualitas p̃m quā est alterata vna medietas occupat oēs p̃tes formales si sint plures vel vna si solum esset vna et oēs p̃tes materiales illius medie tatis q̃ alterabatur. Et per oīs et dictis se quis q̃ nulla qualitas pōt actualiter ab agē te esse fiens z ab illo agēte independēs in cō seruari: q̃ ex quo est fiens non est in oib⁹ par tibus materialibus subiecti nō est indepen dens vt. f. remota causa ipsa remaneat q̃ est cōtrariū cū dā modo dicto modici supra est dicebamus q̃ potest aliq̃s calor fiens esse et incōseruari a causa independens vt. f. remo ta causa ipse remaneat. Soluit ergo d̃ynus ad argumentū factū cum dicit aut putrida q̃ cōplicaretur cū ethica esset putrida q̃ causa: uel ethicam z postq̃ causauit ethicam rema net cū ethica ab ea facta. vnde illo tractatu ipse p̃fens asserit dādo vnum exemplū quo modo putrida pōt remanere cū ethica quā causauit. Et cū d̃z tūc quilibet grad⁹ calidi tatis p̃ter naturā qui ab hūore putrido in duceretur in mēbro post ethicā iam intro du ctam esset caliditas facta et independens ab illo humore in cōseruari hoc negat imo q̃ ve re est caliditas fiens et independens. Et cum probatur quia quandoquidē aliquod agens inducit plures gradus calorū zc. illam pro positionem in vno sensu concederet z in alio negaret. habet enim eam concedere hoc modo q̃ quando aliquod agens inducit ca lorem aliq̃ in aliquo subiecto qui calor ha bet esse factum et in termino z independens habet esse. deinde post illum inductum calorem q̃ quādo calorū secundū habue rit illa que habet p̃m q̃ sicut p̃mū est ca lor fact⁹ sic z scdm: immo hic scdm calor mu to citius z in multo min⁹ tempore habebit

Ad ratio nes.

omnia illa quæ post propter subiectum esse illi magis dispositum illud autem quod primum calor habet ad hoc ut habeat esse factum independentem est secundum eum quia iam occupat omnes partes formales et materiales rei quæ alteratur: ideo cum secundus calor qui inducitur erat inductus in omnibus partibus formalibus et materialibus habebit esse independentem. hoc autem non est statim post inductionem illius ethice a putrida: immo est ibi tempus valde latum antequam humor putridus causans putridam post ethicam iterum alteratur: ideo si sensus illius propositio assumpere esset quod quodocumque aliquid agens inducens plures gradus caloris in aliquid passum si aliquid qua pars illius caloris habet esse factum: et independentem: ergo alia pars quæ continetur post illam factam inducit habebit esse independentem ita scilicet quod sit verum dicere quod quicquid post illam independentem inducitur habebit esse independentem ut quicquid remoueat causa remoueat quicquid post illud independentem fuit inductum esset sensus et propositio falsa: quia ex quo illud quod inducit post inductum successit: et per motum quousque durat motus non occupat omnes partes materiales subiecti. et per hunc si tunc remouet causa cessat illa caliditas: et ideo calor hic quod inducitur post illum calorem independentem inueniet subiectum magis dispositum bene citius ex illo: et in tempore minor occupabat omnes partes materiales subiecti ceteris partibus non tamen quod quodam durat motus et perducit potest dici independentem cum tunc non habeat illud. scilicet esse in omnibus partibus materialibus quod requirit ad hoc quod independentem sit: quia cum illud habet statim cessat motus secundum tantam illam formam hec est solutio quæ haberet dare dynon secundum sua dicta in predicto capitulo.

Thomas

Nos autem credimus dicta eius et sua fundamenta esse falsa ex toto et ideo aliter oportet rationem solvere: quia tamen tractare hoc esset prolixum per plures cartas non procedamus in hoc et intendimus si deo placuerit contra eum in hac materia tractatum prolixum facere in quo soluetur ratio prefata difficultatis et complebitur passus hic diminuitur. tu ergo vsque tunc predictæ rationis solutionem cogita ubi pro fundamento oportet te inquirere quod sit causa independentem qualitatis ab agente inducte per motum in passum: et maxime qualitatis extranee de qua in proposito loquimur. quod autem vltimus in predicta ratione arguitur quod putrida non potest superuenire ethice iam preexistenti clarum est solvere cum dicitur tunc scilicet caliditates solo numero differetes fundarentur in eodem subiecto ut in membro dicendum quod non: quia ille due caliditates sunt vna numero: nam iam supra dictum est quod circa principium huius operis quod genera febrium: sic species non distinguuntur genere vel specie quod tunc ad calorem: sed est alius modus distinctionis ita quod non sequitur quod da-

to quod illi calores sint partes vnius forme numero in membro quod propterea illa secunda febris fuit vna febris. Et saltem hoc manifestum in febre putrida quæ remanet post ethicam quæ causauit: quia ille calor quod est in ethica est ab illo agente a quo est calor putride propter hoc autem quod calor aliquis numero habet esse in termino non diuersificatur a semetipso specie cum erat in fieri cum motus sit idem cum termino ad quem vadit. hoc autem dico: quia quis forte posset insinuari calorem putride et ethice facte ab illa causa vel alia causa: vel a causa extrinseca vel putride vel effimere differre specie: et sic etiam secundum hoc esset ratio soluta et c.

Capitulum xi. in quo galenus complet aliquos signa febris effimere que dimiserat.

Antiqua traductio.

Notum est autem non minus in illo libro et quod oportet effimerarum febrium cognoscere differentias igitur permissi quoniam hic de eis dicamus rememoramus autem quod paruo aliquo indigent ea quæ sunt secundum illud librum adhuc vero perfecte dicta sunt alia omnia. alia quidem superfluum extimamus transcribere hic sola vero que deficientur determinata sunt in eo adiciamus hic.

Nicolaus leonicenus.

Dictum est autem nihilominus eodem in quo pacto febrium ephemerarum differentie sunt cognoscende. Scio autem me et hoc in libro fuisse pressum de ipsis aliquid annotare. Sed cum in memoriam reuoco quod pauca quedam dicenda supersunt preter ea quæ in eo libro conscripsi alia quidem superfluum existimamus hoc in loco repetere hic igitur sola quæ in eo libro sunt defecta supplebo.

Galenus posuit supra signa effimere generalia ponit eius signa specialia et dato quod satis confuse et diminue quoniam prolixius magis et clarius hoc fecit. scilicet de crisi. unde fecit hoc in effimera: quia supra posuit signa particularia putride. et primo Galenus proponit quod intendit et quia immediate dixerat: scilicet de his amplius in secundo de crisi et c. dicit ibi quod non minus ibi dictum est quod oportet cognoscere differentias effimere febris. et subdit quoniam igitur promissum scilicet dicere cognitiones et signa harum differentiarum: hoc in capitulo supple se. autem quod ex putredine dicamus de eis tamen hic rememoramus quod illa quæ dicta sunt secundum illum librum indigent aliquid paruo addito propter non esse ibi perfecte omnia dicta: et illud modicum quod ibi deficit hoc addidimus alia quæ de quibus dicit

quis dicit ibi superfluum excitauit transcribere hic nam ibi dicit de effimera causata ab accidentibus anime: et ex laboribus et ex vigiliis et ex bubone et ex soliditate cutis de quibus non hic remittens nos illic.

Antiqua traductio.

Et his quidem qui in estu februnt cures magis in calidi et arrius quod pulsus ad febrile exurgunt. Et nimirum et siticulosi minus sunt hi tales his qui parem habent caliditatem. **Nicolaus leonicenus.**

Qui itaque ex feruore solis in febre inciderit his cutis magis ad caliditatem et siccitatem quod pulsus ad febrilem vergit dispositione: nam et minus sitibundi sunt his qui equalem habent caliditatem.

Requiritur et intelligit in hoc capitulo ponere solus signa duarum specierum febris. effimere scilicet eius quod sit ex estu et eius quod sit ex frigiditate quorum signa vero ponit de crisi secundo. et primo ponit si gna illius quod sit ex estu: et primo ponit signa pertinentia cõter totum corpus et primo est: quia cures tantum magis exurgunt et permittuntur ad febrile. id est ad caliditatem febrile magis calidius et arrius postquam pulsus apparet maior febris. quantum ad tactum cutis quod quantum ad considerationem pulsus: et causa huius signi est in propter quia caliditas plus est impressa circa cutem quod sit in intrinsecis ex quibus habet pulsus permutari: et ideo isti sunt minus siticulosi quod illi qui in aliis febribus habent paucam caliditatem: et hoc quia in istis caliditas debet causare sitim non est profunda. unde Auicenna et illud quod apparet de corpore vehementis caliditatis est in interioribus eius et de illis quibus scitur est illud quod sitis eius est minor sitis illius cutis caliditas est illa caliditas et est in hac habitudine contra et que est ex densitate.

Antiqua traductio.

Et secundum primam immixtionem manus vastus apparet calor e converso quod in his quod per restrictionem quadam egrotat supradictum est in illis.

Nicolaus leonicenus.

At quod primum manus admonetur in eis ingens calor percipitur contra res se habet in his quod ex cute densata atque astricta laborant: nam in his reaccenditur calor.

Deinde ponit aliud signum huius febris. quod etiam pertinens est et cõter totum corpus: et est quod secundum primum immixtionem manus sensum secundum hanc febris apparet tangenti vastus. id est manifestus calor cuius contrarium reperit in his qui febricitant ex contractione pororum cutis: quia in istis caliditas super peraddit hoc est quia in primo occursum manus apparet valde modicus et durus manus immoratur sentit calorem forte. unde alabbas. et sue theophrastus

rice loquens in hac febre. ex contractione dicit calorem nam in hac febre. manifestari diligenter non potest propter pororum contractionem. et si durus manus super cutem fuerit immorata locus calescit et porus dilatatur estus quod pariter et calor oculi quoque et facies paululum itumescunt et c. unde Auicenna de febre. ex soliditate et frigore et signa eius sunt cum corpus in primis cum tangitur est non vehementis caliditatis cumque figuratur manus sentitur calor eleuari.

Antiqua traductio.

Ardere vero et caput maxime videtur his qui in estu februnt et gaudent magis et proficiunt frigidis fomentari.

Nicolaus leonicenus.

At quod ex feruore solis egrotat his maxime caput deurivides plusquam ex balneis frigidis utilitatis ac delectationis recipiunt. **Ponit signa huius febris. effimere ex calore quod sunt appropriata partibus capituli.** Et dicit quod his qui februnt ex estu maxime videtur caput perdere et causa est: quia caput inter cetera membra maxime patitur cum maxime calorem obuiat. unde alabbas caput inflamatur. et Auicenna et est prima suspensio eius cum spiritu aiali cum primum quod in eo leditur sit caput calescit enim aer eius et pervenit ad cor et fit febris. **Et** subdit galenus aliud signum quod isti qui in estu febris gaudent et proficiunt magis frigidis fomentari et hoc secundum duplicem intellectum. vno modo quod gaudent magis frigidis fomentari quod ea nitatur assumere et hoc est quia caliditas in eis est magis circa exteriora. vel potest intelligi quod gaudent magis frigidis fomentari: quia circa caput quod circa alias partes. et huius causa iam patet.

Antiqua traductio.

Sed et oculi eis calidiores et rubicundiores apparent cum siccitate. Quicquid demum utique sine coriza et catarro laborant quibusdam enim eorum quod estu passus sunt et hec contingunt et fit his non calidum solum: sed et plenum caput sanguineum et vene amplius extendantur uniuerse: et quicquid secundum oculos sunt: et secundum tempora et frontem et totam faciem.

Nicolaus leonicenus.

Oculi quoque in his rubicundiores et calidiores simul cum siccitate videtur si qui dem sine grauedine ac distillatione laborant. nam hec quibusdam a sole deustis accideret consueverunt. sitque in eis caput non solum calidum: sed etiam sanguine plenum adeo ut omnes vene quecumque in oculis aut in temporibus aut in fronte vel in tota sunt facie supra modum extenduntur.

Deinde ponit aliò signū istòz qđ sumit ab oculis: qđ i eis oculi sūt calidiores et rubicundiores cum siccitate: et hoc maxime habet illi qui sic laborat sine catarro et coriza et inteligit per siccitatem oculorū: quia scz oculi erūt rubet et calidi sine emissionē allicuius humiditatis. vnde tunc dicitur obtrahit humida: si rubefiunt et multa caliditate capitis et calesciunt oculi qđ hec sit intētio Saleni p̄t̄ quia statim ponit signa opposita istis eueniētia in corporibus qđ passa sunt estum in qbus est plenitudo corporis et maxime ex sanguine. vnde dicit quibuscūqđ eorū qđ hec passa sunt ut sunt illi in quibus est in toto habūdantia sanguinis. et hec cōtingūt sine catarris et coriza: et fit in his caput non soluz calidū: sed plēnū sanguine ut extēdantur vniuerse vene qđ sunt scđm eum: et qđ sunt fm oculos et tēpora et totā faciem: et causa est: qđ ex istente repletiōe ex sanguine in toto ppter calorem attrahit sanguis mult⁹ qđ replet totum caput et causat accidentia predicta. vñ tunc nō sunt obtrahit sicce s̄z humidē: sed in p̄mis qđ corpus erat mundū exētrabat et resoluebat humiditates capitis p̄iusqđ esset attractio: tūc intelligas qđ fm diuersas repletiōes et diuersa corpora possent fieri ista accidētia diuersimode ut in aliquo accideret solum catarrus in aliquo solum obtrahit et similia. vnde Auicena cum loqmur de effimera ex calore solis dicit per illud qđ non est mundus implet caput eius: et subdit infra et fortasse est cum grauitate et repletiōe capitis si corp⁹ nō mūdū. Iballabbas in loco p̄allegato dicit que enim est ex aduersione solis oculos patiens facit calidū tectus caput inflamatū cutim et facie siccat et si intel ligat per siccitatem faciei eius detumefactio nem hoc esset verū in corpore in quo nō esset magna repletiō vbi fieret circa caput maior exsiccatio et consumptio qđ attractio nisi esset autē magna repletiō vbi autē esset magna repletiō contrariū fieret. Si autē per siccitates intelligeret ariditatem vel asperitatem quāda esset verum: considera etiā qđ hoc esset fm diuersitatem durationis: nam calidū p̄mo dissoluit et attrahit qđ resoluit. Et attēde qđ si gna effimere ex estu que Salenus ponit sunt signa effimere ex calore maxime solis cum dicit qđ p̄mo incipit in capite: quia effimera facta non ex sole: sed ex diebus canicularib⁹ vel ex balneatione calida habet primā eius impressionē in corde propter caliditatem anhelitus et maxime qñ custoditur caput a calore: et illa sunt verba Auicene sic eum legis.

Antiqua traductio.

Est autem non minime et hoc discerens eos sufficienter ab his qui ex frigiditate humorū febricitant et em̄ et horum quicūqđ capite sunt lesi parate occupan

tur a catarris et corizis.

Nicolai leoniceni.

Hoc etiā satis eos ab his qui ex humorum frigiditate febricitant separat: nam et hi quibuscūqđ caput inualidū est grauedinibus ac distillationibus facile corripuntur.

Possum dicere qđ hic ponit signa effimere facte ex frigore et p̄mo ponit vnum signum de predictis per qđ nō distinguitur illa qđ fit a calore ab ea que fit a frigore: et hoc solum est catarrus et coriza: quia etiam in effimera facta a frigore reperitur: et hoc quia frigiditas in partib⁹ capitis est expressius huius.

Antiqua traductio.

Est febris demū eis quandoqđ sint bona est solius eius que in capite est dispositionis qđ multū autē nunc febricitant sine repletiōe capitis magis cum et corpore vniuerso infrigidati sunt estum passi.

Nicolai leoniceni.

Eorum qđ nō nullis febris solam capitis dispositionē cōsequitur magna vero ex parte tunc solum febricitant quando totū corpus supra modū caluerit alserit.

Hec littera est valde obscura et valde trunca: et p̄mo possum dicere qđ ponit vnum signū distinctiū effimere ex calore ab ea que ex frigore: quia eis qui febricitant ex calore quādoqđ febris est sintomatica eius dispositionis que est in capite: quia calefactionis eius ut quia caput est illud qđ p̄mo calefit et patitur et postea per cōmunicatiōem calefit cor. ut dicit Auicena. et hoc maxime accidit in caliditate solis ut dictum fuit: nunc autē non est sic verisimile ut ex frigiditate capitis principaliter: et propter constrictionem que ibi fiat accidit febris nisi fiat infrigidatio. et per p̄m: cōstrictio fm alios poros corporis sicut accidit se. ex caliditate capitis. vnde non reperitur deinde ab actoribus qđ eius prima suspensio sit in capite sicut reperitur de illa qđ fit a calore. Deinde subiungit aliqđ commune tam feb. effimere facte ex calore qđ facte ex frigore: quia qđ multū. i. ex vtraqđ causa et nunc febricitant sine repletiōe capitis: et tunc declarat quādo hoc est qđ magis id est maxime hoc est cum et corpore vniuerso infrigidati supple siue vel passi estum ut quando feb. causatur ex calore attrahente vniuersum corpus et non principaliter calor tunc fieret talis fe. sine passione capitis vel eius repletiōe ut dicebat Auicena de feb. ex calore balnei vel dierum canicularium et similitum: et maxime cum caput a calore custodiretur et similiter cum frigus plus occurreret ad vniuersum corpus qđ ad ca

put. Et dicit hoc ut si illud signum esset distinctum allicuius se. facte a calore ab effimera facta a frigore qđ non tamen per illud distinguitur ab illa a frigore quolibet que est a calore. Si autem velles continuare litteram qđ totum refertur illud qđ dicit qđ multū autem ad feb. factam ex calore esset talis sensus qđ illi qui febricitant ex caliditate capitis qđ multum febricitant sine repletiōe capitis magis id est maxime cum vniuerso corpore ipsi extēntes infrigidati instantū in vniuerso corpore passi sunt estum scilz fm caput et corpus em̄ qđ est cū paucitate sanguinis in toto potest appellari infrigidati. Et tunc causa huius patet ex dictis quomodo corpore existente mundo non fit repletiō capitis: sed non est sic de effimera ex frigore: nam qđ tunc sit mundum si circa caput occurrat frigus ex ex pressione et clausione: et non spiret qđ debet fit repletiō viarum capitis et ex indigestione. Si quis autem vellet fantasari quid longinquum posset exponere ad hanc intentionem vltimā qđ dicit vltimo magis cum in corpore vniuerso infrigidati sunt passi estū scđm caput ut si cōtingeret qđ aliqđ fm vniuersum corpus infrigidaretur: et scđm caput calefieret tunc posset esse qđ caliditas capitis non replet illud quia frigiditas corporis humores quiescat ne sursum trahantur.

Et aliter posset exponi hoc ut vel

comparationē facere que sit maior febris an illa que euenit a calore vel frigore solum circa partes capitis. Et tunc dicemus qđ licet non sit ex sola infrigidatiōe capitis posset accidere se. effimera sicut ex calore nihilominus potest constrictis poris et inflammato spiritu cerebri illa que euenit ex calore vel frigore ad vniuersum corpus plusqđ ad caput et in quibus non est repletiō nec passio principaliter in capite. et dicit qđ magis febricitant isti vltimi et raro est qđ ad plures partes corporis attingunt hee cause: et tunc est sensus et febris quidam eis scilicet qui febricitant tam a frigore qđ a calore quandoqđ est sintoma et c. quā multum autem: et nunc magis febricitant et si ne repletiōe capitis supple quam predicti cum corpore vniuerso infrigidati sunt supple vel passi estum. Et posset etiā exponi qđ hic vult ponere duas convenientias inter has feb. prima quia quandoqđ se. eis scilicet febricitantibus ab vtraqđ causa est sintoma et c. et nunc febricitant et c. et

Secunda convenientia quia qđ multum et nunc febricitant et c. et subdit quando magis et maxime cum vniuerso corpore infrigidati sunt vel passi estum et non circa caput.

Antiqua traductio.

Minus autem est calida cutis infrigidatis et in tumore maiori est corpus et

nulla ariditas est circa faciem qualis est his qui in estum febricitant sine repletiōe capitis qđ multum ergo assuetum est qui dem vniuersis his talibus caput repleri nisi quis certissime fuerit purus et sine superfluitatibus corpore his enim solum conuenit calefactum caput non repletur permanere veritatem est quandoqđ et si ne repletiōe caliditatem qđ multum suscipere vniuersum id estū passum.

Nicolai leoniceni.

Est minus calida cutis his qui ex frigiditate febricitant: corpusqđ his maior rem p̄fert tumorem nullus in fronte squalor qualis his qui ex solis feruore febricitant sine plenitudine capitis. Magna vō pte his solet caput repleri nisi qđ superatqđ materie inutilis expers corp⁹ habuerit solis siquidē his caput calefieri et tigit sine aliqua plenitudine nora illud tñ aliis qñvis euenit plurim⁹ calor densū occupet caput quibus nulli plenitudi obnoxii.

Incipit ponere signa feb. effimere facte a frigore que eam distinguunt ab ea que fit a calore. et p̄mum signum qđ ponit est clarum: et causa tumoris maioris est quia non est facta in eo resolutio. Et in secundo signo dicit sine repletiōe capitis: quia in his qui ex estu febricitant cum repletiōe capitis non apparet de tunicio et ex crescentia circa faciem: sed repletiō et inflatio propter attractionem humorum ad partes illas. vnde cōtingit qđ multum confuevit illis qui febricitant ex caliditate capitis repleri caput et c.

Verū tamen est quādoqđ vniuersum similiter corpus passus id est estum caliditatem quā multam suscipere sine repletiōe scilicet capitis et dato qđ corpus esset plenum ut quando predicta caliditas non est p̄mo occurrēs capiti. Et in hoc verbo qđ dicitur supra: et offendit Salenus quomodo feb. effimera ex calore aliquomodo est ex calore solū occurrenti caluarie cum homo ambulat ad solem aliquando ex calore occurrenti corpori alteri cutis prima suspensio potest esse non in capite: sed in corde ut allegatum est ex Auicena.

Antiqua traductio.

Sed hec quidē dispositio manifestissime differt ab ea qđ est fm infrigidationem: si vero post repletiōem difficile iudicabile est ut utiqđ et catarrū inferens et corizā que et infrigidatis contingūt: sed ut dictū

est ariditas et nimia caliditas cutis et quæ cumque alia parum antea dixi propria est passionum signa sunt. **Nicolaus leoniceni.** Hec igitur dispositio ab altera que ex frigidityte consistit manifestissime differt atque plenitudinem habet adiuncta non facile discerni potest ut quæ et distillatio et grauedine assistat qui etiam affectus frige factis adueniunt ad grauedines diximus squalor atque ingens cutis caliditas ac quecumque alia diximus nuper propria sunt eorum quos feruor solis deuussit.

Concludit manifestam differentiam huius febris a calore capitis cum mundificatione corporis de quo modo fecit mentionem ad febres factam ex frigore in qua caput patitur. Et ratio huius quod dicitur est quia illa quæ generatur ex frigida tione in qua caput est lesum accidit semper catarrhus et coarctatio: sed in illa quæ generatur ex caliditate passione existere in capite non existente in plenitudine non accidit hec. Et ideo subdit si vero post repletionem scilicet contingat passio ab estu difficile indicabilis est. i. distinguibilis. i. ab illa quæ accidit ex frigore cum est passio in capite. et utique et c. illa quæ est a calore capitis que contingunt in frigidityte scilicet per caput non oporteret illud: sed ut dicitur est ariditas. i. cutis et non intelligit in eo cui replet caput propter ariditatem. i. diminutionem. i. asperitatem cutis vel ariditas quæ tum ad illos qui februnt ex calore sine repletione et caliditas cutis et alia dicta sunt propria signa passionum estum.

Antiqua traductio.

De quibus amplius in libris therapeutice methodi. i. curatiue doctrine dicitur cum alijs vniuersis effimerarum febrium differentijs quarum dignotiones et in secundo libro de crilibus dicentes nil ultra indigemus. nunc exponere: sed hunc quidem iam sermonem hic terminemus deinceps vero earum quæ in huiusmodi febribus accedunt febrium vniuersas dicemus differentias. **Nicolaus leoniceni.**

De quibus in arte curandi plenius dicitur aut vna de his omnibus febrium ephemerarum differentijs quarum dignotiones cum in secundo de crilibus satis a nobis fuerint explicata. Altera hoc in loco explanationem non exposulat: sed hic finem sermonis facimus atque omnem deinceps quæ ex huiusmodi putredine febres accedunt diuersas assignabimus. Deinde remittit nos ad librum therapeutice ubi de effimeris dicit multa et ad librum de crisi et continuat se ad dicenda et patet.

Sed circa hoc capitulum leuiter hesitandum an se effimera habeat. **Dubium.** species. **Galenus** enim in secundo de crisi ponit hanc febrem habere species: similiter supra ponit tria esse genera febris et illud erat vni genus: sed genus habet species: igitur item **Auicenna** per maius quartum ponit effimera febris species.

Oppositum appetit: quod si haberet diuersas species oporteret quod illæ diuersificaretur penes diuersas materias in corpore existentes: sed actores has species ponunt penes diuersas causas extrinsecas. Et dicimus breuiter quod effimera febris proprie loquendo non habet species: quod non sunt in corpore diuersæ materie penes quas diuersificetur hec ut dicitur: quidam quæ habet diuersas species penes diuersos spiritus in corpore ut vna sit in spiritu animali et c. quod eius non sunt diuersæ materie ut sunt in corde contentæ etiam raro esset quod vnus de illis spiritibus alteret quæ in alter eodem modo cum in quolibet membro sint multi mixti. vel dicit potest quod dato quod essent diuersæ materie in corpore penes quas possent constitui diuersæ species effimeræ diuersi spiritus immo idem pelle ex quo diuerso modo curat tione medicus ponit diuersa genera et diuersas species febris ut patuit supra in principio huius hinc est quod non sunt ponende diuersæ species: et quod modus curationis earum diuersificat plus per diuersitatem causarum primarum ut ex his patet hinc est quod actores posuerunt in eadem diuersas esse species per diuersitatem causarum causarum illas quæ proprie non sunt diuersæ species: sed diuersi modi accidentales per illas causas diuersas cum non consideret talis diuersitas penes diuersas materias quæ propria acceptio appellatur ut ex supradictis et talis in propria acceptione dicit **Galenus** et **Auicenna** effimera habere species ut potest patere legenti. Et in hoc terminetur sententia primi libri: et deus gloriosus nobis largiatur gratiam exponendi complete partem sequentem. Deo gratias.

Explicit liber primus de differentijs febrium.

Incipit liber secundus de diuersa putridarum febrium quæ in huiusmodi accedunt et de causa earum febris quæ per modum circuitiōis exacerbat. **Capitulum primum in quo reprobat opinionem ponentium omnem febrem putridam fieri ex habundantia colere.**

Antiqua traductio.

Quoniam itaque est differentia earum quæ in huiusmodi accedunt febribus pertransire ipsi hoc dicentes hic primum de eis quod non sufficiens est id quod quidem arbitrati

sunt ad generationem febrium: adactum esse et superhabundare amare colere humorem quæ quidam quidem flauam alij vero rubeam nominat coleram. **Nicolaus leoniceni.**

An illud superest febrium differentias que in humoribus accedunt percurramus si hoc vnum antea admonuerimus non sufficere ad generationem febrium sicut multi opinantur. Si solum amara bilis quod nonnulli ruffam appellant augeatur.

Cum **Galenus** in primo libro ostenderit quod sunt prima et principalissima genera febrium et vnde sumitur differentia essentialis et posuerit causas illorum generum et posuit signa duorum generum febrium in generali et specialiter et hinc et effimere et tertij generis posuit solum generalia. i. signa putride vult in hoc secundo libro ponere specialia signa putride febris tam simpliciter quod compositè assignare vult: mox causam cuiusdam apparere in signis eorum vnde hoc est illud quod immediate dicebat ante deinceps vero earum quæ in humoribus accedunt febris vniuersas dicemus differentias et hoc est quod hic primo premisit continas se ad dicenda reliqua est utique et c. Et fecit **Galenus** distinctum librum de hoc secundo genere febrium: quod differentie huius generis sunt plures numero et magis euidentes et magis indifferetes quæ ad eorum essentialia alijs generibus ut patet cum ber dicta considerantur ponens autem **Galenus** signa putridarum febrium vult nobis ante hoc ostendere et notificare quod sunt hee differentie putridarum febrium vel que species quarum signa debemus cognoscere hoc autem facit remouendo opinionem quorundam quæ primo narrauit et dicit predictam positionem esse inconuenientem et c. quod quidam dixerunt quod ad hoc ut generet febris sufficit et requiritur quod humor colericus habundet quæ quidam vocant colera flauam quidam coleram rubeam. dicit autem **Galenus** hanc opinionem non esse sufficientem.

Antiqua traductio.

Vniuersi enim utique ita maxime febrerent febribus icterici quibus multitudo demum talis colere in vniuerso corpore continetur: sed non februnt nisi per aliam quandam iam superuenientem causam de qua parum post ea dicitur. **Nicolaus leoniceni.**

Sic enim omnes qui morbo regio laborant in maximas inciderent febres in eis siquidem huiusmodi humoris magna in toto corpore copia reducat: non tamen febricitant nisi aliqua alia accesserit causa de qua paulo inferius dicemus.

Impugnat hoc et primo ostendit quod non semper propter augmentum quantitatis colere fit febris quod est inclusum in dicto eorum: quod si ita esset tunc maxime febrerent icterici in quibus in vniuerso corpore continetur multitudo colere: sed hoc ad sensum est falsum: quia non februnt icterici ex tali multitudine colere nisi per quandam aliam superuenientem causam de qua dicitur post. non ergo poterit ex multitudine et augmento humoris excepto sanguine fieri febris nisi illi humoris superueniat putredo. Poruerunt autem illi moueri ad ponendum quod semper febris fieret ex augmento colere ut cõter dicit: quod febris est calor naturalis mutatus in igneum: et ideo semper videtur fieri ex putredine illius humoris quod inter alios est nature ignee. Et talis est humor colericus.

Antiqua traductio.

Inconueniens autem hic et in quartanis et quotidianis febribus certissimis conseruatam esse amarâ coleram extimare sicut in tertianis et causombus: eoduerso enim et in quotidianis et quartanis febribus neque vomit colerici neque sudores neque vrine neque egestionem videtur amare colere esse et neque aliud quidem eorum quod antea contigerunt neque eorum que coexistunt eis hoc testatur.

Nicolaus leoniceni.

Absurdum etiam putare in quartanis et quotidianis febribus quod exquisitæ sunt tales acervari bilem amarâ non secus quod in tertianis ac febribus quæ ab incendio causales appellantur. Nam ex aduerso in quotidianis febribus atque quartanis neque vomitus biliosi neque sudores neque vrine neque crementa aliquid vestigia amare bilis ostendunt propter id quod neque aliqd ex his quæ accesserunt aut sunt adfuit euidens humoris probet testimonium.

Cum ostendit iam quod non semper ubi est augmentum colere ibi est febris ostendit nunc quod non omnis febris est a colera et in hoc ostendit diuersas essentialia febris putride et quod primo dicit est clarus et intelligitur per quotidianas et quartanas certissimas. i. purissimas: et dicit coacervantes coleram extimare suppetere esse causam febris. Deinde dicit inconueniens autem declarat quod dicit scilicet quod inconueniens est in illis febribus extimare coacervatam colera esse causam febris quia in illis febribus quia apparere res eoductio eis que apparent in colericis febris et ponitur que sunt illa.

Antiqua traductio.

Et enim tertiane quidem febres sepius in corporibus consistunt coleritioribus natura et in etate eorum qui sunt in statu quod est vniuersarum etatum colericissima et in hora

estiu maxime scdm quā hic talis domi-
natur humor: ita vero et in calidis et siccis
cōplexione regionib⁹ et constitutiōe conti-
nentis nos aeris: talis etiā vita nō in des-
sidia et pigritia sed in laboribus et solici-
tudinib⁹ et vigilijs et estibus et cibis pau-
cis et his calidis et siccis s; calefaciētijs
et deficcātijs farmacoy imoderatio: vsus
facile est generatiuus terciararū febriū.

C Nicolai leoniceni.

Clam tertiane quidē febres magna ex
parte in corporib⁹ fiunt in quibus natu-
ralis habitus ad bilem accedit atq; incō-
sistentijs etate que omniū maxima bilio-
sissima est: tēpore etiā estiuo preceteris in
quo huiusmodi humor dominaf in lo-
cis preterea que calidā atq; siccā habent
temperaturā: ac in simili aeris ambiē-
tis qualitate vita etiā non ocio atq; quie-
ti dedita: sed in laborib⁹ curijs: vigilijs: so-
lis icēdijs: et ciborū pitate assueta: eorū
deniq; calidoy atq; siccoy vsus pterea me-
dicaminū calefaciētijs atq; exsiccantijs
imodicus feb. tertianas facilliter afferūt.

Decarat illud q dicit nam dicit q in feb.
quotidianis et quartanis non apparet aliqd
eorum in corporib⁹ incurrētib⁹ has fe. ante
q eas incurrūt q contingūt in corporib⁹ in
currentibus fe. colericas: et ideo ostēdit quali-
ter antecedētia generatiōe harū fe. sunt diuer-
sa. et per pns non erit vnus humor in oibus in
accidētib⁹ autē simul cum eis existētib⁹ nō
dicit: q dicit postea complete. Et ideo Gale-
nus primo ostēdit accidentia antecedētia ge-
neratiōe colericæ fe. et intelligit per illud q
dicit vniuersariū etatum bilissima. i. colericissi-
ma: et totū illud q dicit clarū est in se et in sua
causa cum oia illa sint colerā iterpollatiua.

Antiqua traductio.

Quotidiane vero feb. oino ecōtrario
et inflegmationib⁹ naturis et horarū in
hyeme et cōstitutionū et in humidiorib⁹
et frigidiorib⁹ et senibus et pueris magis
et humidis et frigidis regiōib⁹ et vita pi-
gra simul et cū plenitudie et maxime cum
post cibū in balneis balneatur et multū
vtiq; magis et cū ipa cibaria flegmatio-
ra natura existūt. Non tamē vomūt neq; bi-
amarā bilē neq; egerūt neq; sudant sicut
in terciariis feb. nā hec quidā in rubea co-
lera putrefacta fieri apte nate sunt: quos

tidiane vero flegmaticos sequūt hūiores
sicut quartane melancolicos. Ita deniq;
et nature corporū melācolitiores et etatus
declinatam: et horarū autūnus et vni-
uersa que his sunt proportionalia et in ci-
bis et potibus et in vniuersa vita sicca et
frigida cōplexione existētia quartanarū
sunt gñatiua febriū. **C** Nicolai leonice.

Contra vero quotidiane febres natu-
ris in quibus pituita superfluit vt fami-
liares atq; ex oibus anni diuersitatib⁹ in
hyeme precipue atq; omī temporū statu
frigidiori atq; humidiori i etate senili ac
puerili in locis frigidis atq; humidis vi-
taq; ociosa quā crapule cōmittant actū
presertim cū post cibos balneis vtuntur
ac multo etiā magis cū ipsi cibi naturā
pituiosam habuerint generant. Nō tamē
bi amarū euomūt bilē: neq; pventrē infe-
riorem aut sudores excernunt qd in febri-
bus cōtingit terciariis. he si quidē flaua
bile putrescente fieri consueuerunt. Et
quotidiane ex pituita quēadmodū quar-
tane ex atrabile originē habēt que etiam
corporū naturā sequunt ad atrā bilē p cli-
ues atq; ex etatib⁹ maxime declinant: ex
anni vero tēporib⁹ autūnum. Sic et reli-
qua oia q his pportione respōdent vt cibi
potusq; ac vict⁹ vniuersus frigidus ac sic-
cus quartanis febrib⁹ origines prestāt.

Ponit signa antecedētia generatiōe fe. flu-
matice. et per illud qd dicit horarū in hyeme.
id est in horis quales sunt hyemales. Et cur
dicit et senioib⁹ et pueris. Antēde q in senib⁹
euentū fe. flegmaticenō p se rōne etas eorū
sed per accidēs ppter superfluitates flumati-
cas q adunant in eis ppter debilitatē diges-
tiue virtutis. vñ Auicē. caplo de etatibus lo-
quēs de extinctiōe caloris inatī i senectute dī-
cit et pcpue cū ad elus erictionē ppter ma-
terie defectū adfuerit. Illa cā est et illud est
humor extraneus q accidit assidue ppterea
q cibis ptiua digestiōe de qua etiā hūidita-
te per accidēs multiplicata in senib⁹ plix lo-
quitur Galen⁹ scdo de cōplexiōib⁹ i pueris autē
nō coadunāt substātia flegmatica ppter debi-
litate ptiua digestiue cū habeāt digestiua for-
tem vt ex plurib⁹ pōt assumi: s; in eis multipli-
catur ex malo regimine. vnde tertio pnotico-
rum cōmento. lxxvi. loquens galen⁹ de spas-
mo eueniente pueris dicit et plerūq; acci-
dit eis illud ppter cibos multos quos susci-
piunt in nō sua hora q est: q ipsi nō intelligūt

aliquā ex reb⁹ nisi comestione: s; Alucena
caplo de etatibus dicit aliquā vero accidit eis
malicia ystimbrie ppter eorū gulositatē: et q
eorū comestiones malis disponūt ordinib⁹ et
comedūt res malas et hūidas et multas desu-
per malis mouent morib⁹ quā ppter de sup-
fluitatib⁹ plus i eis adunāt. Totū autē illud
q dicit Galen⁹ p se est clarū et ptiua ad hūc
sermonē signa antecedētia has fe. q Galen⁹ po-
nit vsq; nūc sunt signa supia reb⁹ naturalib⁹
et eis anēris et reb⁹ nō naturalib⁹ anēris eis.

Antiqua traductio.

Propsea et antecedēs eas rigor non si-
milis in vnaq; est earū s; q in terciariis
quidē ē velut pūgētis et pforātis sensus
idicat faciētis cause. q vñ i qrtanis est ve-
lut ifrigiditatis. dictū ē autē sufficiēter de ri-
gorū spē in libro de causis. sint homatus.

C Nicolai leoniceni.

Quare et rigor q vtrūq; gen⁹ se. ances-
dit baud quaq; filis ē. Et i terciariis qdez
cām a q puenit rei quodāmo pūgētis ac-
feriētis sensus repñtat i qrtanis autē velu-
ti refrigerātis. De ea autē q ē rigorib⁹ for-
ma inter cās accidētiū abūde exposuim⁹.
Ponit quoddā signū antecedēs has fe. qd si
gnū est sumptū a re ptra naturā et ostēdit illud
signū in hīs eēvalde diuersū. et ex hoc pti q
cā oim illarū nō est vn⁹ humor. i. coleric⁹ signū
autē illud ē rigor anis has fe. q nō est iniqua
q illarū. et q dicit est clarū et remissit nos de
causis et speciebus rigoris ad quistū de accidētī
et morbo cū dicit i lib. de causis sint homatiū.

Dubium.

Elicitū est hic adducere explanatio-
nem hui⁹ et eorū q dicitur qd
sit typus qd tremor qd oripillatio qd frīg⁹ eo-
rum q dicta sunt ab eo ibi et in alijs locis. Et
tende igitur q accidētia eueniētia in inuasiō-
bus fe. sunt illa typus rigor frigus siue circū-
infrigidatio oripillatio siue oripillatio de q
bus loqui volum⁹. Est em typus quid cōe ad
oia illa cū quocūq; em inuadit fe. dicit inua-
sio cūz typ⁹ et hīc intitulat⁹ est liber Galen⁹
de typo: q de hīs accidētib⁹ determinat. vñ
dicit quidā q typ⁹ est figuravel ymago vtu-
re fe. qm est reuocatio caloris inatī de exteriō-
rib⁹ ad interiōra. vñ simo lanuēsis dices qd
est typus typus antecedit calorem fe. interpolla-
te in typicis fe. vocātur tales typ⁹ ē figura. sili-
tudo forma formula. vñ Aristoteles plures
primo ethicoz vñ hoc vocabulo typo p hoc
vocabulo exēplariter vel figuratiter.

Quid sit rigor.

Sed rigor ab Alucena diffinit rigor est vt
non possit ptiuere membra sua ex cō-
motiōe ac tremore eueniēte in eis et morib⁹
involuntarijs. **O**ripillatio vel orio idē sunt
apud eū diffinit q est dispositio in qua inue-
nit corp⁹ diuersitatē in frigore et pūctiōe in cu-

te et lacertis et ancedit eum pūctiō et fractio et
quasi pfractio est maneries ei⁹. **F**rig⁹ vero
ab eo diffinit vt infirm⁹ sentiat in mēbris suis
et dorsis lacertoy suoy frīg⁹ purū. **G**alenus
vero in libro de tremore rigore et cōtractiōe et
spasmo declarās q sint ista tria dicit q qm in
corporib⁹ accidit frīg⁹ in principio paroxysmi
fe. sine cōcussiōe notabilī nō accidit eis rigor
et cum hoc scz vt sit rigor opz vt sit motus in
equalis in toto et sine voluntate: hīs em defi-
ciētib⁹ non est rigor: s; si supicies corporis
nō moueat apparēter illo mō nedū q i equa-
li moueat corpus: et hoc accidēs vocat frīg⁹.
Si vero supicies corporis moueat motu for-
dinato et incitat in principio paroxysmi pter
qd totū corpus moueat simul vocat oripilla-
tio et orio et c. accidēs q accidit soli cuti et ha-
bet se ad cutē sicut rigor ad totū corpus. Et
subdit q cū dicit⁹ corpora sana rigere cū ha-
bent frīg⁹ accipit frigus pter pūctā intētiō-
nem. vñ vltimate pūctiōes qd est ver⁹ rigor dī-
cit rigor aut q est in infirmis est frigiditas cau-
sans dolore cū motu inuolūtario et inaequali. cō-
cussiōe tot⁹ corporis facies ipsū cōtremesce-
re: et istamet sentētia extrahit ex dictis galen⁹
in de accidēti et morbo quinto vbi pōt de
rigore determinauit: et apparet q diffinitio
Alucene et Galen⁹ de rigore quasi eadez est.
Ex quibus oibus pti q vere principaliter
et essentialiter rigor est malus et inordinatus
motus in toto corpore inuolūtari⁹ vt hō non
possit ptiuere mēbra sua et ex tremore et cōmo-
tione eueniēte eis pūctiō autē aut mordica-
tio siue frigiditas non est essentialiter rigor:
quia rigor est accidēs eueniēs actioni mort-
ue vt pti. v. de accidētī. S; mordicatio vel pū-
ctio est accidēs sensitiue virtutis sunt ergo il-
la cōcurrētia ad rigorem vel sicut causavel mor-
dicatio vel pūctio vel sicut necessario concur-
rens vt frigiditas: nam frigiditas mordicans
pōt esse cā rigoris vel si causa rigoris nō est frī-
giditas positua mordicans vt q est ab hūore
calido nihilomin⁹ tñ necessario pcurrit frīg⁹
ditas reuocatiōe calidi ad itra. et s; Galen⁹ in
diffinitioe rigoris: q illud sit rigor i principio:
sed de necessitate cū ē rigor altero mō dictoy
cōcurrat frigus. vñ cum vltimo definit rigorē
assumpsit maxie eū: q cā sit frigida illa em ri-
gorē debēs causare opz q dolore et malū sen-
sum generet vt patebit. Alucena autē diffinit
rigorē pōt solū illud q essentialiter rigor ē.

Et antētiōe dignū viteri⁹ qm sit colligēda
dīa inter frīg⁹ et oripillatiōe et rigorē
quō em frīg⁹ differat ab illis duob⁹ ē clarū nī
hūc em aliud ad frīg⁹ requirit nisi q mēbra sen-
tiāt purū frīg⁹ q maxie ē i fe. de materia frigi-
da loquēdo maxie de frigido positue vñ frīg⁹
sentiat ex fuga caloris: sed oripillatio differt
a rigore vñ mō m magis et min⁹ nā rigor est
intēti⁹ oripillatiōe nā in rigore ē maior pū-
ctio et mordicatio q in oripillatiōe: et sic etiā

Quid sit frigus.

Nota diff ferētia in ter frigus et oripillatiōe.

frigus existens in rigore est malus q̄ frigus quodcumq̄ fuerit in oripillatioe: ergo est quidam parus tremor et superficialis in cute non concuties totum sicut fit in rigore. unde Aulicena dicebat oripillatio fit ex causis paucioribus. i. debilitatibus causis rigoris et contingit multiplex oripillatio taliter a rigore differere fieri a materia calida q̄ frigida cum propter: ad cauandū punctiōe leuem superficialē qualis requiritur in oripillatione: et ideo Aulicena dicit oripillatio est dispositio in qua inuenit corpus diuersitates in frigore et punctiōe. i. percipit frigus et punctiōe: et tale frigus maxie est ut plurimū ex reuocatiōe calidi in cute et lacertis ita q̄ tale accidēs sentitur in cute ut declarant verba Galeni. **¶** Alter est etiā modus fm quem differt oripillatio a rigore nō solum fm magis et minus: sed differt ab eo in causa: et per p̄ns in modo typi et maxime a rigore qui fit a materia calida pungitiua. nam aliquādo oripillatio cōtingit quomodo passio que fit ab hūore frigido cōponitur cum ea que fit a calido sicut in emulsiōe nā ut patebit infra in ea p̄tingit oror. Unde talis oripillatio est motus tipi medi⁹ inter rigore dictū et frigus et sic in tali oripillatione per se sentit punctio et frigus cum ibi sint diuerse materie q̄ in rigore q̄ eēt de materia calida esset frigus solū per accidēs scilz ex fuga. Sed adhuc talis oripillatio differt a rigore q̄rum ad motū cōcussiuū fm magis et minus cum vna istarū causarū aliam impediāt in summa ergo oripillatio differt a rigore fm magis et minus ut est colligere ex verbis Galeni. **¶** Et attende vltimus q̄ p̄ diffinitionē datā a Galeno de rigore differt rigor a tremore lectigatiōe et spasmō q̄ sunt mali motus cum quib⁹ cōuenire videt: nam differt a tremore ppter qd̄ intelligendū q̄ duplex est tremor quidā q̄ cōsequit malas cōplexiones frigidam neruorū et lacertorū an oripillationē ipsorū quibus virtus voluntarie motiua p̄ stinctionē caloris debilitata aut penetrare phibita non pōt membrū sustentare et ideo quātomagis nūtur membrū sustentare tantomagis ipsum sua gravitate se deprimat. pugna autē illa cōtinue fiens tremor est de quo tremore dicit Aulicena scda tertij q̄ est egritudo organica etc. **¶** Alius est tremor de quo nūc loquimur qui idē est q̄ rigor nisi q̄ aliq̄ distinguūt ut habet tremore a rigore fm magis et minus q̄ dicit q̄ tunc est in se. tremor quando est fortis rigor. Et hoc modo rigor est parvus tremor. Sed tremor est fortis rigor differt rigor a tremore supradicto: quia in tremore predicto non est necessarium frigiditatem sentire. Similiter differt ab eo: quia tremor semper fit cum motu voluntario hoc est nūq̄ membrū tremūt nisi velit voluntarie moueri: quia cum ab omni operatione cessat non tremūt. **¶** Et instat Ba-

lenus contra se: quia cum homo vult membrum tenere quietum adhuc tremūt et respondet bene q̄ adhuc tunc membrum voluntarie mouetur propter qd̄ intellige q̄ motus sumitur dupliciter. vno modo pro motu membri de loco ad locum vel fm totum vel fm partem: et hoc modo cuq̄ aliquis tenet et conatur firmare aliquid membrum ut quando homo stat erectus non mouetur. **¶** Alio modo sumitur motus pro operatione qualibet virtutis motiue: et sic vere tunc membrum mouetur quare virtus voluntarie motiua tunc operatur virtutis em̄ motiue voluntate non solum operatio est membra de loco ad locū mouere: sed est ea firmare et firmiter tenere sic q̄ ad aliū locum ad quem ex gravitate iret non vadat: et illo modo loquendo de motu verum est dicere q̄ quando homo stat erectus vlt tenet aliquid membrū firmū qd̄ volūtate mouetur: quia scilz fm virtutē motiua voluntarie operatur qd̄ pater: quia quādo homo stat erectus si non sic operetur non posset tunc stare: sed caderet quēadmodū si homo dormiens poneretur erectus et dimitteretur quēadmodū dicit Galenus patet de aue que stat in aere firma extensis alis illa etiā dicit tunc volare: quia vere fm virtutē motiua voluntariā musculorū alarum operatur. **¶** Si igitur quia si cessaret predicta operatio statim insuper caderet gravitate eius sit ergo talis tremor cum motu voluntario: sed tremor qui fit in rigore fit absq̄ voluntate cum vellet vel nollit et q̄tūcūq̄ sit robustus cum occurrit cā rigoris ad membrū tremūt. et ideo primus tremor est accidēs virtutis motiue voluntarie: scilz tremor qui est rigor est accidēs virtutis expulsiue naturalis ut apparebit. differt etiā in alio tremore predictus a tremore rigoris: quia ille potest fieri nullo dolore: et malo sensu existente in membris: sed rigor non potest sine hoc fieri. **¶** Alia differentia est quia tremor est accidēs vni membro de terminato: sed rigor non est nocumētū accidens nisi toti corpori que omnia tetigit Galenus si cōsideras in verbis predictis differt autem rigor a lectigatiōe quēadmodū etiā tremor predictus differt ab illa: quia lectigatiō fit ab aliquavētositate grossa difficulter egrediente a membro extra ut non extendatur et in altum eleuentur partes membri nec concedat: et ideo in lectigatiōe motus membri est dilatatio cum repletur ventositate et contractio cum euacuatur: sed in tremore et rigore est motus membri de vno loco ad aliū totum locum preter hoc q̄ membrū in se dilatatur vel constringatur ita q̄ in tremore et rigore nulla pars membri siue vena siue caro siue ossa remanet immota: sed in lectigatiōe nequa q̄ lectigant oēs partes membri in quo lectigatiō inuenitur quoniam neruus et ossa et cartilago aut similia hīs non lectigantur.

¶ Nota cau qualiter autem differt a spasmō dimittatur fas rigor: cum satis sit clarum vtriusq̄ causas considerant. **¶** Cum ergo iam appareat quid sit rigor: quid oripillatio et quid frigus videndum est que sint cause istorū accidentiū: que aut sit causa rigoris est satis notum. nam est materia frigida expansa ad membra sensibilia vere illa ifrigidās ut materia fleumatica vel melencolica et hoc cum infirmi patiuntur verum frigus positū: aut causa rigoris est reuocatio caloris ad intra sicut rigoris existens in tertiana vel in febribus continuis in quibus materia non expāditur ad loca extra venas in quibus percepto nocumēto natura fugit ad intra cum sanguine et spiritu. Causa autem rigoris ut potest extrahi ex dictis Galeni de accidenti et morbo. v. quedā est in mediata que immediate hunc motū concussiuū causat et hec est naturalis expulsiua lacertosorum que mouet membrū non fm naturā propter rem pter naturā illam incitantē. **¶** Alia causa est mala materia pungitiua calida vel frigida expansa ad lacertos q̄ penetrās p̄ la certos mordicat et pungit loca per q̄ transit quasi ventus mordēs vnde incitat et cogit virtus expulsiua lacertosū percepto tam grandi nocumēto exsensu sibi coniuncto a se habet causas nocuā expellere qui facere conatur mediante magno motu et concussione cum magna expressione et dilatatione neruorū et carnis. et ex hoc ut dicit Galenus omnia membra corporis mouentur absq̄ volūtate quia dum lacerti mouentur ut rem nocuā expellant accidunt cōcātenationes illis inuicē moueantur et ex hoc totū corpus concutitur. **¶** Ex quibus patet q̄ in rigore cōcurrūt duplex principij et per se vnum completiuū et factiuū rigoris scilz virtus expulsiua naturalis lacertosū aliud principij incitatuū ut virtus sensitiua que percipies grande nocumētum incitat expulsiua virtutē naturalem ad expellendū. Et q̄ principale principium et immediatum rigoris est virtus naturalis virtutis. vnde Galenus de accidenti. v. fateor istum motum naturalem magis pertinere dico virtuti expulsiue sine mundificatione. Causa vero cogens hāc mouere virtutē est immatura scilz mala materia mordicans et dolorem causans propter quem dolorem concurrat natura cū sanguine et spiritu ad intra vnde remanent exteriora frigida ut nihil vtriusq̄ sit q̄renda dato q̄ tot⁹ rigor fieret a materia calida quomodo illi sit frigus p̄curus. Et quia in rigore necessario concurrūt principij animatum scilicet sensitiuū et impeditiuum est etiā in eo principij voluntarie motiui hinc est q̄ Galenus numeratū rigorē. v. de accidenti cum accidētibus que pertinent malo motui voluntario et que huc assimilant. **¶** Et attende q̄ licet mot⁹ rigoris sit in mu-

sculo et mediāte eo sit in instrumēto fiat q̄ est instrumentū motus voluntarij non tamen sequitur q̄ predictus motus rigoris sit voluntarius bene enim sequitur omnis motus voluntarius sit mediante musculo non tamen sequitur q̄ ois qui sit mediāte musculo sit voluntarius: quia musculus potest moueri motu naturali: sed non motu volūtario. **¶** Dices: rīa autē causans rigorem incitando virtutes expulsiua ad hūc malum motū ut apparet in locis preallegatis pōt esse tam calida q̄ frigidavelociter et fortiter et subito delata per musculos et carnes sensibiles cuq̄ quibus per carnes velociter et fortiter penetrans sit mor dicans et dolorem ingerēs ad hoc enim vtrigorem causet oportet ut delatio eius ad medietatem sensibilia sit subito: quia alteratio subita est illa que dolorem inducit. Et attende q̄ illamet materia per sui paucitatem et per sui quietem potest esse causa aliorū accidentiū: nam ut patet scda sen. p̄m. capto de causis motuū non naturalū et patet. v. de accidenti materia mala que expanditur ad musculos et lacertos aat est vaporabilis paucā et causat alices aut erit plus ea et quicquid causat species lassitudinis et aut erit ap̄tor et mobilior et causatur oripillatio: et si adhuc fuerit maior et mobilior causatur inde rigor: et ideo sicut dicit Galenus plerūq̄ habentes lassitudinem motuū non possunt pati q̄ si moueantur incidunt in rigore. Mouetur autē hic humor qui quietus rigorē non faciebat aut propter expulsiuē nobilitatem et fortium membrorum ad ignobilia et debilia aut ppter caliditatem separantē et attenuantem et conuertentem infirma aut propter exercitiū aut balneū vel tram vel per solem et similia propter qd̄ repleti malis chymis cum balneatur vel exponuntur ad solem incidunt in rigores: et hoc totū est anteq̄ putrescant humores: et ideo si putrescant humores perducit ad se. non tamen ad tales rigores consequitur se. semper ut apparebit infra. **¶** Ex quibus patet que sit causa oripillationis: quia cause eius differūt a causis rigoris scdm̄ magis et minus sicut cause lassitudinis differunt ab illis oripillationis. Et ideo aulicena cum loquitur de oripillatione dicebat et accedit eam pigritia. i. qdā lassitudo lacertosū: et q̄lter fractio fit manerles eius scilz oripillationis: et hoc propter propinquitatē ad illam in causa. Et attende q̄ non semper rigor et oripillatio significāt superuetum feb. sed aliquando significant sanitatem in feb. continua ut habetur in illo affoismo a causone habito rigore superueniente solutio fit q̄ significat q̄ materia feb. causans continuā ex venis extra expellitur et egreditur. hoc autem est precedentibus signis digestionis: sed quando non esset precedente digestionē et in hora critica et non sequitur eum iustas est significatio q̄ expulsiō illius quā-

titatis: Imo qm materia mltia expellit ppter multitudinē suā. Et tō triplex ē rigor i fe. eue niens quedā est preoccupāsus qui accidit in fe. in quibus sunt circuitus et aliquid euenit in inua sione continuatur et non est ppter rigor: sed quoddā frigus et non euenit nisi aut propter profunditatem vehementem innati caloris: aut propter debilitatem virtutis et innati caloris: et primo significat mortē. Scdus est significatio fe. laboriose et ideo Auicena quarto cañ. capitulo de causis putridarū in gñali ponit q parorismos fe. inseparabilis incipere cuz frigore vniuersaliter signū est malū. Alius est rigor cōcōitās vel incidēs et de illo fit mēto in illo afforismo si rigor iciderit fe. nō deficiē te iam debili existente virtute mortale et ille est ille qui fit in processu fe. et est rigor q ante tēpus status in continuis fe. est contingēs q in interpollatis fe. a causa intrinseca non est aptus rigor cōtingere nisi in principio parorismi: et ille rigor q fit euenit i pñius aut est semel eueniēs aut multoties et uterq pōt a cā extrinseca et intrinseca causari. et si ex cā extrinseca causetur nō est significatio mala de qua fit curandū: sed si sit ex cā intrinseca tunc si semel sit eueniēs ex fe nō est significatio certa mortis vñ salutis. s. bone crisis. Sed distīguere oportet q si cōlungat cum virtute debili in fe. nō deficiēte est significatio mortis: q tunc non cōtingit nisi ex paucitate caloris innati et diminutione eius: et hoc est q dicit Auicē. in caplo de causis rigoris. et rigor est qui significat mortē ille quē sequit debilitas virtutis et casus caloris innati et siccitas. Ita bes et cōsumptio corporis. vnde Auer. colligit tertio de causis accidentiū virtutis expul siue dicit: s. tremor q fit hora mortis ē mor? virtutis expulsiue ppter impotentiam susten tandi mēbra et ppterea extinguat calor intrinsecus et ex toto resoluitur et assimilatur ille motus motui qui nō habet principium nec finē nec causam sed solū defectū sicut videt in motu flāme cādele et in casu foliorū arborū propter cōsumptionē. et propterea qn aduenit nature aliquid extrinsecū mortiferū ipsa expellit corporis supfluitates ppter terrore sicut accidit illis qui decapitant. Et attēde q hic rigor aut dicitur rigor improprie q potius sit quiddā mor? frigidus ex defectu caloris innati sicut est rigor qui sequitur expulsiōe alciutis materie ad quā conat natura fortiter stimulat ad quā nō sequitur euacuatio ex impotentia et debilitate moris sequitur: sed si predictus rigor eueniēs semel cōlungere cū fortitudine virtutis posset esse significatio crisis ad bonū q propter fortitudinē virtutis pōt accidere euacuatio per sudore illius materie que antea extra venas expellitur nihilominus q eueniret ante signa digestionis talis crisis esset molesta et difficilis. Si autē talis rigor eueniret multoties cum virtute debili

esset mortalis: sed cuz fortis esset periculosus et hec possunt ex dictis predictis afforismis extrahi. Tertius est rigor subsequēs de quo fit mēto i afforismo allegato a causone hito. et dicitur sit q quiddā est rigor quem sequitur debilitas vir

tutis et caloris innati q fit in hora mortis que reret aliquis de rigore illo qui nō fit in hora mortis nec in pñius fe. sed in pñipijs parorismorum et in dispositione illi simili an fiat a virtute debili vel fortis: q auicena loco preallegato dicit loquēs de causa predicti rigoris et de causis vehementer rigoris est vehemētia virtutis expulsiue in lacertis. Galenus tñ. x. terrapērice videt contrariū hui? ponere cum dicit igitur rigor erit. et propter multitudinē et acredinez eorū que feruntur et propter velocitatem delatiōis et propter virtutis imbecillitatem vnde subdit virtus quidē fortis extēns contentit et sustinet oia. imbecillis pōta a quibus cōtristat propter qd intellige q virtus expulsiua mēbrorū potest sumi i duplici tēpore. vno modo ante rigorem cum congregatur materia que rigorem facere debet et tūc virtus fortis expellens hanc materiā insensibiliter vel aliter continue ex cā q rigor non fiat cū non cōgregetur talis materia. sed virtus debilis dimittēs materiā cōgregare est causa rigoris. Alio modo potest accipi virtus expulsiua tēpore quo fit rigor et tunc causa rigoris est virtus fortis expulsiua fortiter cōlungens et expellens materiā iam aggregatā eam stimulantē. Et aliter posset dici q virtus pōt dici fortis vel debilis qstū ad sensitivā operationē. virtus enim potest dici fortis in sensu qualiter sensum obtusum non facilliter permutabilē a sensibilibus: et virtus hoc modo fortis non est causa rigoris. sed virtus debet habere sensum debilem que habet sensum permutabilem ex quolibet paruo sensibili et talis debilitas virtutis esset causa rigoris et maioris rigoris vt Galenus ibidē dicit. Et in hoc est etiā respōsio quā per te pñidera.

Sed licet ad cōplementū supradictorum dubitationē asserre q. s. humor sit vehemētioris rigoris causa an humor calidus vel frigidus et videtur q humor frigidus. primo per Auicē qui dicit q propter illud quāto causa rigoris est viscosior est rigor vehemētior hoc idē pbatur ex dictis auerroy capitulo tertio loco pñlegato. nā vna ratio videtur assumi videri q sicut est in exterioribus ita in interioribus. sed videmus in exterioribus q frigida maiorez inducit rigorem q calida vnde videmus q aer frigidus vehementer rigorem inducit aer autem calidus quasi nihil aut solum orisplatio. Et cōfirmatur q rigor est motus virtutis expul siue lacertorum ad expellendū contrariū frigidum autem esset magis contrariū nature q calidum et sic ad eius expulsiōem maior

Dubium.

fm. 1. q. 2. c. 6.

Dubium.

fm. 1. q. 2. c. 6.

debet esse motus et hoc videtur cōfirmari auctoritate auicē. scdā fen. primi capl. de causis motuū nō naturalū vbi dicit q aut ppter supfluitates q nocēt aut ppter suā frigiditatem sicut rigor aut ppter pñctionē sicut orisplatio.

Galenus quinto hui? sentit contrariū et de crisi scdō vbi loquēs de hac materia loquitur. Et hoc etiā sentit galenus infra cuz ponit signa pñicularia fe. pu. quapropter debes attēdere q rigor aliquis dicitur altero vehementior. vno modo intensiue q intensior est et acutior. et alio modo potest dici vehemētior extēsiue q longiori tēpore sit pductus altero primo modo hui? calidus coleric? potest facere rigorem vehemētiorem q humor frigidus: cuius declaratio est q rigor fit fortis et intensior per hoc q in membris infertur passio et cōtristatio vehemens fortis dolor: q virtus expulsiua non causat motum nisi nocu mento percepto. Et ideo quanto talis dolor et cōtristatio est vehemētior tāto talis rigor est intensior: nunc predicta passio plus producit in mēbris materia calida q frigida primo quia permutatio marime gerens corpus dolorum et tristitia est solutio continuū plus q alteratio fm calidū vel frigidum vt patet in libro de mala cōplexione diuersa: sed talē permutatiōem plus facit materia calida q frigida: quia talis materia est mordacior et acutior. et per membra est magis penetrans ob subtilitatem eius. Et ex hoc etiam materia calida est magis subito alterationes induens: tñ etiā qm calidū magis subito agit q frigidū. alteratio aut debet causare dolorem quanto est magis subita tanto qst causa maioris doloris vt patet alibi. Et ideo rigor factus a materia calida est intensior q rigor factus a materia frigida. Secundū declarat scilicet q rigor qui fit a materia frigida sit vehemētior extēsiue quia humor frigidus est grossus vel viscosus et ideo passio illata membris ab eo multo tēpore perdurat ppter diffcultatem resolutionis eius et cōtrario rigor qui fit a materia subtili cito pertransit. et sic intelligit auicēna cum dicit q quanto materia rigoris est viscosior tanto rigor est vehemētior scilicet in perduratiōe. Alii autem intelligūt q in calida est vehemētior scilicet in intensiōe. Et attēde hic q licet humor calidus sit causa vehemētioris rigoris: nihilominus tamen inter causam rigoris intrinsecam et extrinsecam aliqua est differentia. vt verbi gratia. in rigore facto ab aere quia aer frigidus potest esse causa intensioris rigoris q aer calid? et hoc quia frigiditas in vltimo potest inesse aeri exteriori q non cōtingit sic de caliditate propter quā vltimitatē frigidus extrinsecū non solū impediret mēbra sensibilia alterando illa: verū etiā soluendo contrarium vt mordicando sicut patet in aere vlti

mate frigido qui sensibilia mēbra mordicat vt patet quarto de simplicī medicina: talis etiam frigiditas in aere cōiūgitur substantie subtili quasi in vltimo: vnde propter hoc etiam potest subita et vehemens ab eo actio euenire. et ideo quando accidit caliditas in re exteriori que in illa possit quasi vltimari adhuc illa facit intensiorem rigorem q res quasi in vltimo frigida sicut pñ de aqua bul liente in cōparatiōe ad aquam frigidā et de scintilla si cadat super membrū sensibile. Et ideo auer. intēto non fuit q a frigido fiat rigor fortior q a calido absolute sed q hoc in aliqua causa contingebat exteriori vt ostensum voluit illud addere ne incidam in errorem: et ideo cum dicitur q frigidū plus videtur contrariū q calidū licet hoc sit verū: quia tamen non habet modos inducendi tristitiam et dolorē sicut calidū vt declaratur ex dictis est. hinc est q calidū vehemētius rigore facit cum calidū sit magis acutum et permutatiū et magis subito. vnde calide passiones sunt acutiores frigidis. et ex hoc periculosiores et cū accidētibus magis molestiōs naturam. Et cum vltimas dicitur q Auicēna scdā fen. primo dicit aut propter suā frigiditatem sicut rigor et. dicunt aliqui q ibi est littera transposita. vnde debet sic legi aut propter suā frigiditatem sicut orisplatio aut propter pñctionē sicut rigor: aut possum? dicere q Auicē. voluit applicare rigorem frigiditati cui nūmis videt ibi esse q hui? calido et orisplatio hui? pñgitiuo cui magis vñ inesse rigor vt si id de quo mēto videt esse est multo fortior id de quo magis: vñ possum? dicere q auicēna vñ sumit p reliquo ppter qd attēde q actores et doctores medicine sepe his vocabulis rigor typus orisplatio frigus tremor abutūt sumēdo vñ p reliquo vñ aliqui ois typus pñdēt sine rigore vt in afforismo quartē pñcule qbuscūq in febris? quotidie rigores sūt quotidie fe. exsoluunt et. Ita ē aliquid rigor sumit p frigore et aliquid p orisplatio et cōuerso q pñ a galenomet infra in libro isto vñ est in actoribus? respire q discurre re est lōgū medico: modica igit nobis sit cura de nobis ad re respiciētib? Et ex oibus his patet cōplete dicta galeni hui? quō rigor aīcedens fe. interpollatas nō similis est omnibus et infra pñiculariter apparebit et.

Antiqua traductio.
Cabi et de differētia febrū omogenearum monstratū est q que earū sunt deficientes ita vero nomino eas que insensibilem in febricitationē deueniunt in humore qui motus vbiq corporis vadens febrē operat cōsistit. Sinoces vo. i. cōtinue in eo qui sustinet et cōtinet venis de quarū dignitate i scdō de crisi? dictū est.

Nicolaus leoniceni.

Ubi etiā eiusdē generis febriū dixim⁹
dixim⁹ qd ex ipsis q̄ quidē sunt intermittē
tes ita em̄ appello quēcūq; ad sensibiles
infebricitationē perueniunt ortum habēt
ab humore febrem generante qui per oēs
corporis partes suo motu defertur in cō
tinuis autē humor in venis cōtinetur in
clusus de quarū dignotione in secūdo li
bro de crisi bus.

Cum Galenus prius remouendo errores
quorūdam posuerit differētiās principales et
essēntiales fe. putridarū que differētiē sunt
sumpte a materia cum declarauit quandam
esse colericā quandā fluxuricā quandā melē
colicā per signa antecēdētia illas feb. vult
nunc declarare differētiās putridarū fe. secū
darias et accidentales que sunt sumpte a mo
do motus illarum: quia oīm harum differen
tiarum ponit postea signa tales autē differen
tiē directe sunt secūdarie et accidentales que
non sunt sumpte a materia hec patent ex di
ctis supra circa principiū libri: et primo ponit
vnam diuisionē remittens nos ad secūdū de
crisi que est q̄ fe. putridarū quedam sunt in
terpollate ita q̄ vere aliquo tēpore dimittūt
hominē sine fe. et causa istarum est humor ex
stans extra venas. Alie sunt continue et cau
sa istarum est humor putrescens intus in ve
nis hoc est q̄ voluit Galenus supra dictū est
vbi de differentia fe. hōgenearū scilicet in se
cundo de crisi monstratū est: et per feb. homo
geneas intelligit vel fe. simplices vel fe. pro
portionabiles febribus periodicis q̄ qui et c.
Et subdit causam istarū cum dicit et in hu
more consistunt qui motus et vbiq; corporis
vadens id est expansus circa totū ambitum
corporis extra venas operatur sic et tunc hec
sumptū et alie istarum putridarū sunt conti
nue. Et tunc declarat causam earum cum di
cit sinoches vero. I. continue supple consistunt
in eo scilicet humore qui sustinetur et continetur
in venis de quarum dignotione scilicet feb. fm̄
q̄ sunt continue et fm̄ q̄ sunt deficientes in se
cundo de crisi dictum est. Et attende q̄ diuer
simode attinet determinatio harum feb. ad
illud librum et ad istum: nam cognitio diffe
rentiarū fe. determinatur in illo libro vbi ut
lis est ad morbi precognitionē et crisis que cō
uenit in eis cognitio autē fe. fm̄ differentias
modo dictas pertinet ad illud cum in fe. con
tinuis sit maxime necessaria precognitio sta
tus et crisis que contingunt in ea: sed in isto li
bro determinatur cognitio differentiarū feb.
ratione ipsarūmet principaliter ita q̄ huius li
bro cōtingit principaliter predicta denotatio
vnde denotatur de differentis fe. Et attende
vltimus ex dictis Galeni q̄ humor causans

feb. interpollatā est humor putrescens extra
venas causans autem continuā est humor in
tus in venis putrescens. pōt autē humor esse
stans extra venas fm̄ duos modos vnus vt
humor sit motus et spersus super mēbra hinc
inde non collectus in aliquo determinato lo
co nec partes in quibus est manifeste sepa
rans vt fiat tensio et inflatio venarum: et talis
humor qui putrescit extra venas est ille qui
causat fe. interpollatā. Alio modo potest esse
humor stans extra venas: quia in aliquo de
terminato loco collectus vt in apostemate et
si talis humor sit in membris intrinsecis vt
in epate et splene et c. et sit putrescens facit fe.
continuā. et causa fuit dicta supra. **S**i autē
non sit in membris intrinsecis: sed extrinsecis
tunc vt plurimū vt diximus supra non fa
cit putridā fe. sed effimerā et si faceret putri
dam vt plurimū faceret continuā: sed causa
quare humor primo mō existens extravenas
facit fe. interpollatā et intra existens facit con
tinuā vt extrahitur ex dictis Aulicene pri
ma quartū illo capitulo putredo accidit: nam fe.
aliqua est continuā per hoc q̄ ab humore pus
trecente continue putredo trāsmittitur ad cor
vt vapor putridus nunc autē feb. interpollat
cum nō peruenit ad cor putredo cum nō ma
neat in corpore putrido fe. nisi illo mediante
cum autē humor putrescit extravenas nō ge
neratur putrida fe. nisi per vapores putridos
ingredientes venas. nunc autē humor talis in
loco predicto putrescens a caliditate extra cor
pus resoluū per poros quare facilius est pre
dictum humorē extra corpus resoluū per po
ros q̄ q̄ sui vapores venas ingrediantur: et
ideo cum predicta pars humoris putrescētis
extra venas cōplete erit a calido putredine
resoluta cessat fe. nam nō cōtineat predictus
humor in venis vt phibetur a cōplemēto re
solutionis: immo cōplete resoluū eius humi
ditas et remanet eius cineritas q̄ non pōt esse
vehiculū fe. et caliditatis nec remittit donec
alia pars humoris ad locū inde expellitur. Et
per similem modū putrescit. Causa autē quare
ad talem locū inde expellitur pōt esse vt po
nit Aulicena in obscuro sermone aut quia ibi
vbi putruit materia remāserunt reliq; ule cal
ditatis ex putredine antecēdēte quibus ibi nō
sit materia humida potēs vapores ad cor in
cendere quē admodū in clibano remanēt re
liquie caliditatis attrahunt ex venis ad locū
in quo sunt humores q̄ ibi putrescunt et feb.
generat. **A**lia causa est mala qualitas in
mēbris intrinsecis et intus in venis: mul tripli
cans humores in tanto tēpore que iterato et
virtute extra venas expellitur quare autem
reuerat de die in diem: quare p̄ tertiu quare
p̄ quartū infra patebit. et cause etiā sue reuer
sionis etiā melius apparebit et cōpletus. Ma
teria autē putrescēs intra venas facit continuā
et hoc p̄ multas causas quas ponit Aulicena
primo: quia

primo quia humor q̄ in venis putrescit pro
pter soliditatē corporis vene non pōt cōplete
resolui ante q̄ alia pars putrescat sicut pote
rat humor extra venas. Secūdo quia continue
potest trāsmitti vapor ad cor: propter continui
tatem venarū cum corde cū nō sic erat de hu
more extra venas cuius pars maior extra re
soluebatur et nō pertingebat cor. Tertia cau
sa est q̄ ad hoc vt fe. sit continuā oportet q̄ cō
tinue sit ibi humor cuius pars post partē pos
sit putrescere quousq; feb. debet durare. quia
cum post vnam partem humoris non est alia
pars que possit putrescere. tunc finita illa par
te que putrescebat cessat feb. quousq; accidat
alia pars que putrescat. nunc autem in venis
potest putrefactio continuari propter ibi esse
continue partem humoris post partē poten
tem putredini subijci: et extra venas nō cum
ibi non sit nisi pars humoris que vnicā vice
expellitur nisi de nouo alia pars expellatur.
Aduerte tñ q̄ non habeo pro impossibili
dato q̄ multum raro euenibile sit propter qd
actores non expresserūt q̄ humor putrescēs
intra venas faciat interpollatā et si in venis
multum a corde distantibus putresceret vna
parua quantitas humoris cuius vapores cum
difficultate cor pertingerēt posset enim vna
pars humoris q̄ primo fuit mora ad putred
inem tota resoluū an q̄ alia putresceret et post
posset propter illasmet causas q̄ assignabant
in humore putrescente extravenas iterum re
expelli alia pars humoris ad illum locum q̄
ibi putrescens reaccēderet fe. Et similiter nō
esset impossibile imaginari materiā extra ve
nas putrescentē facere fe. continuā: q̄ posset
tanta quantitas humoris ad extra venas ex
pelli q̄ in putredine tñ duraret quousq; alia
pars ad extra venas expelleret nihilominus
etiā talis fe. mouetur ad modū duplicis in
terpollate: quia quando de nouo materia alia
ad extra venas expelletur causarētur accide
tia inuasivis paroxysmi sicut et prima fuerūt
causata nihilominus tñ continuā fe. esset quia
possibile esset ex prima materia putrida cōti
nue ille febrile. et dato q̄ ex illa scōa causarē
tur accidētia est autē possibilitas res ampla.
Sed debet hic sub breuiloquio queri
an corpus habens fe. inter
pollatam sit egrum et qua egritudine in die in
terpollationis. Et breuiter dicendū vt etiā
dictum est ab alijs q̄ tale corpus non est in
tali hora egrum egritudine febrili: et ideo pa
roxysmi talis fe. interpollate si p̄siderēt q̄stū
ad caliditatē in toto expāsam que vere est fe.
non sunt vna egritudo numero. et hoc patet:
quia eē horū paroxysmōrū sic sumptōrū non
mensurat eodē tpe p̄tinue et dico earū esse nō
dico illarū fieri. Et cōfirmat q̄ nūq; ille due
qualitates p̄nt eē idē: nūero q̄ ita se habēt qñ
vna generat alia est corrupta: et nō imēdiate
ante immo per tēpus antecēdēt latū: nam ge

neratum et corruptū non possunt esse idem nu
mero. Et sic se habent paroxysmi interpolla
te fe. sic accepti. Est autē in corpore habente
fe. interpollatā aliud considerare q̄ calidita
tem febrilem expansam in toto ledentē sensi
biliter operatiōes consuetas totius scilicet dispo
sitionem malam membrorū a qua depēdent
paroxysmi in regeneratione eorum et est con
siderare materiā humorālē paroxysmōrū que
ab illa dispositiōe mala generatur: et sic quia
hec dispositiō est permanens eadem numero
mediate vel imēdiate in tota febre interpo
lata. et materia ex qua fiunt paroxysmi q̄stū
ad se totā licet habeant diueras partes pos
sunt esse eadez numero hoc modo paroxysmi
fe. interpollate considerati potest dici egritu
do numero vna sicut fe. continuā. Et propter
eamdem causā dicunt ipsi quia eadem est di
spositiō a qua dependet egritudo principalis
et recidua ponitur esse vna egritudo et eadē
etiā ipsa vtrāq; et eadem crisis cum omnia
a predicta dispositiōe et materia sumatur: et
ideo Galenus scōo de criticis dicit q̄ p̄inci
piū computationis per qd querimus scire
diem crisis non debet sumi in principio recid
iue: sed a principio egritudinis principalis:
et dato q̄ hoc in se sit dubium hoc est intelli
gere de ea que est vere recidua: et hic assignat
vnam differentia inter egritudinem que reci
diuat et illa que redit per paroxysmos: nam
omnis egritudo recidua est rediens: sed nō
omnis rediens est recidua: quia interpolla
ta est rediens non tamē recidua: nam egrit
tudo que redit sine motore extrinsecō: qui
sit alius a dispositiōe a qua dependent paro
xysmi in eorum generatiōe que dispositiō per
manet. tunc egritudo dicitur redire paroxys
maliter absq; reciduatione: sed quando red
it dispositiōe eadem existente q̄ prius in
diget euz motore extrinsecō et adiutorio eius
ad hoc vt redeat tūc dicit recidua: et ideo in
recidua non seruatur ordo in reditu eius
quem reditum habet egritudo exi suimet na
tura sicut est in tertiana que in sui natura re
dit de tertio in tertium: et sic de alijs. vnde
aliquando recidua redit in tertium aliquan
do post quartū: et ideo quia recidua ad quar
tum reditum indiget adiutorio motoris ex
trinseci non autem illa que absq; reciduatione
ne redit adhuc est plus vna egritudo nume
ro feb. interpollata q̄ principalis et recidua.
Et ad iungas huius aliaz differētiā que da
tur a quibūdam que satis posset colligi ex di
ctis: quia dato qd recidua forte aliquando
posset reuerti sine adiutorio motoris extrin
seci tamen corpus in fe. interpollata remāsit
cum tanta mala qualitate: et in membris que
de tertio in tertium vel de quarto in quartū
auget et mouet humorem: et sic de alijs perio
dis: sed homo qui habebat feb. et cessauit ab
eo et debet reciduiare non habet tantam ma

Differētia inter
egritudinē
nem que
reciduiat
et egritudi
nem q̄ red
it per pa
roxysmos.

Alia dif
ferētia me
lior.

Dubium.

Sed debet

Feb. et fe. interpollata audivat. ger
m die quicquid

Helam vt in eo moueatur humor fm illud tepus: sed est apertus ventre ad illum gradum paulatim et ad illum alium venit in quattuor diebus aliquando in sex fm maiorem apertum dinem vel minorem: et cum ad illum excessum venit mouebitur in eo postea humor de tertio in tertium et erit qualitas colerica: et sic de alijs. Et ideo in summa semper in eadem feb. loquendo de ceteris alijs paribus homo qui debet habere rectitudinem videtur habere minorem maliciam qm qui est in quiete inter paroxysmos. Et considera hec dicta quia reprehensionem patiuntur. Si ergo homo habes feb. interpolatam consideretur qm ad talem dispositionem et queritur vtrum in die interpolationis sit egrum. Dicendum qd in illa dispositio remanet eadem que prius qd tunc corpus qd est egrum non tamen semper est egrum egritudine ledente sensibilibus operationes totius que consistunt in operationibus communibus et consuetis totius corporis: immo fm talem operationem talis dispositio est neutralis: sed si sit sermo de operationibus quibusque tunc talis dispositio est egritudo cum mediante ea sint quedam operationes aliquorum membrorum lese sensibilibus ppter quarum lesionem aut materia aggregat aut ad mineram putredinis expellitur. Vnde putrescit et hec oia sunt quasi verba dynt in questione qua determinat de hoc que est solutio vera huius quesiti que etiam nobis hic sunt posita cum non possit quilibet oia habere aliorum dicta. Et hec solutio data a dyno non est sua: immo est Galeni in breuissimoverbo in commento illius afforismi dato qd non allegat quartam particulam quibusque quotidia in fe. rigores sunt quotidie fe. soluitur. Vnde Galenus in fine dicit. Si si tertiane aut quartane sint soluantur fm numerum sue interpolationis postq solent reuerti cu interpolatione alijs si aut fe. dissoluatur. Ecce qd Galenus expresse vult qd qm ad caliditatez feb. vere fe. corrumpit et sic non est vna numero. Et tunc subdit quedam tamen male qualitates remanent intra corpus q fuerunt causa reuersionis earum. Et ecce quo qm ad illam dispositionem vult qd sit vna numero cum dicat talem dispositionemz permanere et respice tadeu qui multa dicit et hic etiam a quo extrahitur radix predictorum et 13 aliqua ibi principaliter loquitur.

Capitulum secundum in quo ponit Galenus generalem differentiam fe. putridarum.

Antiqua traductio.

Situr deficientium quidem tres sunt communes differentie quotidiana: tertiana et quartana in flegmate quidem quotidiana putrefacto sit in coleris ves-

ro altertris rubea quidem tertiana: altera vero quartana. Nicolai leoniceni. Intermittentium igitur tres sunt oes numero differentie quotidiana: tertiana quartana quotidiana quidem ex pituita te putredine: tertiana vero atq quartana vtriusque bilis flauis quidem tertiana: nigre autem quartana.

Elarat membra diuisionis ante posite et primo species interpolatarum se. que sunt tres. scilicet quotidiana in flegmate tertiana et quartana in alterutris coleris tertiana in colera rubea et quartana in colera nigra et de sanguine non fit se. interpolata vt apparebit.

Antiqua traductio.

Sinobarum vero. i. continuarum in rubea quidem colera duplex est species vna quidem que est sinobarum notatarum quarum vniuersum tempus vniuersum paroxysmus est a principio usque ad solutionem: altera vero que est earum que equinoce generi suo dicuntur sinocbe in multis particularibus periodis. i. circuitionibus peruenientes.

Nicolai leoniceni.

Continuarum autem que ex flauabile proueniunt duplex est species altera earum que a continuo feruore sinocbe appellantur quarum vniuersum tempus in vna consistit accessio de qua a principio usque ad finem pertingit. Altera earum que idem cum genere nomine sortiuntur et continue appellantur atque in pluribus circuitibus continentur.

Deinde declarauit membra diuisionis scilicet manentes fe. continuarum et dicit qd tales sunt duplicis species quedam sunt proprie sinocbe appellatae et sunt ille quarum totum tempus durationis earum a principio usque ad finem est vniuersum paroxysmus. Alie autem equinoce dicuntur sinocbe: et ille licet sint continue tamen sunt peruenientes scilicet ad resolutionem in pluribus particularibus circuitibus. Et his elicitur alia diuisione insita qd feb. continuarum quedam sunt continue conclusae quarum tempus totum est vniuersum paroxysmus non habentes excresecitas nec tiores medios. et quedam sunt continue vocate proportionales: quia interpolatis in suis excresecitis proportionantur. Et attendere dicunt qui dam et potest extrahere simonitis simonis tanuentis: quia differt sinocbe per c et sinocbe per s. sinocbe per c idem est qd continua absolute siue talis sit conclusa siue periodica proportionalis. Sed sinocbe per s est specialis

ter conclusa. vñ sinocbe per c est genus ad si nocham. Et ideo littera illa sinocbe debet dicere senocharum. i. continuarum: et tunc est littera plana. Alij dicunt qd vbi littera dicit sinocharum vero. i. tertianarum est vnum vel qd dicit alias continuarum et dicunt qd est melior littera: et tunc est etiam littera clara. cum autem dicit Galenus in rub. quidem colera dicuntur qd hec littera esse non debet: qd hec diuissio solum non competat humor colerico: immo etiam qui busdam alijs vt apparebit. aut dicit qd si illa littera sit firma qd ibi gñaliter accipitur colera vt humor vt in afforismo septime particule si se. non a colera habeat. i. a materia humorali et. et pot haberi i commento illius afforismi quarte particule quibusque quotidianis rigores sunt et. Sed tñ quia in omnibus libris cõter littera reperit sinocharum vero. i. tertianarum et. rubee autem colere duplex est species et. Dicemus propter qd attēde qd se. qd proprie est conclusa in qua totum tempus est vniuersum paroxysmus est fe. de sanguine qd proprie sinocbe vocat et dato etiam qd se. conclusa possit fieri de colore et de flegmate mñ qd de colera qd igit non ptingit fieri fe. de sanguine scate sub forma sanguinis cõtinua proportionabilis hinc est qd predicta diuissio nō continue fe. sanguine fe. non aptant et qd conclusa rari ptingit de flegmate qd de colera: sō etiam nec ipsam applicauit fe. flumatice: sed colerice fe. em continua colerica aut est continua proportionalis aut est conclusa continua que conclusa vocatur sinocbe: et cadit in eis postea diuissio quequidem est sinocbe inflatua et talis vel putrida vel non putrida et ambe sunt de sanguine: et quedam est sinocbe non inflatua qd potest esse de alio humore a sanguine: et ideo tunc exponit sinocharum vero. i. tertianarum et propter hoc non intelligit tertianas sicut sonat vocabulum: sed tertianarum. i. colericarum: et hoc non dicit qd maxie fe. tertiana est colerica et tunc exponit de qua colera intelligit cu sit duplex nigra et rubea et dicit in rubea qd colerica. i. existenti et. et ideo illud est bene dictum qd sinocharum scribat per c vt sit sensus continua rui fe. colerice in rubea qd colera existenti duplex est species et. quia non poterat comode hec diuissio aliquid de alijs humoribus attribui sicut colere. Et ideo dato qd in alio humore reperit conclusa nihilominus tñ hec duo membra diuisionis huic melius adaptari causa autem qd humor facies fe. continuam aliqui faciunt conclusam aliqui proportionalem: et qd conclusa plus sit a sanguine deinde a colera deinde a flegmate hec non aut a melicolla appetit infra in vltio caplo huius libri propter de hoc nihil hic. Et possum etiam dicere qd Galenus hec verba tulit i se. colerica qd hic loquitur de fe. putrida: nūc aut sinocbe per c conclusa de sanguine putrida apud ipsum infra appellat colerica.

Antiqua traductio.

igitur sinocharum quidem vniuersae tres

sunt differentie: nam quedam quidem earum ab initio usque in finem pares permanent: quedam vero augentur paulatim: tertie vero alie paulatim minorantur: et quidam minima primis quidem omotenas posuerunt. Secundis vero assensiuas et augmasticas. tertijs vero peraugmasticas.

Nicolai leoniceni.

Earum igitur q sinocbe dicuntur tres sunt oes numero differentie: nam quedam earum a principio usque ad finem perdurant quedam paulatim augentur tertias species paulatim decrescit. vñ et nonnulli primas quidem omotenas atque aomasticas hoc est in eodē statu et vigore perseverantes nominarunt. Secundas anaoticas atque epamasticas hoc est assurgentes atque inualescentes dixerunt. Tertias autem parangmasticas hoc est decrescientes appellantur.

Voluit vnum membrum antecedentis diuisionis scilicet fe. sinocbe proprie dictam qd est conclusa et dicit qd elus sunt tres differentie: nam quedam a principio usque ad finem permanet equalis: quedam paulatim augetur continue et quedam continuo a principio usque ad finem paulatim minuitur: et qd vocauerunt primas homotenas secundas vero assensiuas seu augmasticas tertias autem peraugmasticas. Causa autem huius diuersitatis dicta est a Galeno perfecte nono terrapentice et ab Avicenna pia quarti caplo de fe. sanguinis: nam paroxysmus fe. et. quilibet fe. deficit per hoc: qd plus de huius a quo dependet resoluti anteq putrescat cu autem equatur illa fe. equaliter stat cu plus de humore putrescit qd resolut tunc fe. augmetatur: et tunc penes has diuersitates causatur fe. augmastica hōtena et paugmastica. et apparet qd hec diuissio aptat fe. conclusae qd sunt vni paroxysmi a principio usque ad finem qui paroxysmus vel continue augmetatur quousque recedat per sudorem vel aliter vel continue diminitur: et hoc pluries faciant. Et considera qd non esset impossibile imaginari materiam causantem fe. conclusam ab hoc ordine in sua putredine gmutari qd per te considera. Et attende vltius qd qd Galenus dicit qd quedam huius fe. quedam augetur quedam semper minuitur et qd a principio usque ad finem stant equaliter qd non intelligit hoc sicut suspicialiter verba sonant quia tunc cum ille egritudines sint salubres non haberet vere quattuor tempora qd est pter Galenū primo de crisi: intelligit qd ille egritudines qm ad maiorem earum partem sunt tales. vñ in aliquibus non apparet nisi augmentum et alia tempora sunt occulta ab eorum paritate in aliquibus non apparet nisi status: et

sic de alijs nylomln⁹ in eis cū sunt salubres est pūcipiū augmentū stat⁹ et declinatio. vñ Aulce. de horis febriū et pūcipiū qdēz ē iuētū in oī egritudine verū qñ occultat sicut est oc cultatio in sinocho epiteptia et apoplezia etc.

Antiqua traductio.

CSinocharus vero due quidem prime sunt differentie: his quide p tertiā solum exacerbatis: alijs vero in mediam feren tibus alium paroxysmū. **C**Nicolai leo.

CContinuarū vero due sunt prime diffe rentie nōnullarū quide q singulis tertijs diebus inualescunt. Aliarū vero q die in termedio alteram faciunt accessionem. **C**Subdit aliud membrū predictę diuisionis qd membrū fuit q quedā erant feb. continue proportionales et dicit sinocharū hō supple q dam dicuntur equiuoce sinoche due sunt pri me differentie q dicuntur prime differentie: quia simplices tunc tāgit illas cum dicit hīs qd dem q per tertiā exacerbātur est colerica con tinua alijs vero et in media. f. differentia et inter tres dies febrilest⁹ aliū parox. smū. l. exacer bationē: et hec est flumatica pūcipia q omī die habet exacerbationē: non autē dicit de quar tana continua propter raritātē euentus eius.

Antiqua traductio.

CErgo hec quide nullū propriū et preci pium nomē habēt. illas vero q per tertiā exacuuntur ego qdē noīo tritheophites. i. tertianarū habētes naturā non tñ prohibeo demū volentē aliud eis imponere no men custodita ea q in rebus est differentia: nam alia quide est natura cū in ifebricita tionē quiescūt alia vero cū hec in declina tionem febrile definūt. q per tertiā exacer bantur febres. Et cuz his adhuc natura alia quedā est et earum q in media exacer bantur emitriteā autē nullā earum voco non tñ prohibeo volētes noīare ita si mi hi hoc vñ solum custodiāt ab eis: nullā speciē relinq febris: dici vō deinceps vñ uersas vt ego nūc institui hunc sermonē.

Nicolai leoniceni.

CDe igitur nullū precipue obtinēt no men. Et q tertio die inualescūt ego quide noīare consueui tritheophis hoc est tertia narum naturā referētes: nō tñ prohibeo quin p suo quisq arbitrio alterū eis no men imponat modo rerū obseruet diffe rentiā. Alia siquide est differentia cū ad in febricitationē terminant. alia cū i declina

tionem febrile definūt be q per tertiā die febres accēdunt nullā tñ ex his bemitrio teum voco. non vero autē si quis velit ita noīare modo hoc tñ ab eisde obseruet vt nullā eorū speciē ptermittāt: sed oēs deinceps quēadmodū ego nūc institui recēscāt.

CDeclarat membra subtilissimā immedias te posite et dicit q hec fe. f. que habēt exacer bationem omni die nullū habent propriū et precipiū nomē etc. Et subdit q alia est natura harum febriū q per tertiū mouētur quādo dimittunt hoīem sine fe. et quādo declinat in de clinationē febrilem sicut cum sunt continue. et alia est etiā natura a predictis fe. q acerbant in media die q sunt fe. que habēt exacerbatio nem omni die: et per hoc pōt itelligere fluma ticas et pōt itelligere duas tertianas et nul lam harum voco emitriteā tñ non phibeo ita noīare volētes dūmodo solum hoc mihi cusodiatur q ego noīans species differentiarū fe. nulla speciē relinqitur. Et videtur hic fuisse de mēte. Valent q non sit dare febze si noīam de sanguine putrido cū eam a pūcipio huius scōlibi vñq nūc nō noīauerit et cum dicit nullā dereliquisse nisi quis vel let dicere q noīauerit cum fuerit locutus de sinochis si quid de hoc poster⁹ apparebit. r. c.

Antiqua traductio.

CEarum em q in media exacerbātur sinocharū quedā quide in quotidiane forma proueniunt duos paroxysmos simili mos sibi inuicē faciētes: quedā vero dissimiles habētes duos primo quide tertiū similitū habēt: scō vō quartū in forma duarū tertianarū procedētes: hec quide in colerico magis: que vero fm vñquāq diem similiter exacerbant in flegmatioze consistunt humore. **C**Nicolai leoniceni.

CNam q in die intermedia faciūt accessio nem pūcipia nōnullē quide in quotidiana narum figura pcediūt duos inuicē ac cessiones simillimas faciētes nōnullē ve ro duas dissimiles habētes: prime tertiā oīno obseruāt scō autē qrtā i figura duarū tertianarū pcediētes be igitur ex bilioso. Altere vō singulis dieb⁹ silez accessiones faciūt ex pituitoso magis hūore cōstitūt.

CDeinde declarat naturā feb. q omni die mouetur et dicit q earū sinocharū. i. continuarū q exacerbant in medio. f. inter tres dies quedā faciūt duos paroxysmos immedios et est illa flumatica et similatur illi paroxysmi quia sunt ab eadē materia et ab eadē mīnera putredinis et quedā faciūt illos duos paroxysmos

simos dissimiles vnde faciunt tertium paro xysmū simile prio: et quartū simile scō. et ille sunt due tertiane que cōstitūt in humore co lerico et dissimulantur illi paroxysmi ppter di uersitatem materie more ad putrefactiones et q diuersa est vtriusq putredinis mīnera: sed ille feb. que omni die exacerbātur simili ter fiunt in humore flumatico.

Antiqua traductio.

CTertiū vero aliud genus est sinocha rum febriū raro fiens: cum paroxysmus in forma quartane periodi puerit nō quiescens in febricitatione.

Nicolai leoniceni.

CEst et tertiū genus febriū continuarū que perraro tñ euenit quarū accessiōes quartanarū figurā progrediētes ostēdunt neq in febricitatiōe terminantur.

CDeclarat aliud gen⁹ febriū continuarū pro portionalium qd pūcipit in humore melācolico et dicit q tertiū genus sinocharū. i. conti nuarū feb. cum paroxysmus in forma quar tane prouenerit tñ raro fiens ita. f. q sit non quies in febricitatione causa autē quare raro fit quartana cōtinua est quia de humore melancolico est pauca quantitas in corpore et in tali humore de difficill accēdit putrefa ctio. Prerū talis humor raro putrefit in ve nis sit maxime qñs pūcipiū vñe.

Antiqua traductio.

CFit autē sicut q p tertiā: ē qñq duplex triplex ita et hoc nō solū duplex sed et tri plex est. **C**Nicolai leoniceni.

CSicuti autē febris tertiana aliquan do fit duplex aliquando triplex ita et hec nō modo duplex sed etiā triplex euadit.

CDeclarat quoddāz dicēs q sicut supra q exacerbatio q est per tertiaz qñq sit duplex qñq triplex vt q qñ homo hz duas tertia nas aliquādo tres et sic etiā quartana aliqñ non solū sit duplex sed triplex.

Antiqua traductio.

CTales quidem vñq febrium cōplicatiōes cōtēplatiōis q de typo sunt pprie.

Nicolai leoniceni.

CDe quide febriū complexionones sunt eius que de typis idest de febrium figu ris proprie tractationis.

CDeinde remittit nos ad librum de typo et continuat se ad dicendū vñ et dicit q tales applicatiōes fe. i. diuissioes vel cōpositiōes etc.

CCapitulū tertium in quo agit de no ticia febriū tertiane simplicis.

Antiqua traductio.

Arum vero que in hu moribus accendunt sim plicium febriū vñuerse differētie tot sunt quot dicte sunt nunc ex com mitione vero earuz: et alie quedā sunt de quib

bus deinceps dicā prius demū de simpli cibus adhuc qd deest adiciēs. Qd que cūqz vñq certissime simplex fuerit feb. vñā speciē velut regulā quandā habet eā que nunc a nobis dicitur: quēcūqz vero hāc noticiā fm quid habuerit intm sece dit a simplicibus febribus.

Nicolai leoniceni.

CQue autē ex humorib⁹ febres accēdū tur tot nūero quot nup a nobis sunt ex planate ex earū aut cōmitione: alie que dam generant de quibus deinceps dice mus si prius bis que simpliciter cōstitūt qd deesse videtur adiunxero: qd videlicet quēcūqz febris exquisitā simplicitatē ser uauerit formā vñam quandā veluti regu lam obtinet eorū que nunc sunt a nobis dicenda: quē vō aliquo modo ab ista dese cerit tñ etiā a febriū simplicitate recedet.

Alenus hic vult erequi imponē do signa fe. pu. primo ponens si gna fe. simpliciū et ponit solū si gna fe. putridaz. simpliciū inter pollatarū et causa est q signa an tecedētia a quali humore causet feb. aliqua: plus appet intēsa interpollata q incōtinua: q cōuenit interpollata sepi⁹ et plus videt fieri de humore putrido q continua cū humores in ventis sint adinutē plus mixti q extra ve nas. Itē hoc fecit q scō de crisi fuit habi ta insufficiēs et supficil⁹ cognitio et iō hic cō plet ea q hic dimiserat: et iō nō ponit hic oēs significatiōes vñ marie illas ponit q indicāt de esse illius nō: ponit autē ibi sufficiēter de terminatiōes q non erat ibi principaliter: sed incidēs et iō referuauit ad hunc librum in quo determinatio erat pūcipalis et q ibi laz habita erat aliquālis cognitio hui⁹ ideo non potest hic oēs dignotiōes omniū modorū fe briū vt non multoties illa repeteret. Et ga lenus ponit signa feb. tertiane interpollate: primo premittēs q de simpliciū. i. de digno tibus simpliciū febriū pu. dicem⁹. Deinde de galenus ponit quendā canonē generalez in dignotiōe oīm itiaz. fe. simpliciū q qñq fuerit feb. simplex et pura habebit illa signa q a nobis dicent in illo suo capitulo et quēcūqz

ab illis signis recedūt nisi q̄tū recedūt a sim-
plicitate et ibi versus naturā mixtā illi se.
ad quā talia signa declinabūt et tēp̄ ē clar⁹.

Antiqua traductio.

Cum que quidē ex colera rubea p sen-
sibilia corpora delata sit inuadit cūz rigo-
re et caustionis. i. estuosa est et colere vo-
mitibus vel egestionibus vel sudoribus vel
quibusdam eorum vel omnibus simul dis-
solvitur huius talis febris lōgitudō pa-
roxismi que maxima est horarū est equi-
noctialium duodecimarū et vocauim⁹ eā
certissimā tertianā i cōplexiōe laborātis
colerica et hora et regione et etate et cōsti-
tutōe et diēta calida et sicca consistēte. S3 di-
cta sunt et alia q̄ pferūt ad gñationē eius
oīa parū antea.

Nicolai leoniceni.

Cum q̄ ex flaua bile p sensibiles cor-
poris partes delata oritur febris cūz ri-
gore inuadit atq̄ ardētis febris similitu-
dinem gerit et bilis vomitibus aut seductio-
nibus aut sudoribus vel scilicet ex horū qui-
busdā vel omnibus soluitur: huius feb-
accessio duodecim ad summū horarū equi-
noctialium in spacio finit eandēq̄ tertianā
exquisitam appellamus q̄ in tēperatura
laborātis biliosa et tēp̄ statu ac regiōe ca-
lidis et siccis consistit dixim⁹ autē et paulo
pri⁹ alia oīa q̄ ad eius gñationē pueniūt.

Incipit ponere signa fe. tertiane et primū
signū fe. q̄ fit ex colera delata p sensibilia mē-
bra est q̄ inuadit cū rigore et hoc itelligit ma-
xime vehemētē et cōpūctōis sensu: et est hoc si-
gnū sumptū a re cōtra naturā q̄ ab actiōe le-
sa et causa hui⁹ signi tā est longe supra pertra-
ctata. vñ Galen⁹ scō de crisi dicit q̄ rigor
q̄nq̄ appet in tertiana et est q̄ infirm⁹ sentit
quali cutis ei⁹ aculeis sit plena et pūgat q̄ nō
sic est de rigore aliarum feb. vt patebit. et de
hoc rigore lege ab Aulice. et q̄ dico ē clarū.
Scdm signū q̄ hec fe. est extuosa hoc cōtin-
git ex caliditate et acuitate colere. vñ mole-
statur infirm⁹ et dissolut⁹ hec fe. vomitibus col-
ericis vel talibus egestionibus vel sudoribus et
hoc vel oibus istis simul vel quibusdā et est hoc
signum sumptū ab exeunte mutato.

Institia.

Sed hic inflabit aliquis quomodo hec
feb. recedit cum vomitu cole-

rico vel egestionē colerica cū fiat de materia
expersa extra venas que magis apta est p su-
dorez euacuari cū materia calida subtilis cō-
uertibilis breuiter i formā vaporosā et aereā.

Solutio.

Et dicendū q̄ sicut per experientia est
videre fe. tertiana vt pluri-
mum incipit cū vomitu colerico et finit cū sudo-

re mō nō est intelligēdū q̄ hic vomit⁹ coleric⁹
sit de colera tā expāsa ad carnes extravenas:
sed cū natura expellit materiā que in venis
cōtinet ab extra q̄ debet facere fe. tūc expel-
lit partē aliquā illi⁹ materiel ad stomachū q̄
causat vomitū vel ad intestina q̄ euacuatur
cū egestiōe. vnde est colerica et ideo talis fe.
recedit cū vomitu: q̄ scz p illum vomitū vel
egestiōez fit valde mīnor et citius recedit q̄
faceret si illud nō adesset: non tñ est inconue-
niens q̄ etiā materiā q̄ ad extra venas est ex-
pansa reuertat ad intra et causet vomitū vel
egestiōē. Galen⁹ tñ de crisi scō dicit et pro-
pter hoc antecedit eā tremor sequit eā vomit-
tus colere: et hoc est etiā verū q̄ pri⁹ pōt mo-
ueri pars materiel q̄ debet expelli ad muscu-
los q̄ illa que debet expelli ad vomitū. nō tñ
ex illo vult Galenus q̄ vomit⁹ causat ex ma-
teria extra venas expansa faciente fe. vñ ma-
gnabile est q̄ materiā que stat in venis et de-
bet a natura q̄ eā stimulat extravenas expel-
li q̄ sicut natura vnā ei⁹ partē expellit ad mu-
sculos ita aliquā expellat ad stomachū et al-
quā ad intestina et aliquā pri⁹ expellat vna pars
q̄ alia. vñ aliquā pōt pri⁹ euenire vomit⁹ colere
q̄ rigor. vñ ralis i q̄rto nō dicit q̄ eueniat vo-
mit⁹ colere aī vñ post: s3 absolute dicit et acci-
dit plurimū ex ea nausea restitatio et vomitus
coleric⁹ vter q̄ q̄nq̄ soluit et egredit colera-
ru. et citrina et c. Alio signū q̄d ponit ē q̄ lō-
gitudō porismi maior hui⁹ fe. est. xij. horarū: et
ita ponit oēs actores vñ si multū addit supra
istud i lōgitudie porismi tūc nō ē pura vt dicit
aulice. tps aut mīn⁹ p q̄d p durat ē tps q̄tuor
horarū. Et attēde q̄ cā hui⁹ signi nō ē bñ
p rōnē intelligibilis et sic ē p expiētā sensatū
et ipsemet specificat et itelligit de horis eq̄no-
ctialibus. Et aliō signū cū ponit q̄d dicit q̄ vo-
cam⁹ et c. ē clar⁹ de quo plēre lege. ij. de crisi.

Antiqua traductio.

Breuior autē q̄ multū p dicta lōgitu-
dine paroxisimus fit multā in magis et
minus habēs differētiā vel propter quā-
titatez et qualitate ipsi⁹ colere vel propter
laborātis virtutē: vel propter existentes
tunc patiēti corpori dispositionē: aprior
quidez colera longiores fert paroxisimus
subtilis autē grossa breuior. Ita vero et
virtus egri que quidez fortior breuiorem
que vero imbecillior longiorē: et corporis
dispositio q̄ quidē rara breuiorē: que vero
densa longiorē.

Nicolai leoniceni.

Breuior est autē aliquādo predicto
spacio temporis accessio in eo q̄d magis
ac minus plurimā habens differentiā ob
q̄titatez videlicet aut qualitate ipsius bi-
lis aut ppter laborātis vigore aut ppter

presentē eo tēpore corpori patiēti disposi-
tionē. Nam multa bilis ea que pauca est
longiorē affert accessionē tenuis aut cras-
sa breuiorē sic et rigor maior q̄d breuiorē
imbecillior aut lōgiorē corpori aut disposi-
tio rara quidē breuiorē densa vō lōgiorē.

Declarat quedā. dicit em q̄ maxima lōgi-
tudo paroxismi hui⁹ fe. est. xij. horarū: nihil
autē dixerat de duratiōe minor horis. xij. et
tō dicit hic q̄ paroxisim⁹ hui⁹ fe. fit multū bre-
uior: p dicta lōgitudinē infra illā lōgitudinē
habēt multā differētiā fm magis et mīn⁹ et c.
q̄ q̄ dicit patet. et tō aūcena dicebat q̄ tēp̄
mīn⁹ q̄d p durat est q̄tuor horarū. et nō retigit
galen⁹ cās extrinsecas abbreviātes vel plō-
gantes paroxisimos vt dispositio aeris et mal-
tia regimētis q̄ iste cause nō faciūt illud nisi
mediate aliqua carūz quas retigit gale. quā
causant. Et attēde q̄ nō solum ppter has
cās abbreviat vel plongat paroxisim⁹: imo
etiā egritudo ipsa vt p3 p aulice. prima q̄rt il-
lo caplo cognitio horarū egritudinis. S3 hic
galen⁹ ponit q̄ vtr⁹ fortis abbreviat paro-
xisim⁹ et p pñs abbreviat egritudinē. et vtr⁹
debilis eā plongat et sic etiā erit cā plōgadi
egritudinē. Sed cōtrariū huius exp̄sse dicit
aulice. in palleгато cap. cū dicit q̄nq̄ signifi-
cat lōgitudō vel breuitas egritudinis ex vir-
tute. nā cū virtutē velociter accidit debilitas
egritudo ē acuta et abbreviat et cū nō est illud
q̄ vtr⁹ sit fortis tūc nō ē acuta. i. prolongat.
Et attēde illud q̄d dicit aulice. h3 veritate
in morbo mortali. nā tūc abbreviat morbū et
fortitudo plongat: sed q̄d hic dicitur est verita-
tem h3 in morbo salubri. et tō cū aūcena illuz
sermonē protulit dicit et q̄nq̄ et c. in quo morbo
intelligit aūcena in vltimo caplo p dicti capi-
tulū cum dicit q̄ de causis plongatiōis egrit-
tudinis est debilitas caloris innati.

Antiqua traductio.

Intermisionis vero tēpus in hac ta-
li feb. signū putredinis humoris q̄ est se-
cundūz pulsus oisariā indignoscibile ba-
bet secundūz deinceps diem vel noctē pa-
roxismi breuiter vero suffumigās cogno-
scibile obtuse est in primis particulis ei⁹
que est post ipsam magnificus autē est
iam circa fines eiusde die vel noctis ad-
huc autē manifest⁹ est in sequēti que an-
tecedit. s. exacerbatiūā secundā diem vel
noctem in illa vero ipsa iam manifestum
signū est et multo magis inuadēte paro-
xisimo et multo magis ascēdente in statū
in hoc autē minus q̄ secundūz ascēsiōez
et longe rursus minus in declinatiōe: hāc
febre si vis vocare certāz tertianāz nomē

uteris veteri: si vero nō sed nobis demuz
cōcede ita nosare gñā manifeste doctrine.

Nicolai leoniceni.

Tempus autē in hac febre i termissio-
nis nullum habet humoris putrescentis
ex pulsu pceptibile indicium in die autēz
noctēq̄ cōsequitur accessionē: cū vero pa-
rūper succendit vir agnosci potest in pri-
mis diei aut noctis subinde sequētes par-
tibus: manifest⁹ autēz se ostendit die pro-
xima que videlicet antecedit accessionis diē
In illa vero iam signūz euidentius appa-
ret ac multo etiā magis accessiōe iam inci-
piente atq̄ adhuc plus iam inualescente
febre. Cum vero iam consistit minus q̄
cum augebat multo vero minus vbi iam
declinauerit huiusmodi febrem si ap-
pellare libuerit exquisitāz tertianā nomi-
ne vteris atiquo: si mīn⁹ mihi saltē liceat
manifestioris doctrine gñā ita nominare.

Ponit aliō signū p dictē feb. et dicit q̄ tēp̄
intermissiōis. i. q̄rtis i hac fe. h3 signū putre-
dinis q̄ est fm pulsūz oisariā. i. oīno indigno-
scibile fm diē vel noctē post paroxisimū. nāz
paroxisim⁹ pōt venire de die et de nocte si eue-
nit de die tūc i nocte imediate sequit. xij. ho-
ras in q̄b⁹ durauerit paroxisim⁹ nullū signū ois-
no putredinis est et sifr ē de die sequēte noctē
si euenerit de nocte. deinde q̄z hūor q̄ d3 fa-
cere fe. est breuiter suffumigās tale signū pu-
tredinis ē cognoscibile. et dato q̄ remisse val-
de et occulte. in primis particulis ei⁹. s. diē vel
noctis q̄ est post ipsam. i. diē vel noctē in qua
scz oīno erat tale signū idignoscibile. i. mani-
festus appet tale signū i fine p dictē diē vel
noctis et adhuc valde manifest⁹ appet in se-
quēti. s. diē vel noctē q̄ antecedit exacerbatiōē
scdaz diē vel noctē. s. in qua d3 fieri paroxisim⁹ et
multo magis euētiēte paroxismo et mīn⁹ ma-
gis ascēdente ad statū tñ in statū mīn⁹ appet
tale signū q̄ in augmēto et longe mīn⁹ appet
in declinatiōe. deinde q̄d dicit de nocte hui⁹ fe.
est clarū. Vult ergo galen⁹ in summa dicere
ppter q̄d itelligit q̄ fe. tertiana h3. xij. horas
paroxismi vñ mīn⁹ vt dicitur est et h3. xxxvj. ho-
ras q̄rtis pōt ergo paroxisim⁹ ei⁹ q̄ durat. xij. ho-
ris inuadere de die vel de nocte et si inuadit de
die tūc in nocte sequit h3 oīno signū putred-
inis i pulsu indignoscibile et in principio diē se-
quētis tale signū apparet occulte tñz magis
manifeste appet i fine p dicti diē et valde ma-
nifest⁹ appet i nocte sequēti illā diē q̄ est dire-
cte nox q̄ antecedit paroxisimū scdaz sicut traxit dī-
cit et ita si talis fe. inuasisset de nocte illō q̄d
dicitur est de die attribueret nocti. Et nō inue-
nimus actorē qui tantāz antecessiōē huius

signi ponat an paroxysmū q̄tū hīc facit Salenus. Et attende ad intellectū Saleni q̄ hoc signū q̄ appellat signū putredinis in pulsu est pulsus diuersitas et inaequalitas q̄ contrigit a materia que putrefit aggrauante naturam: et ideo febres a quibus fit totalis transpiratio materię putride et eius totalis resolutio ex toto cessat inaequalitas et diuersitas a pulsu. et p̄ cōsequēs signū putredinis ex toto a pulsu remouet hoc autē maxime euenit in feb. tertiana post declinationē paroxysmi ei⁹ p̄pter leuitatē et subtilitatē illius materię non autē in flumatica vt apparebit: et dato q̄ interpolata sit. Sed quia in feb. interpolatis et peridictis donec non sit facta cōpleta consumptio totius materię fit continue noua reaggregatio materię que nouos paroxysmos facit contrigit q̄ modicum tempus est in quo talis diuersitas a pulsu cessat: nam cum materia incipit reaggregari p̄o alio paroxysmo qui naturam grauat et incipit fieri in pulsu diuersitas: et quia in principio illius temporis modicum est de materia aggregatū: et ideo valde obtruse et debilitate talis diuersitas apparet et cognoscitur in pulsu et deinde in fine illius diei vel noctis magis apparet: et etiam continue plus in die vel nocte ante diem vel noctē paroxysmi: quia continue amplior et amplior materia aggregatur magis naturam aggrauans: et ideo valde amplior diuersitas cognoscitur quando iam paroxysmus inuadit: quia tunc calor naturalis magis aggrauat: et magis tegitur a materia que mouetur ad putredinem: et ideo tunc tale signum manifestissime apparet: et ideo dicunt quidā q̄ quando Salenus dicit breuiter vero suffumigās non intelligit per illud. i. breuiter putrefiens et per putrefactionē breuiter suffumigetur: q̄ materia nōdum incipit putrefieri nisi quādo principium paroxysmi aduenit q̄ non accidit nisi in tertia die iterum etiā tunc spaciū quietis in fe. tertiana non esset triginta sex horarū: et ideo exponunt Salenū cum dicit breuiter vero suffumigās. i. coadunans breuiter materiam: vnde ex illa causa accidunt interpolatae fe. periodice vt patet infra: et posset exponi vt facit littera: nam nō ois humoris suffumigatio est eius putrefactio humores em̄ in corpore nostro et dato q̄ sit sanum vapores emittūt per corp⁹ cū in sint actuali caliditate et quāto tales vapores et predictus humor sunt qualitatē peioris et magis propinqui ad causandum fe. tanto plus aggrauant versus operationes corporis egrī in tali ergo humore debent e causare paroxysmū cum incipit aggruari est quedā breuis suffumigatio non quia sit in eo quedam breuis putrefactio: sed bene est in eo quedam semina ad putredinem ex qua suffumigās et vapores per corpus spargens a calido accidentali corporis sicut

etiam alij humores aggrauāt virtutē ob eius et illatum vaporum maliciā in quibus non est putredo: sed quedā semina ad illam.

Sed dubitabis in quo tēpore paroxysmi appareat manifest⁹ hoc signum putredinis an in principio paroxysmi an in statu apparet q̄ in statu auctoritate Auicene capto de signis tertiane pure vbi loquens de diuersitate pulsus dicit et addit ei diuersitatē apud statum scz supra illud q̄ primo erat. vñ modicum infra cum loquitur de diuersitate que apparet in principio dicit et eius diuersitas non est multum superflua. Et cōfirmatur per Salenū hīc cum dicit et multo magis inuadente paroxysmo et multo magis ascendente in statu vel saltim videtur velle q̄ diuersitas sit maior in augmento paroxysmi q̄ in principio. et dicit q̄ maior est diuersitas pulsus in principio q̄ in augmento et in augmento maior q̄ in statu et in statu maior q̄ in declinatione et ratio est: nam diuersitas pulsus que vocatur signum putredinis apparet in fe. causatur vt dictum est ex aggrauatiōe nature a materia humoralī nunc autē humoris valde plus aggrauat naturam in principio paroxysmi q̄ in tēporibus alijs: q̄ tunc calor naturalis maxime detegitur et suffocatur ab humore vñ in transpiratur a manet quedā modū ignis cui superuenit magna quāritas lignorum viridū madescentiū q̄ in suo motu sepius interruptitur non vñiformiter mouet et apparet p̄pter eandē causā in augmento fit maior diuersitas q̄ in statu in declinatione autem minus q̄ in aliquo tēpore: q̄ tunc materia transpirat et resoluatur in statu cum materia plus aggrauat naturam per sui caliditatem q̄ per sui corpulentiam calidum naturale suffocantem cū iam sit excalescens p̄pter quā causam aggrauatur natura in principio et in augmento: et aggrauatur propter ambas causas et dato q̄ nulla illarum sit intensa sic sicut in illis temporibus extremis grauitas autē nature ex causa principij est valde maior q̄ illa eueniens ex causa que in statu reperitur. et ideo sicut ignis superuenit ligno viridū et ea excalescit vñiformiter plus mouet q̄ ab illis suffocantē ita etiā est de materia et de calido naturali et p̄pter causas dictas diuersitas pulsus maior accidit valde in principijs paroxysmorum fe. q̄ sunt de humore frigido grosso et maxime viscoso in fe. autē de materia calida subtili et leui modicū est illud q̄ accidit et causa patet ex dictis: et ideo Auicena in p̄ealle gato loco cum loquitur de diuersitate pulsus in principio paroxysmi tertiane dicebat cuius diuersitas nō est multū superflua et non comparabat tūc principij paroxysmi felus ad alia tēpora paroxysmi: sed comparabat principij pulsus fe. ad principij paroxysmorum aliarum fe. vnde in capto de signis putridarū in generali dicit diuersitas autē pulsus in principio et augmento

Dubium.

et augmento est ex proprietatibus fe. putride et de significationibus eius fortibus quibus non appareat in tertiana plurimū propter leuitatem materię. vnde in capto de signis tertiane: ideo diuersitas non est in ea fm plurimū nisi diuersitas propria cui⁹ fe. i. nisi diuersitas quā impossibile est absolutā a se. putrida incipit putrida est potest em̄ aliquādo tertiana cuius paroxysmus erit de materia valde pauca et leui in cuius principio nō apparebit predictum signum sensibiliter multum: et ideo Salenus supra in primo libro de signis putridarum fe. dicit inaequalitas vero pulsus et calor siue in inuasionibus siue in ascensionibus fiat grauis quocumq̄ alium febrium primum nec ipsum tamen inseparabile demū enim putride multe: et sunt anomalīa vel in equalitate sensibili inuadunt et ascendunt ad statum. Et attende propter aliquos q̄ hec diuersitas: quia scilicet pulsus vnus paroxysmi sit diuersus a pulsu alteri⁹ temporis paroxysmi scilicet quia in quolibet tēpore apparet pulsus diuersus dato q̄ plus in vno q̄ in alio vt iam est notū diuersitas autē illa pulsus est alia qua de diuersitatibus dictis in capto pulsus diuersi ea q̄ obijciuntur non tenent. nam cum Auicena dicit et addit ei diuersitatem apud statum expone addit ei diuersitatem vsq̄ in statu includendo etiā statum licet non sit in statu tanta diuersitas sicut ante propter eua porationē materię maiorē et diuersionē eius ad partes extrinsecas vt dictū est: et ideo Salenus hīc dicebat in hoc autē. i. statu minus q̄ fm ascensionē. i. augmentū et sic etiā minus valde q̄ fm principij. Cum autē dicit et fuit obiectio scda: et multo magis inuadente paroxysmo et multo magis ascendente in statu inteligit per hoc sensum augmentū: et ideo dicit hoc comparando augmentū ad principij vt etiam cōter dicitur. Sed cōparauit augmentum ad tēpora antecedentia principij quia enim in principio et augmento hoc signū valde manifestum apparet plusq̄ in alio tempore: ideo in illis duobus tēporibus cōparauit ea ad illud q̄ an dixerat fuit vsus illo mō loquendi et multo magis alia autē signa hui⁹ fe. respiciat alijs libris vbi de hoc signa etia colerice p̄tinet et tertiane nō pure nō em̄ intēdīm⁹ tertij Saleni plus extendere q̄ ipse facit et c.

Capitulum quartum in quo agit de noticia fe. quotidiane.

Antiqua traductio.

Et alia certa simplex febris in flegmate putrida per sensibilia corpora a natura i pulso fies.

Nicolaus leoni.

Est autē et altera ex

quisite simplicitatis febris que ex pituita te putredine ortum habet persentientes corporis partes a natura detruse.

Enit nunc Salen⁹ signa alterius speciei fe. putride simplici interpollate que fit ex flegmate expaso extravenas per sensibilia mēbra et bi putrescens et hoc est illud q̄ premisit primo vt ante nos ponat speciem fe. cuius signa nunc ponere intendit.

Antiqua traductio.

Incipit quidem ab infrigidatione extremorum et magis non cum rigore et cum a friza. i. horrore.

Nicolaus leoniceni.

Incipit autem ab extremorum frigescatione atq̄ horrore potius q̄ rigore.

Deinde inceptū ponere signa et dicit q̄ primum signū ostēdit nobis quale est principij sue inuasionis: q̄ hec fe. incipit ab infrigidatione extremorum marie et ab orrore et nō a rigore. Salenus autē scdo de crisi dicit q̄ hec fe. non incipit cum orripilatione in primo die. Et attende q̄ causa huius signi est: q̄ iam apparuit supra q̄ materia faciens rigorem plus est materia calida q̄ frigida et si rpatuit q̄ materia debens rigorem causare debet per membra sensibilia subito vt plurimū expelli: et q̄ que paulatim euenit nō causat rigorem nunc autē materia flumatica et p̄pter eius grossitudinē et viscositatē et frigiditatem non pot ad mēbra subito vt plurimū expelli: et per illa penetrare: et ideo ab ea puenit frigus cui⁹ qualitatis frigide et nō rigor: puenit etiā ab ea orripillatio cum cause eius differant a causis rigoris fm magis et min⁹. Cū autē dicit primo q̄ hoc nō incipit in prima die cum orripillatione intelligit de orripillatione fortis q̄ appropinquaret ad rigorem et possibile esset etiā sine em̄ orripillatione inuaderet solū cum rigore et dato q̄ hoc accideret rari⁹ et maxime cum accideret flegma subito ad membra expelli q̄ esset flegma salum. Et aduerte q̄ cōtingit multa diuersitas in principijs paroxysmorum hui⁹ fe. et ex diuersitate tēporū hui⁹ fe. et ex diuersitate materię flumatice: nā flegma causans hāc fe. pot eē flegma vitreū accedum salum dulce ex qua diuersitate cōtingit siuthoma diuersum in principijs paroxysmi: nā flegma vitreū et acetosum causant in hac fe. in principio paroxysmi vehemens frigus. Et dicit Auicena q̄ in vitreo rigore est vehemēti⁹ et hoc maxie est: q̄ flegma vitreū participat qualitate acida et etiā eius frigiditas est vehemens in flumatica autē facta ex flegmate falso fit orripillatio: et pot etiā fieri rigor propter acuitatez qua hec materia participat ex colera in ea et nō accidit in ea vehemens frigus.

cū nō sit flegma frigidū. In flumatica autē q̄ fit ex flegmate dulci vel ex flegmate naturali in principio egritudinis plurimos paroxysmos accidit oripillatio vel rigor vel frig⁹ minus intersum et hoc accidit ppter leuitatē huius materie cū nō participet aliquā vehemēti caliditate quale accidit aliqñ in hac fe. alt: quādo diuersitas ppter diuersam dispositiōnem quā h̄z materia a principio paroxysmi. dicit em̄ Auicena fortasse admiscet in principio ei⁹ rigor. i. oripillatio et fit frigus ppter illud qd non putruit et rigor ppter illud qd putruit. vñ ex putredine aliqua acuitatez acqrit ex qua aliquomō est pungitua: et hoc est maxime in hac feb. cū in ea principiū et etiā alia rpa multā recipiant diuersitatē ppter grossitatem viscositatē eius vt nō vñiformiter excalcescat in hac fe. cadit diuersitas i h̄is sinthomatib⁹ ppter diuersitatē tēporū vñiformitū huius morbi. vñ Auice. dicit multoties incipit in primis paroxysmis sine frigore neqz est rigor: immo postponimus vsqz ad tēpus et fortasse erit frig⁹ et nō erit rigor. i. aliqz et suppleti in p̄cessu aliquomō miscet rigor et cā huius erit: qz in primis paroxysmis non accidet fortis motus materie p mēbra sensibilia sicut in p̄cessu. et hoc qz in principio materia est magis grossa viscosa in p̄cessu autē vt in augmento et versus statum accedit in tali materia subtilitate vt veloci⁹ super mēbra possit moueri aut hoc possit eē ppter dispositiōnē flegmatis que mouet in primis paroxysmis vt quia esset flegma dulce: et sic perpedere poterit: quō in principis paroxysmōz hui⁹ fe. possunt ex multis talia sinthomata diuersimode fieri in summa tñ hec fe. inuadit cū frigore et oripillatione magis qz cū rigore rar⁹ tñ cū rigore qz rigor nō multū fortis eēt ppter causas dictas. Et attēde vñ qd dictū supra est: qz sepe actores immo frequētissime vt vñ istoz vocabulorū rigor oripillatio frig⁹ tpp⁹ p alioz sō aliqñ dicit aliquis actorū qz hec fe. inuadit cum rigore et intelligit per illud oripillationē alt: qñ diceret cū oripillationē et intelligit p illud frigus et cōtrario. vñ Galen⁹ infra in caplo de ep̄lala dicit si feb: sūt et rigorē patiūt et intelligit per rigorē frig⁹ signa autē flumatice posita h̄ic a Galeno sunt signa flumatice facta a flegmate naturali: ideo cū dicit qz in ea euenit oror: sive oripillatio hoc est maxie verū in p̄cessu hui⁹ fe. ponit autē Auice. diuersitates multas in fe. flumatica quas rāgem⁹ cum infra loquitur Galenus de ep̄lala febre.

Antiqua traductio.

Difficile autē calefactibile: grossum enim est et longuam habet accessionē vt veniat ad statum quia et humor in quo consistit frigidus quidez est et humidus complexionē: viscosus vero est cōsistentia dif-

ficile accessibilis: igitur est ppter hoc tardus de gressibilis et multis in locis secundus poros id est foramina detinetur.

Nicolaus leoniceni.

Ac cum difficultate accenditur calor ac longus cōsumitur tempus dum inuaslescendo peruenit ad summū: quoniam vero is ex quo cōstituit humor frigid⁹ est et humid⁹ intēperatura letus autē ac tenax in cōsistētia idcirco egre accendit ac tarde mouet sepiusqz in foraminib⁹ retinet.

Deinde ponit aliud signū qd est qz corp⁹ in hac fe. post frig⁹ aduenit in principio est difficile calefactibile. et reddit causam qz illud qd putrescit grossum est et ex hoc habet sale nus qz principiū hui⁹ paroxysmi hui⁹ fe. est longum. vñ nō calefiūt in ea mēbra subto: immo paulatim aliqñ cum reditu frigid⁹: et hoc est ppter viscositatē flegmatis ppter nō vñiformitatem a caliditate inflamat. Deinde dicit et longuū habet extēsiōnē vt veniat ad statū id est in lōgo tēpore puenit ad statū: et ex hoc habetur qz eius augmentū est longum: et hoc propter eandē causam: nam hoc subdit cū dicit: qz humor in quo consistit et. Et significat aliā causāz hui⁹ cū dicit et in multis locis et. nam ex hoc tarde puenit ad statum attēti Auicena qz multoties accidit caliditati eius vt sedeat tēpore qz h̄z quātitatē vñ⁹ aut duarum horaz quasi extētiat qz ipsa iam puenit ad statū cū ipsa sit adhuc i augmento videbit em̄ eam tam incipe augeri et sūt sunt et in declinatōe stationes et hoc totū accidit flegmati ppter ei⁹ frigiditatē et viscositatē. Et quoniam nō pōt vñiformiter inflamarī quēadmodū accidit de lignis viridib⁹ qz apparet accessio intrinsec⁹ nō sunt calefacta: et hec signa legas ab Auicena et ab almāfōr in declino.

Antiqua traductio.

Cōterit quidez quādoqz et aggrauat virtutē ineq̄ales vñ et ampli⁹ debiles et paruos opatur pulsus in inuasiōib⁹ et in primis ascēsiōnū. Nicolaus leoniceni. Opprimunt autē atqz aggrauat aliquādo virtutē h̄ic ineq̄ales ac debiles magis paruosqz efficit pulsus q̄primū feb. inuadunt atqz incalescūt.

Intelligit qz ex hoc multos inuadit cū sin copit aut Auicena. et cā huius est: qz humor multū est cōtrari⁹ calori naturali et maxie ex duob⁹. i. ex sua qualitate frigida et ex sua viscositate et hūiditate multa obregete et suffocāte calidū et maxie cū de illo hūiore maxia reperitur in corpore quātitas. Sed causa qz hec fe. nō absoluit a passiōe magna stomachi et oris ei⁹ vt plurimū cū cōtingat materiā flu-

maticaz multū in stomacho multiplicari aut enim Auicena tertio canone caplo de egritudinib⁹ stomachi vt plurimū quidē qz inuenit in stomacho aut generat in ipso ex hūiorib⁹ qd est flegma ex passiōe aut horis stomachi cito et facilliter gnat sincopis p cōpatōnē ad cor. vnde ex hoc ita acqrit os stomachi noiaturum cor sine p̄cordiū: et hoc voluit auicena cū dicit qz flegmatica est magis timoris qm̄ h̄z spaciū paruū interpollatiōis et q̄eris. Et qm̄ ipsa associat corporē et debilitat i ore stomachi: h̄i qz nō excusant. i. in hac fe. vt plurimū. et illud est de illis qz attrahūt accidētia mala ex sincopi et pulsu cordis et casu appetit⁹. vñ Gale. de crisi scdo et fortassis nō accidet hec fe. nisi ea sit lesio in ore stomachi. Deinde subdit vñ signū qd sequit ex p̄dicto. vñ qz multū cōterit et aggrauat virtutē. i. pducit pulsus ineq̄ales rāpi⁹. i. multū debiles et puos et. Et cā hui⁹ est in p̄cepto qz h̄ic humor multū aggrauat virtutē opz ex hoc em̄ dicta supra qd in eo fiat ineq̄ualitas et diuersitas magna et ex debilitate virtutis opz qz fiat pu⁹ sūt fit in principis inuasiōis valde paru⁹ ex frigida qualitate hui⁹ hūioris remittitē necessitate. aut em̄ auicena qz pulsus ei⁹ est paru⁹ dimissus debilis et rarus in primis. i. in principis paroxysmōz. Deinde fit frequens in fine. i. in p̄cessu et hoc ex necessitate qz addit subdit qz vehemētia frequēte ei⁹ est ppter vehemētiā paruitatis ei⁹. vnde subdit qz significationes pulsus sup eā sunt certiores significationib⁹ ei⁹ et hoc totū est ppter cām dictā. et ex hoc vult galen⁹ scdo de crisi qz nō reperit in quotidiana feb. magnitudo pulsus velocitatis pura tāra quāta reperit in declinatōe tertiane cū in declinatōe tertiane sit tps in quo pulsus sit minime magn⁹ et velox qz in tēporib⁹ antecedētib⁹. et galen⁹ dicit h̄ic et in inuasiōib⁹ et in principis ascensionū quasi dicit qz hec paruitas multū manifesta et diuersitas est etiā in principio augmenti cum tñ in alijs feb. in principio augmenti pulsus incipiat satis magnificari.

Antiqua traductio.

Si sit quidē et colerice febri fm inuasiōnē paroxysmōz vnaqueqz p̄dictaz circa pulsum passionū sed in illa qdem cito subsistit et alie et ineq̄ualitas: multoties vero neqz coinuadēs in talib⁹ febribus.

Nicolaus leoniceni.

Sunt autē et in biliosa feb. in accessio nū principiis singli quos dixim⁹ circa pulsus affect⁹ et in illa statim desinūt aliqz et ineq̄ualitas plerumqz in tali febre inuadente non adsunt.

Concludit ex dictis vñā differentia inter

hac fe. et tertianā qz est qz in fe. tertiana fm principis paroxysmi sint p̄dicte dñe: pulsus scz purus et ineq̄ualitas: tñ intellige qz valde minores sunt qz i fe. pu. et hoc ita supra paruit. Sed est alia dñā quā rāgit quia in tertiana cito subsistunt. i. desiciunt et alie dñe. i. paruitas et hoc supple. i. ineq̄ualitas nō recedit ex toto qz tūc nō esset ibi signū putredinis qd eēt contra dicta in antecedēti caplo: et causa qz illa signa cito recedūt ē ppter citā inflāmationē colerice materie et ppter eius leuitates. et ex hoc etiā accidit qz qñ co. est pauca quātitas et non multū male qualitatis qz fit paroxysm⁹ tertiane ab his signis multū manifeste in pulsu apparentibus vt patuit in antecedenti capitulo. et hoc voluit dicere cum dicit multos vero nec coinuadēs: ita in talibus feb. illud autēz non accidit in flegmatica.

Antiqua traductio.

Sed et calor nō multo postqz generit rigor accedit clar⁹ velut qz ignis certissime purus nulla ei fumosa delata nube: flegmatico humoris calore assimilabis vtqz igni fumoso lignoz viridiū accessio ideoqz et euacuationes als ascēsiōnes i eo sunt breues et lōgitudō paroxysmi lōgior fit. Et tēp⁹ intermissiōis nō similiter pme est purū: sed semp putredinis hūioris custodit cognitionem et fm caliditatē et fm puls⁹: manifestissimū est aut et in hac feb. circa inuasiōes et ascēsiōes paroxysmōz putredinis signū. Sed cū hoc certissima fuerit multis videbit purā habere itermissionē et nos ita et ipsi dicimus non raro cū importuna diligentissima subtilitas videatur. Nicolaus leoniceni.

At postqz cessauerit rigor nō multuz post calor acceditur veluti ignis effulgēs purusqz ois fumose fuliginis expers. At pituitosi humoris caliditatē igni fumido in lignis viridib⁹ accessio nō male assimilaueris idcirco et breues in eo cessationes et accessiones spatiū longius producit neqz intermissionis tēpus est adeo vt in tertiana sincerū sed humoris putrefacti seruat indicium manifestissime autēz in hac febre in inuasiōib⁹ atqz incrementis accessio nū signū putrefactiōis apparet. Attamē cū exq̄ste suā naturā seruauerit plerisqz videtur purā itermissionē habere et nos quoqz hoc idē nō raro fatemur cū nimis diligens sermo fuerit intempestiuus.

¶ Deinde ponit aliam differentiam huius feb. tertiana que est q. postq. rigor qui euenit nō multo post imo statim i. tertiana accendit calor clarus velut ignis certissime etc.

¶ Et hoc habetur q. principis paroxismi in ea est valde breue et statim puenit ad augmentum cum non sic est de illa q. patuit. Similiter calor existens in tertiana cum sit in humore sicco subtili est sicut flāma clara: sed calor flegmatis est ad modum fumose nubes et hoc ob eius grossitatem et viscositatem: et ex hoc sequitur illud signū qd per modum correlati infert cum dicit ideoq. euacuatiōes in eo sunt breuiiores. i. pauciores et per has euacuatiōes intellexit euacuatiōes sudoris quia raro recedit paroxismus eius cum sudore. vnde Auicenna de propriis significationibus eius est paruitas sudoris et priuatio eius q. signū multū euenit in quotidiana: et hoc est ppter viscositatem et grossitatem flegmatis ex qua non aptū est pueri i. vapores et a qualitate roridā qualis est sudor: s. adherēs manet ex viscositate in foraminibus ut dicebat supra galenus.

¶ Et aliud signū quod ponit cum dicit loquendo etiā clarū est: ponitur em longitudo huius fe. perdurare. v. i. h. i. et nō habet hec fe. ut dicit in alio signo tēpus intermissionis et quiescis purum similiter primo. i. simili tēpori dicto in tertiana in antecedenti capitulo: sed in illo tēpori remanet signum putredinis et qdū ad tactū caliditatis et qdū ad pulsū qd non accidit in tertiana et quartana. et causa est: q. flegma quod putrescit et in paroxismo ppter suam viscositatem non cōplete resoluitur: imo remanet corp. vaporosus et remanet ex eo cinis humidus quasi adhuc tenēs calorem putridū. vnde illud q. remanet remanet q. si semicōbustum et sili cito aggregat materia pro alio paroxismo: nam multa est quantitas flegmatis in corpore propter quā cām non fit in paroxismo eius cōpleta resolutio: sicut accidit i. tertiana vel in quartana et hoc dicit Auicenna cū dicit et nō ē dimissio mūda qm materia cum grossitudine et viscositate est multa. et subdit galenus q. tale signum putredinis fm pulsū manifeste circa inuasiōnem etc. quasi dicat valde manifestius q. in alijs. et causa tam clara est cum qm hec fuerit certissima flegmatica videbit multis habere purā intermissionē. i. verā quietē et hoc in illis. v. i. h. i. et nos ipse dicit galenus ita vidimus vel dicim. et hoc cum importuna dissimulatio subtilitatis videatur et tolleratur hoc expositiōe duplici. p. cū importuna etiā videatur. i. materie flegmatice causantis fe. nam cum materia flegmatica est subtilis accidit eius cōpleta resolutio ut habeat verā quietem in illis. v. i. h. i. Alii autē vt nos ita dicimus nisi quis diligentissime et subtilissime tuteatur que diligentissima ratio est importuna. i. non est necessaria: sed in consi-

derationibus medicina tamē prima expositio est multo melior. littera em non dicit nisi importuna imo dicit cum importunitate etc.

Antiqua traductio.

¶ Contingit autē et naturis corporum et horis et regionibus et constitutionibus et studiis et diete et alijs vniuersis flegmaticis.

A Nicolai leoniceni.

¶ Hec autem naturas consequitur corporum et tempora et loca et status artesq. et victus rationes aliq. oia pituitate. **¶** sentanea.

¶ Deinde galenus ponit signa huius feb. q. sunt sumpta a rebus naturalibus et a non naturalibus et de se est notū. et sicut dicimus in capitulo de tertiana non est hic nostra intentio ponere hic multa alia signa que a galeno nec alibi et ab alijs actoribus ponuntur: respiciantur em illis.

Antiqua traductio.

¶ Eracuitur autē scdm vnaquāq. diem et si min. existat calida febre colerica que per tertiam sed videtur illa quidē q. et humoris facile accensibilis bz et facile quotidie propter subtilitatem feruore et vniuersum scdm paroxisum expurgat in febrecitatione quandā purior euenire et breue post paroxisum derelinquit semē putride caliditatis q. vero in flegmate est neq. expurgari finaliter in declinatione paroxismi neq. parū derelinquere qd velut suffumigetur hinc igitur et intermissio multū deteriorē in ea et secundi paroxismi tempestiuior est inuasio.

A Nicolai leoniceni.

¶ Singulis autē diebus accedit quis minus calida sit biliosa tertiana. At ille cū humorē habeat accessioni oportū facile ppter subtilitatem qd ex eadē efferbuerit totū i. accessiōe expurgat atq. ad puriorē quādā febrecitationē terminat postq. accessio breue aliq. putride caliditatis vestigiū relinquit q. aut i. pituita febris accendit i. accessionū declinatōib. integre nō expurgat neq. parū relinquit eius q. veluti succedi videt. hic ergo ei. intermissio longe deterior ac scdm accessiōis festinat inuasio.

¶ Declarat causam cuiusdā differentie existētis inter flegmaticā et tertianā: nā cū contrarium videtur forte alius et in hoc possumus dicere q. remouet dubiū. nā hec feb. eracuit et fm vnaquāq. diem paroxismitur. sed colerica facit per tertiam cū. contrariū tū videtur alius debere

aliqui debere esse cum colera sit humor calidior et magis aptus incendi in hoc soluit euz dicit: sed videtur illa solum quid etc. Et sterit hic sua solutio in hoc q. tertiana q. habet humorē subtilē facilliter accensibilē. ideo quo tidie et cōtinue cū accedit talis humor propter subtilitatem illius expurgatur vniuersus feruorem fm paroxisum: et ex hoc venit in febrecitatione puram et derelinquit semē putride caliditatis breuissimū q. dimittit superia patuit quid cineritū non portās calorem nec euaporas: s. in flegmatica nō expurgat finaliter in declinatione paroxismi et multū durat nec videtur derelinque feruor putredinis parū: imo supple multū q. valde suffumiget propter qd intermissio fm hanc feb. est valde deterior q. illa tertiane. et hoc est valde clarū et fit scdm paroxisum tēpestiuior inuasio. i. reuersio: et hoc ex dictis sic sequitur ex hoc enī q. colera ex subtilitate cito resoluū modicū durat in corpore putredinalis calidas dispositiones ad accessionē alteri. partis. Similiter q. ex toto resoluū materia putrida tardius sequens materiā cōgregatā cum non remaneat fortasse semē putredinis ad illud faciēs et ppter contrarias causas citius reuertit. paroxisum flegmatis. Sed sunt etiā alie huius cause: et q. illa depēdent ex causis periodicis diuersis in diuersis humoribus q. materia lōge tractabitur infra caput vltimo. hinc est q. hic amplius non extendimus verba: et transmutetur ibi hoc dictum Galeni etc.

¶ Capitulum quintū in quo agit de noticia febris quartane.

Antiqua traductio.

¶ Tertium genus deficientium febrium certissima quartana cū i. solo fit melancolico humore frigido et sicco cōplexiōe existente.

A Nicolai leoniceni.

¶ Tertium febrium inter mittentiū genus est exquisita quartana quando ex solo atre bilis humore generatur qui frigida ac sicca cōstat tēperatura.

¶ Ont signa feb. quartane q. fit ex humore melancolico: et p. ostēdit naturam humoris causantis hanc fe. per illud qd dicit certissima quartana separata a quantis nō certissimis in quibus est cōpositio alteri. humoris cū humore melancolico per illud qd dicit cum in solo fit etc. distinguit. ab alijs que sunt ex adustione colere vel alterius humoris q. etiā nō sunt certissime quartane sicut predicta.

Antiqua traductio.

¶ Paulatim quidem suffumigat quēad

modū qdā lapis vel obstracivē os vel qd ita frigidior et siccorū corporū. Cum autē accēsa fuerit quedā ex ea flamma nil dereliquit fumosum neq. semicōbustum in paroxismo.

¶ A Nicolai leoniceni. Succedit autē paulatim veluti lapis aliquis aut testa aut os aut tale aliqd huius iuscemodi corp. frigidū siccuq. vbi vō aliqua ex eo flāma fuerit accēsa nihil fumidū aut semicōbustum i. accessiōe relinquit.

¶ Dicit q. humor hanc fe. causans suffumigat paulatim q. i. in eo calor nō subito accēditur sed paulatim ppter eius frigiditatem et grossitatem ex hoc augmentū paroxismi est longū deinde cū in eo fuerit accēsa qdā flāma. Et notāter dicit flāma ad differentiam flegmatis in quo nō accēdit tantus calor q. i. in isto et hoc q. flegma est humor viscosus hūidus sili est humor frigidior melancolia. nā fit a maioris frigido q. melancolia vñ ex hoc est dictum ab Auicenna primo canone melancolia fieri a calore temperato sumendo ibi temperamentū large. et subdit q. accēsa hac flāma in declinatione paroxismi nil derelinquit. i. talis humor q. putrescebat fumosum nec semicōbustum. Et dicit notāter semicōbustum illud em ppter emicōbustum in quo nōdū finita ē putredinalis caliditas: imo adhuc aliquāter remanet accēsa adhuc suffumigās: et illud est combustū in quo finita est putredinalis caliditas et perductum est ad totale incinerationē. in hac autē feb. quartana nihil derelinquit semicōbustum: quia in humore putrescente ex toto finitur putredinalis caliditas q. tota hūiditas humoris finitur. vnde non remanet quid fumosum suffumigās sicut fiebat in flegmatica ppter viscositatem flegmatis adherētis. illud ergo qd derelinquitur in hac fe. est combustū et incineratum nō tñ intelligas q. sit sicut cinis lignorum in lari. et ideo hec fe. habet veram quietē illud autē cōbustum qd in hac fe. derelinquitur est quid modicū sicut cōe est in fe. interpolata propter materiā putrescentē esse positā ex travenas prope cutim vnde illud etiā qd incineratur et adustū est euacuatur per poros sed in cōtinuis illud remanet inuentis et cōseruatur vltimo expellitur et propter hoc quādo in interpolatis feb. in fine paroxismi accidunt plures et maiores euacuatiōes recte tanto q. cōbustum est in eis minus aggregat. vñ ex hoc in quartana tale cōbustum minus aggregat q. in quotidiana tñ plusq. in tertiana vt ex se patet.

Antiqua traductio.

¶ Et propterea et euacuatiōes plures sunt i. hoc humore magis q. i. flegmatico et defectio pura certissima esse videt i. eo q. hic omne euacuatur et euaporatur est qd

accensum est melancolici humoris.

Nicolai leoniceni.

Alter idcirco in hoc humore lōgiores sunt cessationes q̄ in pituita atq; intersmissio exquisita pura videtur quoniam hic quicquid atre bilis fuerit accensuz exbau ritur atq; dispergitur.

Deinde Galenus ex dictis per modū cor relarij intulit aliud signū huius fe. & dicit et propterea euacuatiōes plures scz in fine paroxysmōz scilz manifeste vt sudores &c. Et merito intulit hoc signū ex dictis q; cum dixerat q; de illo humore nihil derelinquit se mēdōbus sicut in flegmatico sequit q; hic humor sit minus ardēs & q; in eo plus accēdat euacuatio: flegmaticus em humor ex sua tenacitate in poris inuiscat vnde cū quarta na sit accensa in humore q̄ dato q; sit grossus & durus cum sit siccus nō autē humidus & viscosus potest plus hunc humorē & cōplectus euacuare sine euaporatione: propter qd alicena in caplo illud quod subdit & dicit & defectio pura certissime esse videtur in eo. l. omnino q; esse &c. Et attende q; hee euacuationes plures & maiores possunt accidere in ipsa tam in principio q̄ in processu cuz accēdet circa principū materiā moueri subtilio rem magis aptā euacuatiōi quē admodū dicit alicena capitulo de flegmatica cuz dicit et tā apparet in ea in principij calore vehemētiōr & in postremis minorat illud. Et est simile vt sit cum in hoc et qm putredo antecedit prius ad magis dulce & magis falsum & magis subtile deinde grossius & frigidius. Et posset contingere q; hee euacuatiōes acciderēt valde plures & maiores in processu q̄ in principio. & hoc q; materia in processu ex calore est subtiliatā vt sit magis talis euacuatiōi apta q̄ non erat in principio. Et hoc considera: posse accidere diuersitate etiā cum materie essent diuerse vel grossa alia subtilior vel eēt vnus humoris multiplicatus in suis partibus valde diffinis fm q; accideret prius vnā materiā moueri ad putredinē vel posset materia esse satis vniformis & tunc posset in illo diuersitas cadere si cōtingeret materiā in processu per calorem subtiliatā esse & sic vides multas contingētiās possibiles.

Antiqua traductio.

Propterea vō & rigor eis est qualis maxime bis qui in gelu vasto infrigidati sunt non qualis quādoq; fit bis qui estū vel laborem passi sunt vel in farmacia calidis mordentibus vlceri illatis.

Nicolai leoniceni.

Idcirco & in eis talis est rigor qualis bis q; vehemēti gelu frigescent baud q̄q

ei similis q; a sole perustis aut lassis aut ex medicaminibus aliquādo calidis aut cum supervlcera ponuntur mordētibus fieri consuevit.

Ponit signū huius fe. sumptuz a rigore et quodāmodo qd dicit est notū &c. Et intellexit per gelu vastū frigus manifestū & causas huius signi declarat Galen^o scdo de crisi capitulo de signis tertianeybi ostēdit differentiā rigoris antecedētis in tertiana a materia calida q; similis ē rigor ex farmaco calido vel mordaci illato ad rigore antecedentes in quartana. dicit em differentiā esse inter illos duos rigores q; habēs rigore tertiane sentis quasi cutis eius aculeis sir plena & pūgatur: sed habens rigore quartane sentit in ea frigus forte simile quasi cum frigore qui accēdit homini in hyeme apud vehementiā frigus aeris et subdit fe. ergo tertiana nō est vt sic nisi etiā cum ea sit rigor fortis. Et loquit vt sepe in quo sentiat hoc quasi caro eius plena sit aculeis & pūgatur aculeis: sed feb. quartana non incipit a primo die que incipit cū rigore fortis sed rigor non fit fortis & non augmētatur in ea nisi fm additiōē suā fm die & sensus etiā eius non est quasi corpus pūgat. sed quasi fit res ifrigidās ipm & quasi cū hoc alterat ipm ita q; perueniat lesio ad ossa tam em audulitis patiētē hāc fe. cōqueri de lesiōe in ossib⁹ suis & attractiōe in carnis⁹ suis. sic videt velle Galen^o q; rigor tertiane sit maior q̄ quartane. Et tñ rasis videt oppositū sentire cuz dicit q; de quartana hec fe. cū tremore adeo vehemēti incipit vt dētes cōstringere & cōcutere facit quousq; & ossa dolent ac si super ea aliquid foret appēsus: q; ea grauaret & pcuteret est em dispositio tremoris huius fe. sufficiens ad ipaz significandas feb. non em est talis tremor in alijs febribus. cum igitur dictū sit supra rigor sit vt non possit homo cōtinere membra sua ex commotione & tremore eueniente &c. Et etiā vt dicit alicena videtur q; rigor sit valde fortior in quartana q̄ tertiana. Alicena autē de quartana dicit q; ipsa est etiā cum stridore dentū. Iohannis abbas hō. viij. theoric de signis quartane dicit eius principū sit cū rigore & grauitate cum punctione & rigore in oibus membris. Et etiā propter qd oia attentione dignū q; in primis diebus in quib⁹ incipit quartana rigor non fit fortis nec augmētatur nisi fm additiōē suā fm dies vt dicit Galenus q; quāto materia magis putrefcit tāto magis calefit & magis subtiliat vnde pot fortiorē causare rigore. vnde rasis. xviij. cōtinentis dicit in aggregationibus ad glauconem dicit rigor quartane non profundat sed habet in se simile ponderitātē & dolor et erit rigor vehemens cum prolongabitur magis q; nondum subtiliatū est humor melancol

cus post prolongationē autem dierum subtiliabitur & dispergetur per membra multum sensibilia & tunc vehemens erit rigor in hac febre & hoc est signum bonum in hac feb. significat em finem et digestionem. Et etiā in hoc alia causa q; in processu feb. valde amplior materia mouetur q̄ in principio cōque runtur autem hanc feb. patientes de lesione circa ossa & contractione multa carnis fm quosdā quia materia quartane est melancolica. ossa autē q̄tum ad maiorem partem sui nutriuntur ex hac. Et ideo cuz accidit in tali humore detrimentū magis sentitur circa ossa lesio huius autē causa non facit q; materia que est nutrimentū ossi nō est materia q; in quartana putrescit imo talis ē humor melancolicus deueniens ad loca extra venas expulsi. Causa autē illius accidentis est q; cum materia que facit quartanā sit materia grossa ac terrestis non potest cum a natura expelli de venis extra venas multū versus exteriora expelli & versus cutem sicut contingit de materia subtiliori: immo in profundo remanēs sentitur ab ea lesio intus in profundo circa ossa mediātē eorum pānculo. vnde ex eius profunditate et grossicie proeunt ab ea magna in carnisbus contractio et attritio in tertiana ergo vt plurimū est rigor: quia scz tremor et concussio membrorum fortior: q̄ in quartana cū materia illius sit acuta pungēs & cito per membra sensibilia portabilis in quartana autē est cum sit res ifrigidās & atterēs cum in quartana est tremor. & per cōsequens rigor valde fortis et plusq; in tertiana vt aliquid sit ita fortis vt tremat lectus in quo sunt & strident dentes & frangantur vt cogatur aliquādo medicus baculū inter dentes vt non rūpētur apponere. vñ Alicena est & illic contractio propter quā strident dentes verum nō sicut in flegmatica. & durat illud vsq; ad debilitatem visus. f. illa contractio & tremor fortis concutens mandibulā cum in hoc oculi vehementer patiantur. Istud autē non videtur esse sine forti tremore cuz dicit Alicena verum non sicut in flegmatica nō refert istud dictum ad id qd immediate dicit & est illic contractio propter quā strident dentes. Et etiā quia esset sermo falsus: sed refertur ad frigus de quo immediate fecerat mentionē. quia verius sentitur frigus in principio feb. flegmatice q̄ quartane vnde dicebat in caplo de flegmatica q; aliquando infrigidantur extrema sicut nix q; non sic cōtingit in quartana quia flegma est humor frigidior melancolia. causa autē talis fortis tremoris & concussionis aliquid eueniētis in quartana est cum aliquādo accidit materiā quartane vehementer penetrare ad partes intrinsecas musculorum carnis sensibilis. tunc enim talis materia ex frigiditate sua ledens sensuz & inducens dolorem incitat expulsiuā ex cuius motu sequi

tur siue causatur rigor vt supra: sed q̄tum est ex hoc non plus causaretur in hac fe. tremor q̄ in flegmatica. & dato q; materia melancolica aciditate & acredine participet q; in hoc posset poni pro magna causa. Sed est etiā in hoc humore alia causa cum enim humor melancolicus sit grossus terrestis et cū hoc tardius intrās partes intrinsecas et profundas musculorum propter suum subiectū esse substantiam grossam est illos musculos vehemēter extendens & apertens. Et hoc em causantur duo vnum est fortis dolor ex solutiōe magna cōtinui & cum dolor est fortior fit tremor fortior. Aliud qd causatur est q; ex tali extēsiōe & apertione causat in musculis quidā motus quasi spasmofus ex quo causantur in membris fortes ictus & cōcussio fortis valde. similiter ab hac materia eleuant vapores vñ sic grossi qui etiā transeūtes per musculos ipsos extendūt ad motū quasi spasmofus in eo in ducti per similem motū quo fit spasmus a ventositate: & dato q; in hoc fit motus expulsiue naturalis vt in alijs rigoribus quevento fitas grossa perueniens ad mandibulā musculos illos q̄ spasmate fortis tectigare facit. vñ Geraldus cremone^o adest in ea debilitas vt sus propter grossos vapores spiritus visibiles admixtos. Et dato q; alicena ponat illud ex alia causa vt supra. ista autē dicta in humore melancolico non reperiunt in colera vel flegmate q; colera est humor subtilis non extendens quasi earū separans partes p quas transit. flegma autē dato q; sit grossum nō est grossum vt melancolia: similiter est humidus lenis non aridus vnde cuz expellitur ad musculos non extendit illos vt melancolia cū humiditas sua habeat remollire. Similiter vapores sui sunt humidif. tamen attende q; spasmus vt plurimū fit a materia flegmatica quia contingit illā plus multiplicari in partibus nervorum & illas extendere: non autem est simile de humoribus causantibus feb. ex panis ad carnes musculorum. Cum autem in quartana aduenerit calor paroxysmi subtilians illum humorem & vapores illos & ipsos calefaciens cessat predictum accidens. Alii autem dicunt talem tremorem fortis solum reperi in quartana que fit ex adustione colere. Et tunc causa huius rigoris fortis nota est. nihilominus tamen attēde q; in tali quartana non deberet sentiri frigus nimis intensus: imo minus q̄ in tertiana cum talis tamen tremorem faciat fortiorē q̄ colera propter ipsam esse magis acutam: et tamen credimus per experientiam inueniri sepe q; cum quartana est cum tali forti tremore fit cū rigore multū valido: tu tñ tene qd tibi placeat: sit ergo aliqui: & dato q; raro in principio possint quartane tremor cōcussio fortis valde. Et hoc dicit rasis. q; hec fe. cū tremore adeo vehemēti iccidit &c. & tremor in ea est

fortior q̄ in alijs: scz aliquādo tūc cū istud apparet quasi solū illud est sufficiens signum ad significandū eam. Galenus tamē scdo de crisi loquitur q̄tum ad illud qd vt plurimū euenit z simili modo icurrit sermo halitabba tis. Et cū ipse dicit in eius principio sit cū rigore fortis z tamē nō intelligit de eius prin cipio scz vniuersali: qz esset exp̄sse cōtra ga lenum sed in eius principio scz paroxysmi cū aduenit. Et ita de hoc sint breuiter ḡra exer citij dicta. Deinde galen⁹ ponit signū aliud huius fe. vel signa aliqua cum dicit.

Antiqua traductio.

Necessē est autēz hanc febriē aīcessisse quidē quēcūqz colerā coaceruat nigrā in studijs z diēta zstitutiōe z hora z regiōe z naturā z etatē esse laborātis militiorē.

Nicolai leoniceni.

Necessē est autē hanc febriē antecedere quēcūqz atrā aggregat bilē in vite exerci tijs ac toti⁹ victus ratiōe et tēporis statu ac regione: sic et laborātis naturam atra bile habundare.

Et sunt signa sumpta a rebus naturalib⁹ z eis annexis z rebus nō naturalib⁹ z qd ipse dicit de se notū est z studiū intelligit sollicitu dines. Deinde ponit aliud signū sumptum a longitudine paroxysmi cum dicit.

Antiqua traductio.

Paroxysm⁹ autē huius febris lōgitu dine tēporis tertiane silis est: est aut ipse z longior adhuc manēte et ea certissime vt utiqz in frigidiore humore consistente.

Causa vero similis est z in his febrib⁹ tri bus z alijs vniuersis que differētijs ope ratur lōgitudinis paroxysmoy sicut pau loante in certissimis dictū est tertianis in multitudine et qualitate hūoris et robore z infirmitate virtutis adhuc cū his i ipa laborātis dispositiōe differentiā habens.

Nicolai leoniceni.

Huius autem febris accessio tēporis spacio est similis tertiane nōnunq̄ et lon gior cum adhuc exquisita perseuerat vt q̄ ex frigidiore humore cōsistit eadez vero in hisce febrib⁹ atqz alijs oibus est causa q̄ differentiā facit longitudinis accessionū quēadmodū pauloante diximus in ex q̄ sitis tertianis ex multitudine humoris ac qui qualitate: vigore insuper atqz imbeci lilitate potentie ac preterea ex ipsi⁹ egro tantis dispositione diuersitatē assumēs.

Et attēde qz cū dicit qz est similis in longi tudine tēporis tertiane qz non intelligit dice re qz paroxysmus tertiane sit longus q̄tū pa roxysmus quartane z cōuerso qz hui⁹ opposi tum in mediate dicit cū dicit est autē z ipse longior scz paroxysmus quartana manēte ea certissime quartana: qz est in hūore frigidior i z grossiori. vnde ab oibus ponitur qz paro xysmus quartane durat. xxiij. horis propter grossitē z difficultatē resolutionis humoris sed intelligit dicere Galenus qz paroxysmus quartane est silis in lōgitudine tertiane. i. i di uersitate longitudinis. nam sicut superius di cebatur qz paroxysmus tertiane est in lōgitu dine tertiane. i. in diuersitate lōgitudinis. nā sicut superius dicebat qz paroxysmus tertianē licet ad plus duret. xij. horis vel modicu plus: pōt tamen esse breuior valde. z in hoc potest habere diuersitatē multam fm plus z minus. z hoc propter causas que ibi tangebā tur ita z paroxysmus quartane lz ad plus plu rimūz duret qz possit durare. xxiij. horis nō hylomīn⁹ pōt esse breuior z in hoc habere di uersitatē multā fm plus z minus et hoc pro pter similes causas quas ibi ponit q̄ possunt omnibus his tribus feb. dictis applicari. Et has causas tangit cum dicit causa verū silis est zc. qz motū fuit tibi z datur etiaz alter in tellect⁹ hui⁹ textui q̄ non vadit ad mentē lit tere qz ppter eas nō ponim⁹. Et tu respicias multa alia signa huius fe. a galeno scdo de crisi et ab alijs actoribus in quibus forte est aliquālis cōuersiōe maxime in signo sumpto a pulsu huius fe. sed quia hic galenus de illa mentionē non fecit non intendimus nostruz in hoc sermonē extendere zc.

Antiqua traductio.

Eteniz et alia oia eis pportionaliter existunt cum his que in rubra colera con sistunt si igitur neqz putrescat neqz fetat vebemēter per sensibilia corpora melāco licus humor nequaq̄ operabitur quarta nam circuitiōe certā.

Nicolai leoniceni.

Iam z alia omia pportitiōe respon dent his que ex amara bile accenduntur si igitur neqz putrescat neqz vehementer per partes sentiētes deferatur atre bilis humor nunq̄ efficiet quatrduane exqui site circuitum.

Cum posuit signa harum fe. intelligit hic causam cuiusdā qz dicit in principio hui⁹ se cundū libū assignare dicit em̄ ibi qz ad hoc vt humor colericus generet fe. non sufficit ipm in corpore ad augmentū in quantitate. vnde dicebat sed non februit nisi fm aliam quan dam causam iam superuenientē de qua pa

rum postea dicitur. vult autēz nunc declara re que sit illa causa et ostendit qz talis causa est putredo ita qz humor nō causat fe. humo rale nisi putrescat. hoc declarat in hūore co lerico z melācolicoz qz dixerat sile ē de paro xismo q̄tane sicut de paroxismo tertiane in eis q̄ dicta sunt cōtinuans se dicens dicit qz oia alia eis. i. humorib⁹ melācolicis zc. Et id si nō putresceret nec vebemēter ferat per sen sibilia corpora non ḡnabit feb. quartanā: z hoc ideo qz si nō putrescat nō generabit fe. sed si nō feratur ad mēbra sensibilia dato qz possit generare fe. non generabit quartanā que est fe. interpollata. z causa hui⁹ habita est supra.

Antiqua traductio.

Et nimirum z passioibus hyctericijs pportionaliter hee que ex splenis infirmis tate longe sunt melācolice discoloratiōes circa vniuersuz sunt corp⁹ z eripitibus z erisipilātibus z rubra colera consistētib⁹ pportionaliter sunt cancri z pbagedene. februnt autēz neqz in his ex necessitate neqz in melācolicis nisi putrescat prius melācolicus humor. **Nicolai leoni.** Et quidez regi morbi passioib⁹ diurne splenis egritudines z colores in toto cor pore sedi eripitib⁹ etiaz atqz erisipelatib⁹ que ex flaua bile consistūt cancri z pbage dene correspondēt. Neqz in his vero neqz in atre bilis morbis necessario febricitāt: nisi prius atra bilis putrescat.

Decarat qd dicit scz qz humor melācolli cus nō causat fe. nisi putrescat: z hoc declara uit in exēplis z dicit qz similiter qd sicut acci dit ictericia ex colera citrina ita etiā accidit discoloratio q̄ est ictericia nigra circa totū corpus accidit ex infirmitate splenis. Et sicut accidit cācri z apostēata melācolica ex me lācolia sicut herisipilla accidit ex colera z nul lus illoz februit hō nisi pri⁹ hūor melācolic⁹ sic z hūor coleric⁹ putrescat vñ dicit nimirū melācolice lōge discoloratiōes q̄ circa vniuer suz corp⁹ fiūt. Et p hoc intelligit lōgas icter ricias nigras q̄ longe sunt in cōparatiōe ad ictericias citrinas ex splenis infirmitate fiūt id est generant pportionaliter passioibus ictericis z cancri z flegmonides z apostema ta melācolica siue generent ex melācolia p portionaliter herisipilātibus in co lera ru. consistētibus. februit autē nec in his colericis nec in melācolicis nisi prius putre scat melācolicus humor z sicut etiā coleri cus hūor putrescat ad cor adueniat.

Antiqua traductio.

Etenim tentat quidez natura semper suis vtens virtutibus assimilare quidez

his que nutriunt quodcūqz potest fieri benignuz expellere vero qd non est tale. Si vero quādoqz ppter grossitiē vel mul titudinē vel viscositatez supfluitatis vel propter quandā obstructionē viarum vel propter sui ipsius imbecillitatez negerit omne expellere quod maluz est necesse est ipsum morās secundū animalis corpus corrūpi etenim manere quidez quale erat a principio neqz aliozū hūidorū aliq̄ pōt multo magis vtqz neqz qd ita malū ē vt nō vltra suscipiat eū qz a natura ē decorē

Nicolai leoniceni.

Semper eniz suis natura virib⁹ vtēs quicquid optimū fieri contigerit bis que alant partibus assimilare quicquid vero alienū conatur excernere. Quod si aliq̄ ob crassitudinez aut multitudinez aut tena citatē materie inutilis aut aliquā meas tuuz obstructionē aut ppter sui imbeci lilitatē totū qd est viciatuz nequeat expel lere necesse est vt si id diutius in animalis corpore perdurauerit corrūpatur. Neqz enim fieri potest vt aliquis quispiam ex humoribus talis pmaneat qualis erat ab initio ne dum qui ita deprauatus vt nature cultus sit expertus.

Decarat que sunt cause vnde accidit hui⁹ morem putrescere qui est causa feb. z dicit qz natura vtens suis virib⁹ scilz attractiua z er pulsua retentiua digestiua tētar assimilare particulis que nutriunt quicquid pōt fieri bes nignū de humorib⁹ z expellere extra corpus nisi quod assimilari non pōt. Et si contingat qz illud non possit expellere qz potest cōtinge re vel ex grossitie vel ex multitudine vel ex viscositate supfluitatis vel quare sunt opila te vel qz virtus mēbris expulsua est imbecillis sicut tunc necesse est tale manēs in corpore qz expelli debet corrūpi z putrescere. Et in hoc est causa quia ex quo illud nō est corpus vt le: sed indiget expulsiōe non regitur a calido naturali. Cum autem a calido naturalis non regatur insurgit in eo calor extraneus. nam dicit Galenus aliquod humidū exis stentium in corpore non potest permanere ta le quale fuit a principio cum cōtinue trāsmu tetur z per consequēs nec tale etiam qd ma lum est z qz expulsiōe indiget. Sed q̄tūqz humidū nutritiū est in corpore vt digerit et assimilatur z apponit particulis vel corrū pitur vilitate z putrescit. Et attende qz sicut potest abstrahi ex dictis autēne quatio ca nonne fen. prima cause putredinis quedā sunt

cause materiales quedam sunt cause efficien-
tes magis: cause autē materiales sunt ille ex
quibus generatur humor putridus. nā illud
ex quo aliud fit tenet locum materie illa aut
sunt cibaria mala q̄ ex multis visis mala pos-
sunt esse aut ex artificio aut ex eorum substan-
tia zc. que ipse ibi declarat. Causa autē effi-
ciens est multiplex: quedā enim est causa ime-
diata z hec non est nisi vnica scz calidum ex
traneum corūpens calidum naturale. Alie
autē sunt cause putredinis effectiue qz sunt
cause quare contingit calidū putrefaciens
accēdi in humoribus. Et tales quidem sunt
propinque qdā sunt intrinsece z qdā extrinse-
ce. Causa propinqua est imediate intrinseca
in vnde deo de genis ē trāspiratio p̄hibita
z de hac apparuit supra an sit causa imediate
ta putredinis cūlibet: causa autē p̄hibite
trāspiratiōis est opilatio aut debilitas virtu-
tis non regētis humidū. Cause autē extrin-
sece sunt vt dispositio aeris mala vt pestilen-
tialis z similia. cause autē intrinsece ignote
sunt multitudine humoris aut eius grossities:
aut sua viscositas. Et cause istarū causarum
apparent quas causas tetigit galenus de
fistis in littera: qz ad causas quas tangit con-
sequitur opilatio z p̄hibitiō trāspiratiōis
ad quā imediate sequitur accēsiō extrane-
caloris z per cōsequēs putredo. z intellige qz
sicut dictum fuit supra putredo pōt sumi pro
mala qualitate que est extranea caliditas: et
tunc causa eius imediate intrinseca mari-
me vt supra est p̄hibita trāspiratio. Alio
modo potest sumi putredo p̄ euaporatiōe et
extractione humidū a sicco terreo sic p̄ditio-
nata vt supra: z tunc causa eius imediate est
caliditas extranea z p̄ter naturā corrup-
pens calidū propriū z naturale. Et attēde qz
forte hec verba vidētur sonare qz cum mate-
ria que in corpore retinet superflua est z indi-
get expulsiōe q̄toplus moraret in corpore tā-
to plus putresceret: z per consequēs materia
in statu febris salubritū cum materia est dīge-
sta esset plus pu. q̄ in principio vel augmen-
to. Similiter nūqz per solā digestiōe mate-
rie putrida posset feb. pu. cessare que duo con-
trariānt dicitis verbis alibi nisi forte qz gale-
nus per hoc dictū nō vult aliud nisi qz qñ ali-
qua materia peccās non possit in substantia
nostrā conuerti neqz pōt a virtute expelli. ne-
cessarium est qz illa materia corūpatur z cū
in corpore plus moratur z natura non rectifi-
cat plus putrescit. hoc autē in fe. salubritas est
totū tēpus in quo materia dicitur esse cruda
nec adhuc aliquid reciperet digestiōis qua-
propter in hoc toto tēpore semp in materia
intenditur putredo. Sed cū natura iam inci-
pit insurgere cōtra materiā z illam digerere
z rectificare: putredo tūc incipit remitti z in
em apud nos pōt in aliqua fe. remitti vt p̄ talē
digestiōe fe. cessat sine euacuatiōe illi ma-

terter hoc diffuse a nobis ibi est declarati.

Antiqua traductio.

Sed vel digeritur vel assimilatur z appo-
nitur solidis aialis p̄ticulis vel corūpit
z putrescit ita em̄ z ictericis z melācolicis
cum p̄amplius tempus in corpore māses-
rint colerici humores superhabūdantes
superueniūt febres.

Nicolai leoniceni.

Cum alterū om̄ino sequitur vt. f. cōco-
quat apponat atqz assimilatur solidis par-
tibus aialis aut corūpatur z putrescit.
Sic em̄ bis qz morbo regio atqz atre bilis
passiōibus infestantur quando biliosi hu-
mores superhabūdantes diutius corpus
obsederint febres superueniunt

Decclare autē vult galenus qm̄ isti acti-
cadūt in nutritiōe z qm̄ sunt diuersi z qm̄ nō
esset valde p̄posito impertinens. et cum dicit
ita em̄ passiōes. Applicat que imediate dī-
cit ad passiōes de quibz mētiōe fecerat dī-
cens qz similiter ictericis scz qz ictericia citri-
na z melācolicis. i. ictericis ictericia nigra su-
perueniūt fe. cum tales humores multi et su-
perabūdantes diu permāserūt in corpore. z cau-
sa patet ex dictis imediate: z sicut etiā p̄t
qz non generat feb. ex talibus humoribz nisi
qm̄ quendā superuenientē causāz aliā qz fuit
propositum declarandū.

Antiqua traductio.

Multoties autem et ea qm̄ epar vel
splenem est dispositio attulit febrem cum
vel flegmoni quis vel obstructio operata
fuerit predictas passiōes.

Nicolai leoniceni.

Sepi etia aut epatis aut splenis affe-
ctus attulit febrem quādo. f. hec quas dixi-
mus nuper passiōes aut ex inflammatione
aut obstructione contigerint.

Applicat quod dicit de humoribus expā-
lis in totū ad humores in parte determinata
collectos dicens qz multoties fm̄ epar vel
splenē attulit zc. Et hoc qz in tali flegmone
vel obstructione accidit putredo.

Antiqua traductio.

Secundū vero eandē rationē neqz cū
flegmaticus habundauerit humor sequi-
tur febris nisi putrescat prius.

Nicolai leoniceni.

Eadem quoqz ratione et in pituite hu-
more redundante non acceditur febris nisi
prius putruerit.

Totum quod dicit in humore colerico vel
melācolico applicat ad humorē flegmaticū
et est clarum.

Antiqua traductio.

In hoc quidez demū z id quod vete-
ribz impossibile esse videbat consideratū
est multoties: est autē hoc is qz sine febre
est rigor: est autē quibz quidē semel fiens
est autē quibz quidē secundū circuitiō-
nem in plures dies vel cōtinuū a p̄ncipio
vsqz ad finē aut omnifaria ita moderat-
vt neqz esse videat cū quieuerit sed solū
si moueat in sensum veniat vel et maius
vt etiam si non moueatur turbet.

Nicolai leoniceni.

In hoc autē visus est sepius id quod
antiqui ipso bile arbitrabant. Est autē
hoc sine febre rigor qd nōnullis qdem ac-
cidit semel nōnullis autē per vices inter-
pollēs multorū spacio dierum vt a p̄nci-
pio vsqz ad finē cōtinuat qd videlicet est
ita oīno exigū vt neqz adesse videat cum
se quieti tradiderit: sed cum moueri cepe-
rint tunc demū id sentiūt aut tantam vim
habent vt sit etiam sine moto molestum.

Remouet quendā errorē antiquorū et er-
ror fuit qz impossibile eis videbatur posse ab
humore fieri rigore quinetā fieret fe. remou-
et hoc et dicit qz multoties euenit aliqui-
bus rigor sine feb. z in aliquibus hoc accidit
simul z non reuertit. Et in aliquibus euenit
rigor absqz fe. in plures dies. i. f. plures dies
z seruat circuitiōes p̄doz vt qz stat per plu-
res dies ad redeundū z sic facit paroxysmos
seruando periodicā circuitiōe. Et aliquibz
eueniūt zc. fm̄ plures dies cōtinuos a p̄nci-
pio vsqz ad finē illarū euenit omni die. Et
tunc ponit aliam diuersitatē cadentē in hoc.
vnde in quibusdā hic rigor: ita est om̄ino mo-
deratus vt nō eueniat in eis si corpus q̄scat
sed solū si moueatur. Et in aliquibus hic ri-
gor est ita magnus qz dato qz corpus non mo-
ueatur sed quiescat sentiat: per ista manife-
ste reprehenditur error manifeste illorū. Et
causa iam patet ex antecedētibus qz humor
faciens rigore non facit feb. nisi putrescat. et
ideo talis humor vadēs ad mēbra sensibilia
z non putrescēs rigore facit z nō feb.

Antiqua traductio.

Sed cum demū z hic talis putrefact-
fuerit humor non rigore patiūt solū f. et
febiunt z proluxa demū valde z difficile
solubilis supuenit talibus causis febris
in quotidiane figura.

Nicolai leoniceni.

Sed qñ hūmōi in tpe hūior putruerit
nō mō rigēt f. etia febricitāt at qz tales se-
quitur dispositiōes. ē diuturnadifficiliter
solubilis i quotidiane figura p̄grediēs.

Declarat cum materiet fe. est illa que ad
illum rigorem consequitur cum dicit z prol-
ra zc. qz est flegmatica. Et attēde qz hic er-
ror antiquorū reprehendit p̄olix de accidē-
ti z morbo scdo propter qd aduerit qz vt plu-
rimū rigore consequit fe. z maxime fortem
qui non fit propter exteriorē causam fed pro-
pter humorē existētē in corpore etiā hoc ideo
qz quando rigor est fortis significat qz mate-
ria mouetur fortiter per mēbra sensibilia: et
ex tali aut motu fortis accidit in hūioribz mul-
ta calefactio que potens est generare feb. sed
rigor quē non cōsequitur fe. est raro eueniēs
qz raro euenit qz materia expādā ad carnes
quā ibi putrescat z ex hoc fe. faciat z etia ta-
lis rigor paruus. vnde ex paruo motu humo-
ris non accidit in eo multa caliditas vnde ac-
cidit tales humorē resolut sine putredine vel
saltem sine tāta qz possit causare feb. talis aut
rigor fit a materia frigida flegmatica vt po-
nit Galenus vt euenit in his qui ordinatam
dietam non custodiunt z quorū consuetudo
est imediate post cibū balneari z maxime
etiā si cibū fuerit frigide qualitatis. vñ mul-
tiplicatur indigestiōes z humores flegma-
tici crudi: ideo talis rigor multum reperit-
tus in mulieribz: causatur em̄ talis rigor ad
quem non sequitur fe. ex materia frigida qz
talīs sic expāsa ad carnes non est apta cale-
fieri et ex hoc non facit feb. sicut in materia
calida similiter materia calida causat rigore
fortem. Ex quo etiam sequitur fortis calefac-
tio z per consequēs feb. Et cōsidera qz for-
te non esset impossibile imaginari euenire ri-
gorem a materia calida ad quā etiā nō conse-
queretur feb. z dato qz valde rarū: et dicit
Galenus qz non est mirandū si antiqui min-
ime potuerūt videre rigorem ad quem non se-
queretur feb. quia illorū tēporibus in sanis-
tate regimē homines non sic errabant vt
nūc nec sic peccabāt in balneo: bene ergo dī-
cebat Galen⁹ hic z proluxa zc. quia in tali hu-
more accenditur feb. difficiliter dissolutio. Et
cum autē vltimus dicit Galenus qz talis
rigor aliquando non fit nisi corpus mouea-
tur zc. Causa huius potest haberi ex dictis
supra de rigore. nam sicut ibi allegati sunt ex
scdo de accidētī z morbor ex scdo sen. p̄m
talīs diuersitas potest contingere et ex par-
te quantitatis materie et ex parte qualita-
tis eius z ex parte dispositiōis corporis fm̄
qz corpus est magis sensibile vel minus fm̄
naturam et facilitas passibile vel minus que
omnis expāditis patet.

Dubium. Et licitū est hunc passum non pertrā-
tre sine inquisitione quāz tan-
git Salenus an scz ex humore possit se. causa
rī nisi accīdat putrefactio in ipso. et insurgit
hoc dubiū propter se. que reperitur fieri a san-
guine z posito q non putrescat vt in sinocha
inflatu sine putredine que ab omnibus fie-
ri conceditur. insurgit etiam propter dictum
auer. colliget tertio de generatione feb. cole-
rice dīcentis q si confiteri videtur Salenus
q omīs calor extraneus esset putredinalis ca-
deret magnū periculū in dīctis aristotelis: et
hoc quia calidū naturale nostrū potest extra-
neari propter duas causas z propter frigidit-
atem. vnde calor naturalis debilitatur z non
potest humidis corporibus dominari et acci-
dit putrefactio propter calorem extrinsecū ve-
nientem: sed quādo fit causa caloris extranei
a calore. tunc potest superuenire mēbris assa-
tio z combustio z non putrefactio. propterea
non est de necessitate vt oīs calor extraneus
sit putredinalis et maxime causon. Et ideo
vult auer. q possit fieri feb. colerica vltima: qd
non sic eēt de melacolia z flegmate in qua nō
erit hūoris putrefactio: sed eius adustio. z op-
posituz expresse apparuit hic velle Salenus.
Et primo conuertemus nos ad se. de
sanguine in quo est vniū-
mīs concordia inter oēs q forte Salenus ser-
monem suū protulit hic solum ad alios tres
humores non ad sanguinē: quia de illis ma-
xime in antecedentibus sermonem fecerat.
¶ Tunc dīcendū q fm ipsum nō poterit fie-
ri fe. aliqua humoralis nisi sit putredo in hu-
more. feb. autē sinocha sine putredine potest
poni inter feb. effimeras vt ipsemet ponit in
nono terrapentice. vnde dicit auer. colliget
tertio z Aulcena capto opinatus est Salen-
q ipsa tenet mediū inter effimeras et putri-
das similitudine entis illa effimera: quia in hac
est calefactū esse in spīritibus sicut in effime-
ra sit em ex multiplicatione sanguinis in quā
to ad talem autem multiplicationē sequitur
multiplicatio spīrituum qui sanguis z spīri-
tus multiplicati vltra illud q debent esse fm
naturam ebullunt. vnde feb. generatur z ma-
xime hoc etiam fit: quia cum tanta multipli-
catione sanguis cōiungitur obstructio et opl-
lato vltimū ex multitudine facta ad qd etiā
sequitur propter prohibita transpirationē ca-
liditas extranea retinetur etiā propter illud
dīctum et acres qui causa illius sunt. Dis-
fert autē ab effimera quia in hac fe. calefactū
prīmū vt dicit Aulcena est etiam in humore
scilz in sanguine. differt etiā ab effimera in ac-
cidentibus: quia illa habet accidentia acute
feb. a putridis autē quia in hac fe. non est pu-
tredo respiciens ergo Salenus qdum ad ea
cum quibus conuenit cum effimera exclusit
ea a presentī sermone contingit autē posse fie-
ri fe. de sanguine absq putredine vel adustio

ne non autē de humoribz alijs: quia sanguis
est humor actualiter calidus: et propter hoc
propter solum augmentum eius in quantita-
te potest calefactio fieri feb. similiter est hu-
mor in magna quantitate in corpore existens
vnde pot in quāto multū augeri colera autē
nō est actualiter calida: sed solum potentiali-
ter: z ideo propter augmentū non potest cor-
pus calefacere nisi corrumpatur etiam aliq hu-
mores non possunt in quantitate augeri sicut
sanguis. vnde veniat obstructio in toto: im-
mo prius valde eis adueniret putredo cum
augmentū quantitatis eorum fiat propter ma-
litiā qualitatis q non sic contingit de san-
guine non em in quāto augmentatur propter
malam qualitatem membrorum: sed pot ex mul-
titudine materie. ¶ Et si tu dīcis q sanguis
est habilior ad putredinē q colera. z ideo cū
augeatur plusq debeat cito debet putresce-
re: immo citius q colera. Amplius illud vt
detur cōtra Salenū esse hic qui dicit q illud
qd natura non potest puertere z est superfluum
expellit. Et si non poterit illud expellere ne-
cesse est vt putrescat nisi foret vt dīcunt aliq
q l3 sanguis sit magis aptus putredini ex qua-
litate q colera nihilominus ex virtutis cu-
stodia est magis inepus cum sit thesaur⁹ vir-
tutis vel aliter vt dīcunt aliq q illud nō potest
concludi nisi q sanguis non poterit stare in
tali superfluitate quin putrescat: et citius q
colera augmentata nihilominus tamen aug-
mentū sanguinis: quia habet calorem in actu
potest facere febrem: sed colera augmentata
licet sit tarda ad putredinē: quia nō habet ca-
lorem in actu non facit fe. per se solum autē be-
ne cōceditur q si talis sanguis non abstraha-
tur: sed stat in corpore q non stat multum
quin putrescat nihilominus tamen per tēpus
potest facere fe. anteq putrescat sicut etiā di-
cit Salenus de colera in corporibus ictericis
rum q si per amplius tēpus stat in corpore fa-
ciet fe. quia putrescet. Ad illud autē in quod
detur esse discordia inter Salenū z auer. re-
spondemus que discordia maxime attenditur in
humore colerico z q hic in iudicio nostro nō
cadit magna speculatio dicemus q ab alijs
tam est dictū. ¶ Dīcunt aliqui q calor extra-
neus qui accendit fe. humoralē aut compara-
tur ad fe. humoralē aut ad causas q est in mē-
bro ex qua accidit putrefactio si cōparetur ad
humorem semper talis humor causat feb. hu-
moralem accedens videtur esse putridus: et
hoc ideo q si talis cātur dz pcedere ab hūore
vt a priō principio dz esse in eo in facto esse: l3
calor extraneus procedēs ab aliquo q est in
calefacto esse z procedēs ab eo mediante fur-
mo qui eleuatur ab eo necessario est putredī-
nalis: quia tūc in re est putrefactio quō eius
corruptio est a caliditate que erit in re illa et
non ab extrinsecō. si igitur ab humore nō ali-
ter procedit calor extraneus ad cor videt q

omnis calor procedēs ab humore faciens fe.
humoralem sit putridus z non tū dīctur fa-
ciens fe. humoralē quia nullum esset incōue-
nientem vt caliditas ab humore procederet nō
faciens fe. humoralē nam si caliditas sola ad
cor mediante spīritu pertingeret faceret feb.
effimeraz z illo modo calor potest procedere
ab humore feb. facienti absq eius putredine.
Sed si talis calor cōparetur ad causam in
mēbro propter quā accidit putrefactio in hu-
more dīcitur q calor ille aliquando nō est pu-
tredinalis: immo assatus. vnde qd accidit
q causa caloris extranei sit in humore pro-
pterea quia mēbra inflāmātur. Et non quia
debilitatur in eis calidū naturale vt accidit
in causone qd generat hora estatis tunc em
causa istius nō proprie est calor: putredinalis
sed calor assatus vt ponit Auer. medicus ergo
intelligunt q nanq sit feb. ex cole. humoralē
nisi sit ibi putrefactio loquendo de calore ex-
traneo prout cōparetur ad causam que est in
mēbro. Et qua accidit putrefactio in hu-
more. Et si attendis dictum eorum ipsi assu-
munt dictum vnum falsum saltm apud te-
nentes opinionem auer. cum dīcunt si calor
extraneus cōparetur ad subiectū humora-
le semper talis calor feb. humoralē accen-
dens videtur esse putrid⁹. et hoc quia humor
potest a calore membrū adurī et per hoc effu-
mare z per hoc emittere vapores vltos fumo-
sos ad cor et facere feb. Et q ipsi dīcunt q si
calor debet procedere ab humore vt a pri-
mo principio debet esse in eo in facto esse hoc
est verum si procederet ab illo sicut a pri-
mo principio calido q ab alio non calefaceret:
sed dato q procedat ab humore qui ab alio
calefiat non tollitur quin fiat fe. ex vaporibz
eleuatis ab illo humore qui vltur prouenien-
tibus ad cor prius z sic posset fe. fieri humora-
lis z nō eēt humor in calefacto esse qd tamē
videtur contra dicta Saleni supra de differe-
tijs feb. nisi foret Salenū velle humores non
posse facere feb. humoralem nisi putrescat et
cum putrescit tunc habet calefactū esse. Alij
dixerunt q ex colera non putrescente potest
fieri feb. quia potest co. incendi calorē extra-
neo per visionem z exinde cordi ex spīritibz
calor extraneus cōmunicari quare z feb. di-
cunt tamen q talis feb. est effimera quia illa
est effimera que habet suū primū calefactū
in spīritibus z talis est illa quia hic humor co-
lericus si debet causare feb. oportet in eo ac-
cedi calorem extraneum: sed aut talis est pu-
tridus aut vltimus: si putridus fiet feb. putri-
trida: si vltim⁹ tūc hic hūor coleric⁹ adust⁹
ponet pri-
mo sub calefacto esse id quod est fa-
cilius calefieri sed tale est spīritus cui sit sub-
tilis cito alterabilis. ¶ Et ad saluandum di-
ctum auer. qui dicit q ex colera nō putrescē-
te potest fieri feb. dīcunt q co. z sic omnis hu-
mor regit a duplici caliditate a calore. s. pro-

prio eis inquantū est quoddam mīxtum: scilz
q est anime instrumentū transmissum a cor-
de scilicet spīritus. Et etiam per oppositū hu-
mor pot habere duplices regimīnis deliquen-
tiam. Et quelibet potest dici humoris putres-
factio z isti modi non cōtradiunt: verbi gra-
tia. si co. creat venas necessario dīctur putre-
scens respectu regimīnis qd debet habere a
calore anime quia a natura non regitur non
tamē adhuc putrescit respectu regimīnis qd
debet habere ex calore proprio et debito vt
est quoddā mīxtum quia ab eo adhuc cōser-
uatur. Auer. ergo intellexit q ex co. nō putre-
scere q nō derelicta a calore proprio l3 a calo-
re sic sicut pot fieri fe. hūoralis q nō putre-
scēs respectu colere derelicta tādē ab vtroq
calore z febres causante ab eo. Salenus autē
intendit de quacūq putredine hoc inueni-
mus a quibūdam recitata que nostro iudicio
sunt tam rudia que nō sunt digna memo-
ria. Quod em pri-
mo dīctū q talis est effime-
ra quia pri-
mo ponit in calefacto esse spīritus
q est eadē rōne. z si dīcas non q effumant ad
cor z puenit cū putredine ad cor. sic dz dīct de
hūore adusto vel q adurū q effumant ad cor
z puenit cōbustio etiā ad cor effumare em
z separare subtile a terrestri est cōmune hīs
que putrescunt z aduruntur z sic febribz dīct
putrida z humoralis quia eius imediata cau-
sa cōiuncta est humor vel eius vapor: sic etiā
fe. ex humore adusto erit humoralis q eius
imediata causa est humor adustus vel fur-
mus eius. in secundo autē dīcto ipsi expresse
se cōtradīcūt sibi in pri-
mo predicto q ipsi volē-
tes saluare dictū auer. z cōcordare cum
medicis dīcunt qd dīct auer. est veruz de hu-
more derelicto a regimīne anime z c. et cla-
rum est quomodo cō-
spe itelligit ipse vult
q talis humor adustus facti feb. humoralē
quia vult directe contradicere vel rectificā-
re dictum galeni qui loquebatur etiam de fe-
bre humoralē z cum ipsi in pri-
mo dīcto dīcūt
q si fiat febribz ab humore adusto q ipsa est
effimera. Secundo ipsi valde abutuntur illo
nomine putredinis z adustionis q enim hu-
mor putrescat quia sit derelictus a regimīne
anime z adhuc cōseruetur a suo proprio ca-
lore est dictum falsum z rude si quis aduertat
putredinis diffinitionem nec etiam talis de-
relictio est adustio: si quis enim adustionis
diffinitionē queret nō em ex hoc q humor a
regimīne anime derelinquitur z adurū qd
cūlibet clarū est nisi aliud interueniat. ¶ Et
alij in hoc qd dīcūt de quibz fuit ille ber-
tius bononiensis quorum dictum pertrāsit
pri-
mo q ex colera non putrescente sed adu-
sta potest fieri febribz humoralis quia colera
pot circa partes satis propinquas cordi adurī
vt in venis stomachi vel epatis a qua pote-
runt eleuari sumi vlti supercalefacti z pone-
re cor in caliditate ex qua leditur operatio

nes totius et siceris se. q. possit aduri patet per omnes actores ut de colera passiva et erugi nosa et q. ab ea possunt eleuari fumi adusti patet: quia sicut hoc fit a re putrida ita a re adusta communis enim passio utriusque est effumare ut patet in extrinsecis. et sicut illa est humoralis: quia eius causa immediata ponens caliditatem in corde est humor vel fumus similiter hec humoralis esse debet. Secundo dicunt q. non necessario sit ex colera adusta se. et maxime humoralis: quia talis humor potest aduri in loco distantia a corde ut coram pede propter quam distantia et dato q. ab eo eleuetur vapor fumosus non venit ad cor et si pueniret non cor poraliter: sed sola alteratio: et tunc non erit se. vel erit effimera sicut supra dicebat galenus aliqui eventre de huius putrida illo caplo: q. vero pestilentiosas. Tercio dicit q. si fiat feb. ex humore adusto modo dicto: quia scilicet eius vapor fumosus pervenit usque ad cor q. talis non est effimera ut dicebant illi. et hoc tam patuit supra. unde talis feb. erit morbus magnus effimera autem non ut patet in comento illius afforismi scilicet particule acutores morborum se. autem predicta est vehementis incedit et cito consumens corpus vocat enim aver. se. arcessiva immort plurimum est mortalis. quarto dicunt q. predicta se. non est sicut putrida cum eius causa non sit putrida. hoc dicunt q. ipsa debet reduci ad putridam et non ad effimera: quia habet plus de proprietatibus se. putride q. effimere: quia sicut causa coniuncta et immediata se. putride est humor: sic istius. Et sicut putrida curatur per evacuationes cause et alteratione sic et illa et sicut putrida est siens sic et ista et sicut illa habet primum calefactum esse in humoribus sic et illa cum effimera autem in nullo convenit. unde calor effimere est mitis in hac autem valde acutus similiter illa debet reduci ad putridam: quia adustio valde si mitis est putredine: nam utraq. est corruptio humiditatis propter calorem extraneo per separationem partis subtilis a parte sicca et in qualibet tandem remanet cinis rei que corrumpitur ut patet quarto methedorum. Et si queratur ulterius a quo fit hec adustio respondet q. ab alio quo naturam corporis calefaciente: et tales sunt plures ut noiat Avicenna. secunda sententia. Et quidam ulterius an omnis humor possit aduri et respondet q. colera: quia est calida et sicca et melancolica etiam potest aduri: sed flegma non quia patet quarto methedorum visio debetur et cope tit rebus victuosis dulcibus in quibus domi natur pars aerea et ignea super parte. et dicunt q. dato q. flegma possit putrescere non tamen potest aduri: nam sicut ibi patet omne mixtum potest putrescere: sed non omne mixtum potest aduri: quia quedam sunt visibilia quedam non. sed Galenus dicit hic q. non potest fieri se. humoralis: et tales negant ipsius id q. ibi dicunt in conclusionibus eorum ad quesitum: nihilominus

nus multa intermiscant que reprehensionem tolerant que dimittimus causa longitudinem eustrandi.

Alii in hoc quesito differunt de quibus fuit gentilis de fulgineo primo q. humor alius a sanguine per solam adustione potest facere se. humoralis q. probatur: quia humor colericus potest per adustionem acquirere preter naturalitatem potentes extraneare et inflegmare calorem cordis. et sic facere se. et patet antecedens: nam Galenus vltimo capitulo de virtutibus naturalibus ponit per adustionem generari colera vitrearia talis autem est tante caliditatis q. potest dissipare calidum nostri corporis similiter colera zinzinaria et passiva vltima sunt generate per adustionem est manifestum q. in illis est multa caliditas per quam prout corpus dissiperet. dico enim q. a quibusdam dicitur ex talibus non posse se. generari dicit q. falsum est ut vult aver. et auenzoar et Galenus ponit in commento scilicet particule afforismi comento primo et iuvenis post vomitum colere eruginose non habuit feb. et similiter q. humor potest aduri propter quia videmus auctores dicere humores quos aduri et quandoque putrescere. Iterum videmus vlcera coacta in quibus fuscata sicut ab igne et videmus ibi coactionem q. est aliud a putrefactione. et ideo q. Aver. vidit q. aliud est humores putri et aliud putrescere dicit tertio colliget q. non est ois calor putredinalis. Secundo dicit q. non reperitur humor alius a sanguine actualiter de facto faciens se. sine putrefactione: nam ois humor adustus vel qui aduritur debens actu facere se. oportet q. derelinquatur a regimine nature: sed talis non statim expellitur quapropter oportet q. corrumpatur. Et ideo licet de possibili per solam adustionem humor possit facere se. humoralis de facto tamen non reperitur: q. statim illi humor coniungitur putrefactio. et ideo auctores medici ne ut Galenus videns q. de facto non reperitur nisi forsan paucis temporibus humor colericus faciens feb. sine putredine dicit malus humor alius a sanguine potest facere se. sine putredine. Et similiter hoc dixerunt: q. modus evacuationis illorum q. fierent ex adustione est sicut modus illorum q. fiunt ex putredine. Et q. ibi intelligit Galenus patet q. probat q. humor non potest facere se. nisi putrescat q. natura vitis vltima suis euacuat etc. q. si dicat q. humor talis qui fecit feb. cum sit prout et non potest expelli retinetur necesse est q. putrescat. Et hec opinio multum placet nobis: nam cum humores derelinquuntur a regimine nature modicum sunt quoniam in eis insurgat calidum preter naturam eos putrefaciens: nam cum a quo humor aduritur calidum proprium humoris extraneum. unde accidit simul adustio et resolutio humoris a calido extrinseco humoris violenter et accidit etiam eius resolutio a suo proprio calido extraneo q. resolu-

latio est putrefactio vel a qualitate putrida accidit enim aliter de humoribus corporis visibilibus et de rebus extrinsecis que aduruntur cum continuo humoribus gubernentur a calido nostro naturali: q. remota gubernatione statim eorum calidum extraneum reddetur ad tempus modicum. Et attende q. talis putredo est putredo acuta multum visioni propinqua accidit et de facto cum humores aduruntur putredo etiam ibi coniungitur: quia humores sunt corpora humida disposita valde plus putrescere q. aduri possunt autem ois humores ut patet per Avicennam primo cano. caplo de humoribus aduri tamen humor ex cuius adustione habet generari se. est colera raro enim et longinquum est valde q. adustione aliorum humorum generetur se. et multo plus flegmatis: immo quasi ex hoc videtur impossibile ut fieret in eo adustio tanta. Alii autem dixerunt absolute q. ex adustione colere absque putrefactione potest fieri se. humoralis. et cum Galenus dicit q. non sit absque putredine dicit q. sumpsit putredinem large ut extendit se ad adustionem possunt entis illa largo movocari vno nomine propter multas convenientias quas adinuicem habet et non plus.

Capitulum vi. i quo agit de febre empiala.

Antiqua traductio.

Alius generis est et que empiala febris proprie nominatur et si febris et rigor patiuntur utraq. sentiunt secundum idem tempus in omni particula corporis.

Nicolaus leoniceni. Ex hoc genere est etiam febris ea que proprie vocatur epiala quando simul febricitant et rigent atque eodem tempore in toto corpore utrumque sentiunt affectum.

Alia tradidit cognitione flegma tice se. que quotidiana appellatur absolute quia cadit in hac se. multa diversitas ea stante certa flegmatica propter multas esse: et diversas species flegmatis vult ponere cognitione diversorum modorum se. flegmatice et primo tetigit vno modum continuans se antecedenti signo et dicit huius generis se. flegmatice est proprie feb. que proprie appellatur epiala et signus huius se. est quia infirmus sentit simul vno idem tempus in omni parte corporis calorem et frigus et hoc intendit cum dicit febricitant etiam frigus et hoc intendit per rigorem.

Antiqua traductio.

Agitur quidam archigenes opinatur de nullo alio inferri nomine hoc empiala quam de sola hac tali febre videtur autem et atticorum

viro quidam et eum qui ante febrem est rigor remota noiare.

Archigenes igitur nulli nomen vno alteri rei accommodari arbitrat nisi huius febri tantummodo videtur tamen et atticis quidem cum etiam rigorem qui febrem antecedit ita nominare.

Tetigit opinionem diversorum modorum huius fe. et per secundum dicitur intelligit cum dicit et tamen quia fe. est ita rigorem noiare q. cuidam antiquorum videtur q. ois fe. quando antecedit rigor possit nominari epiala.

Antiqua traductio.

Aitrem autem mihi videtur nuncupare praxagoras humorem hunc talem immiores vero ex quibus est et philippus crudum simpliciter nullum addentes in certam determinationem nomen flegmatice vero est vtiq. et ipse speciei sufficienter existens frigidus et viscosus qui enim vtiq. humidus et frigidus est simul humor sub flegmatis recludit appellatione. Si quis hyppocratice et assueti vniuersis non solum veteribus sed etiam alijs grecis noias re voluerit.

Nicolaus leoniceni. Aitrem vero huiusmodi humores praxagoras vocat: immiores autem e quorum numero est philippus simpliciter crudum nullum aliud nomen adiciens ut exigitur distinguat: est autem et ipse species quidam pituitate ut q. satis frigidus atque humidus humor existit ad pituitate appellationem reducit si bycratate oisq. non modo priscos: sed alios etiam grecos in nominibus imitari velimus.

Notificat hac se. q. ad ea causas et dicit q. praxagoras noiauit humoris causantem epialam vitreum flegma et ita ut post ipse dicit: si humor appellatur ipsum crudum non addentes aliquid aliud et isti inconuenienter noiant propter acres species flegmatis et quodlibet flegma possit appellari crudum cum quodlibet sit sanguis dimi nute coctus. et dicit Galenus hic causans hac se. de speciebus flegmatis et notificat ipsum generaliter q. post dicit specialiter et hoc cum dicit ipse cum ipse sit viscosus etc. quia clare loquitur.

Antiqua traductio.

Prodicus enim in libro de natura hominis peccat et circa hoc nomen ab admirabili ethimologia persuasus: sed non est nunc tempus ad talia sermones euertere alium eis librum opponentem.

Nicolaus leoniceni.

Proculus siquidem in libro de

hominis natura in hoc nomine preuari-
cat ab admirabili quodā veridico per sua-
sus: sed nunc tēpus nō suadet ad huiusce
modi disputatiōes sermonē diuertere cū
alterum eisdem tractatū addixerimus.

¶ Deinde reprehendit quendam de nomine
qui vocabatur perdicus non tamē facit men-
tionem de noīe quo ille utebatur fecit enim
Galenus librum quendā de noibus medic-
nalibus et ad illum nos remissit et debemus
declarare mentem Galeni de hac feb. eptala
propter qd attende q Galenus in hoc capto
innuit duplicē diuersitatē fe. flegmaticarum
vna diuersitas est que immediate sumitur a di-
uersitate cadēte in speciebus flegmatis que
diuersitas cum sumatur a materia est essen-
tialis quā innuit ibi. Rursus igitur ad ppo-
situm rē. Aliā diuersitatē innuit fm q fleg-
matice fe. quedā diuersificatur penes aliquid
accidētia in eis apparentiā vt penes sensum
caliditatis et frigoris in mēbris: etiam in hoc
est multiplex diuersitas. et dato q galen⁹ hic
non tēgit nisi vnum mēbrū vnde hallabbas
octauo theo. accidit autē in feb. simplicibus
siue cōpositis habitudines quedā adinvicez
diuerse aut causa varietatis caloris aut ma-
terie vocatur eorū queq nomīnibus ab ha-
bitudinibus nominatis quib⁹ accidit quam
diuersitatē tēgit aulcena serapiū ysaach te-
tigit etiā galenus de simplici medicina et in
libro de cōplexiōe distēperatiā et inter eos q
in nominādo cecidit diuersitas sunt em hee
fe. flegmatice vna in qua nominādo ipsam
oēs cōueniūt in qua pmo sentit⁹ frigus sine
oripillatōe. deinde sequitur calor que absolu-
te nominatur quotidiāna flegmatica. Aliā
est in qua sentitur calor in extremis et frigus
intus et exteri⁹ simul et semel et vocat illa ab
aulcena eptala. Sed apud galenū non debet
huiusce. istud nomen in omnib⁹ locis preal-
legatis et apud hallabbatem octauo theorice
capitulo de cōpositarū feb. signis: et ab omni-
bus istis ysaach discordat qm hanc vocat li-
pariam. Aliā est in qua simul interiora calēt
et exteriora frigēt que apud galenū tertio de
simplici et apud aulce. et serapionē vocat lipa-
ria apud ysaach vocatur hec eptala quā etiā
eptala vocat arist. xviii. p. p. cūla pbleumatū
pbleu. ij. cum dicit propter qd ergo et sciunt
quidā sicut debētes puniri hallabbas aut vi-
detur appellare hanc liliā. Et dato q illa
de qua loquimur non sit punctualiter illa vnde
dicit q est etiā in qua patiens in interiori-
bus sentit frigus graue in exteriorib⁹ autē tē-
perie vel tēpamentū hic q grossioris hūoris
ex qua fit cā viscositatis nec pualet calor ab
interioribus ad exteriora exire que vocatur
liparia et ponit ibi subsequētē aliaz in qua in
exteriorib⁹ corporis frigus sentitur et graue

q ex magno frigoris flegmate vocatur que
acronoydes scz pū ynāste. et ponit etiam ibi
aliā quā respice. Aliā est fe. flegmatica in
qua simul et semel in omni parte corporis sen-
titur calor et frigus et illa a galenō vocat eptala.
hic etiā in locis alijs preallegatis et hanc
non nominat aulcena alio nomine nisi q est
fe. in qua vna quaq duarū rerū in vnoquoq
duorum locorum. Quidā enim ethimologia
istarum scz eptale et liparie dedit. nam eptala
est dicta grece super alia eo q caliditas est su-
pra frigiditatem aut vna super alterā quia si-
mul frigus vtriusq coniungitur cum calido:
vt est ostensum. Eptala namq grece supra
importat. Et alij alia inde eptala. liparia ve-
ro dicitur quasi pinguis. Lipacio enim pin-
gue sicut namq pingues calefiunt interiora et
frigescent exteriora eo q calor obsessus non
possit se in exteriora protendere. vnde pbleu-
matum octauo propter quid pingues vehe-
menter rigescunt ita et in hac cōtingit feb. Et
nunc licet videre causam huius diuersitatis
causa enī quare in aliqua feb. simul sentitur
frigus intus et calor extra est vt ponit Aul-
cena quia talis feb. sit ex flegmate vitreo qd
est stans in profundo corporis cui fm aliquā
partē ei⁹ accidit fortis putredo quare ex eo
elevator vapor putridus inflamatus qui pro-
ueniens ad exteriora calefacit pars. autem
huius flegmatis que non putruit siā in pro-
fundo cui sit frigida interiora in frigidat. Et
si queratur quare istud flegma non in frigidat
bat intrinseca anteq eueniret hec fe. vel hec
putredo dicit aulcena q illud flegma anteq
eueniret putredo aliquid partē eius stabat qd
te associatū mēbro et ei assuefactū et propter
hoc mēbrū ab eo nō pariebat: sed cū inci-
pit in eo putredo tunc tale flegma mouetur
et fastidiatur et aperitur et partes que nō erāt
mēbro assuefacte nūc mēbro immediate
ocurrunt nunc immediate occurrunt. vnde
sentitur eius frigiditas que non putruit: et
hanc sententiā expresse ponit Aulcena ca-
pitulo de causis rigoris. ysaach hō dicit cau-
sam huius esse: quia hec feb. que apud ipsum
vocatur liparia sit de colera cum flegmate vi-
treo mixta flegmate vel melancolia: nam li-
cet colera illa ex flegmate vel ex melancolia
ingrossetur nihilominus tamen cum intendi-
tur diuiditur versus exteriora corporis et ca-
lefacit exteri⁹: sed flegma vitreum vel hu-
mor melancolicus propter eorum ponderosi-
tatem stant in interioribus corporis adunati.
Et ideo quia interiora existunt et non putres-
cunt necesse est vt in frigidat interiora. Et
subdit q si queratur de emittiteo: quia non
interiora in frigidat et exteriora calefacit cum
materia huius febris sit colera cum flegma-
te respondēt q flegma in emittiteo est mo-
bile et leue. vnde facili⁹ extraneo obedi-
tior et putrescit et calefacit. Sed in liparia ma-

teria flegmatica est dura quasi vitrum putre-
dini inobediens proinde interiora naturaliter
infrigidantur. Et subdit q si aliquis di-
xerit si in liparia colerica materia cum fuerit
incensa calefacit exteriora minime quare in
tertiana non similiter agit co. ru. Responden-
dum q co. ru. in tertiana est simplex non mix-
ta cum alia materia et ideo equaliter opera-
tur suā actionē exteri⁹ et interi⁹: sed in illa
materia calida est mixta cum flegmate. et tō
prohibetur actio co. in corpore interi⁹: vera-
cius tamē reputamus aulcene dictū. Causa
autē quare in aliqua aliqū sentit⁹ frigus extra
et calor intus que fe. apud Galenū et Aulce-
nam vocat liparia est: nā dicit aulcena q ta-
lis fe. fm plurimū ē flegmatica et quāq est co-
lerica et a colera grossa valde: cū ergo fleg-
matica sit per hūc modū q flegma aliqū in-
trinsecū inflammat et putrescit et ex hoc calefa-
cit locū intrinsecū nō autē calefacit locū exte-
riorē q ab eo nō accidit resolutio multa vt p-
talē resolutionē possit exteriora calefacere et
hoc q i ipo nō ē accessa multa caliditas. Sicut
a tali materia multoties et parua ei⁹ calidita-
te eleuat vapor q nō est putridus imo solū h³
caliditate ad modū vaporis calidūq eleuat
ab aqua calida: et ideo q talis vapor separat
a minera putredinis perdit illuz calorem acci-
dentale et redit ad frigiditatem quāz habebat
fm naturā: et ideo perueniēs ad exteriora q
separatur a minera putredinis in frigidatur
ibi et in frigidat mēbra exteriora: nō em h³ il-
le vapor caliditate in facto esse sicut haberet
si esset putridus. et hoc voluit dicere aulce.
capitulo huius feb. in textu aliquantulū ob-
scure cum dicit nec ergo est flegmatica: qm
intrinsecus qm inflamatur et putrescit calefa-
cit locū illum et nō calefacit locū exteriorez:
qm non resoluitur nisi qm putredo eius cale-
facit exteriora corpis cum sparsione vaporis
sui calefactiōe plurima rē. Et intelligit cum
dicit nisi qm putredo eius calefacit. i. nisi qm
putridialis calor in ea est tantus q euapora-
re facit ipsum ad exteriora ppter multā cale-
factionē. Et ex isto apparet differentia inter
modum caliditatis qui est accessus in ma-
teria istius fe. et in materia feb. antecedentis.
nam in materia istius ad quandā partē eius
est accessa fortis caliditas et fortis putredo
propter quā vapor putridus cui ad exteriora
peruenit et calefacit ea: et in ista caliditas est
in omni parte materie: sed nō tanta vt mate-
ria resoluitur et sic q eius vapores perueniant
ad exteriora: aut si eleuetur vapor perueniēs
ad exteriora est vapor non putridus: sed ca-
liditate solum habet ad modū vaporis q ele-
uatur ab aqua calida: vnde Aulcena et inter-
dum quoniam multoties resoluitur ex ea va-
por qui non putrescit: sed eleuatur et facit ca-
liditatem et associatur et caliditas spacio par-
ti deinde separat ab eo separatōe vaporis

aque calide ergo cum separatur ex eo et fur-
git als fuit i radice an putredine et anteq pu-
trescat flegma illud vehementis frigiditatis
reddat et in frigidat corpus. et si littera dicit fu-
git: expone ergo cum separatur ab eo et in ra-
dice. i. fm radicē supple existēs aut putredine
vehementis frigiditatis fugit scilz ab eo ca-
lor redit scilz frigus et in frigidat corpus. Et
attende hic q non intelligo q aulcena ve-
lit q a tali materia non eleuatur vapores pu-
tridi: q tunc in hac materia nulla esset putre-
do. Similiter vapores ab eo proueniētes ad
cor non vere faciunt fe. pu. vt in cōmento an-
tecedenti: sed vult q q putredo in illa mate-
ria est valde modica et caliditas pauca an ab
eo eleuatur pauci vapores q dato q possunt
facere fe. fm cōmunicationē cordi: non tamē
sunt tantū q possint ad exteriora expandi et
illa calefacere. vel si ab eo eleuatur vapor nō
est putrid⁹ non q ibi non sint vapores putri-
di: sed vapores fm magnā partē ab ea eleua-
ri propter quam putredine non sunt putridi
qui recedentes a locis calidis et perueniētes
ad extrinseca reuertantur ad frigiditatem ma-
gnam qualis fuit materia vnde surrexerunt:
ita q dato interessent aliqui putridi quia h³
sunt in minor quantitate possunt extrinseca
infrigidare. et ex hoc habes q non semper in
putredine vapores qui eleuantur sunt putri-
di omnes et maxie cum putredo accidit in re
difficiliter inflamabili et calefactibili. Et si
velles aliter hic fantasiaz potes dicere q nō
vult aulcena q multoties eleuetur ex ea va-
por qui non putrescit q illi vapores non sunt
putridi qd valde modicū qūitate participat
putrida. vñ ex hoc q valde modicū illam par-
ticipat ex qua fuerit i radice valde frigida ac-
cidit q cum veniūt ad loca extrinseca que nō
sunt calida q ad eos frigiditate reuertuntur
et tamen aliqua putredine essent putridi. Et
considera hic vñ an. s. possibile sit et dato q
valde longinquū q aliqua caliditas nō putre-
dinalis nec vltima insurgat in aliquo humore
tantū q ipsum euaporare faciat qui vapores
non erūt putridi sicut euaporat aqua calida
et q magna quātitas illorū vaporū ad cor pue-
niat et tunc restat videre an ex illis cor febrat
vel non et si sic qua fe. febrat et tu considera.
Et insurgit imaginatio hec ex verbis allega-
tis aulce. propter illud quod dicit ex vapore
non putrido. Et vltimus hic cōsidera q etiā
alia causa simul cū predicta est quare in hac
fe. liparia est calor intus et frigus extra. nam
quādo inflamatur illud flegma intrinsecū
per modū dictum q ad exteriora non expe-
ditur tunc virtus effunditur ad locum intrin-
secum vbi est lesio et euacuat exteriora a calo-
re vnde in frigidantur. et hoc maxie accidit
quando in exterioribus sunt flegmata vitrea
frigida: quia de paupertatis exterioribus a
calore spirit⁹ et sanguinis magis illorū frigidat

tas apparet. ysaac vero dicit de hac feb. 2vo: cat eam epialaz q causa eius est: quia huius causa est flegma vitreum cuius pars putrefit z pars non putrefit: nam partis flegmatis in terius essentis calor extraneus accidit z putrefacit eam. Sed alia pars eius est habitas circa corporis exteriora que non putrefcit: sed in sua constat natura: unde generat frigiditatem. z hec causa potest reduci si perperis ad viuz de dictis Aulcene. Sed quomodo hec se. Intrinsicca calefaciens z extrinsicca in frigidans possit esse colerica declarat Aulcena nam dicit q aliquando colera extrinsicca putrefit que est pauca valde. unde locum intrinsiccum calefacit z propter eius paucitatem non resoluit ex ea aliqd putredinale qd pro cedit ad extra. unde accidit illud q dicit in suo opere id est in hoc cum fit a flegmate dicta. unde virtus effunditur ad intrinsicca zc. et dicit q talis colerica appellatur noie rabutes. Sed circa febrem que a Saleno appellatur epiala videtur mihi ostri dubium quomodo in ea simul in eisdem partibus potest sentiri calor z frigus cum impossibile sit esse contraria in eodem. Salenus autem in libro de malicia coplerionis z tertio de simplici medicina scz de distinctioe tertio caplo vbi multa de hoc z Aulcena similiter dicunt q causa eius est iuxta positio humoris actualiter calidi z frigidi fm minimas partes vt non sit pars aliqua parua corporis cui aduenit frigus cui ad latus no sit parua pars cui aduenit calor ita q iuxta minimas partes membrum sensu blitatis est res in frigidans calefaciens. unde propter hoc fit vt sensus cuiuslibet membrum ex timet se sentire vtrumq simul in eadem parte: nam vt dicit Salenus cum in vnuquodq qd in frigidat z calefacit sit expersum in partibus paruis quarum vna est post aliam et non sic post eas in paruitate vltima z non sic quasi alia pars minor istis non est possibile vt in uentatur in aliqua harum partium minimarum sensus in aliquo frigido et calido absq alia. unde sensus propter magnam paruitatem illarum partium z magnaz permixtionem calidi cum frigido periuxta positione confunditur vt non possit iudicare z distincte discernere partem frigidam a calida ex hoc vnaqua q iudicat calidam z frigidam. tertio de simplici dicit Salenus q hoc est simile ei q accidit in gustu: nam si tu accipis absinthiu z melles partes equales z permisceas vtraz simul et ponas vtraz super linguam. tunc lingua si mul inueniet saporem amarum z dulcem: quia confunditur sensus propter magnaz illarum permixtionem in partibus minimis vt possit distincte percipere que pars est sentiens dulce dñem z que amaritudinem queadmodu etiaz confunditur visus in aspiciendo collum colubis: quia iudicat fm se totum esse plures colores. non ergo calor z frigus sunt precise in ea-

dem parte: sed sunt in parvissimis partibus iuxta se positos. vñ accidit predictu accidens. **Est autem** possibile q calidum z frigidu in hac feb. sint ad minimas partes membrum iuxta ponantur duplici modo vno modo cum hec feb. simplex manet: nam hec se. fit ex flegmate vitreo. unde contingit aliquando vt quedam partes eius sunt in caliditate quedam in frigiditate adinuicem iuxta posite. hoc autem maxime contingit in hac materia: quia cum talia materia calefit semper habet in equalitate in calore vt infra dicetur. unde quoniam in tali materia accidit putredo fit in ipsa sicut in humidis viscosis q ponitur ad ignem in quibus sunt multe ampule ita vt in vna parte inualecat caliditas et aliam faciat effumare. z in alia non: similiter quia putredo que tali tempore accidit in tali materia est debilis contingit talis in equalitas in partibus minimis fm calidum et frigidu. z clare patet quomodo talis se. est simplex. Aulcena tamen in caplo huius se. assignat alias causas: nam dicit ipse q cause huius feb. sunt due materie frigide mote ad putredinem quarum vna est in partibus interioribus corporis z alia in exterioribus et cum incipit putrefieri vnaqueq earum mittit vaporem calidum putridu ad locum vbi est materia frigida. propter qd accidit q in membro sit pars calida z frigida tam in membris extrinsecis q in intrinsicis. unde novult q que libet illarum sic putrefiat q ex toto supercalefiat: immo fm magnam partem est frigida et in frigidat: z sic apud Aulcenam hec se. componeretur ex duplici se. cum hic se duplex misceatur putredinis ex quo contingit se. esse compositam ab ipsomet caplo de compositis feb. et dicit Aulcena q quando fit talis feb. ab illis duabus materiis non est aliqua earum plurius nisi nocumenti quasi velut has materias esse equales in inferendo nocumentu: quia si essent multum inaequales vt vna multo plus noceret alia. z tunc virtus effunderetur cum calore z spiritu ad locum illum vt remaneret alte partes frigide. Et licet ad predicta dubia re sit q quedam se. possit esse in quibus est caliditas in interioribus et exterioribus frigiditas et e contrario videtur esse non modicum distonum se. dñi in frigiditate q se. est calor extraneus zc. procedens ab eo in totum corpus vt dñi Aulcena. z respondet Aulcena q distinctio: nes que dantur habent intelligi vna conditione saluata scilicet vt non sit q prohibeat si cut distinctus aquam frigidam et humidam quando disposita est fm naturam suam et non fuerit q prohibeat similiter distinctus graue q inferius tendit quando vniuim fuerit cum natura sua z sic etiam se. expanditur per arterias et venas ad totum nisi fuerit prohibens eam expandi. in hac autem feb. vt dicit Aulcena fit prohibitio illius in quibusdam

locis sicut accidit ei super quem ponitur prius ne vt dicunt q hic est vnum als q dicit prius ne siue nre z est claz et fauider sic debere esse nam hallabbas dicebat q feb. in qua sentit frigus priuosa fortis in exterioribus corporis vocatur priuosa. z ideo res naturales debent potius diffiniri ab aptitudine propter tale dispositionem q ad actum: quia aptitudo ab eis remoueri non potest nisi corruptione: sed actus fit absq earum corruptione. et ideo feb. est calor extraneus zc. aptus per arterias z venas procedere ad totum corpus a corde. unde Aulcena de effimera ex calore vt etiam supra fuit dictum dicit et est prima suspensio eius. cum spiritu animali cum prius q in eo leditur sit caput calefit enim aer eius et peruenit ad cor z fit se. deinde spargitur in totum corpus: et sic vult q primo possit esse feb. q sit expansa.

Dubium. Sed eminet dubitatio posita p possibilibus q cor febrat z non expandit adhuc feb. membris an membra sint egra vel sana z si se. non sit expansa propter prohibitionem flegmatum frigidorum extentionem in membris circa illa membra ad malam complexionem frigidam. unde Aulcena dicebat ac vero prohibitio accidit in quibusdam locis sicut accidit ei super quem ponitur priuosa. Hoc nocumentu vero earum scilicet partium ad quas feb. non extenditur actu necessarium est esse scilicet ab illo prohibente: sed potest dicere ponatur q illud flegma tantum in frigidant quantum est calor preter naturam in sanguine z spiritu veniente ad illas partes vt sit simile sicut imponderetur quedam medicina frigida z certe si illud possibile esset est valde longincum z non esset ibi tunc illi feb. forte aliqua mala complexio calida vel frigida potest tamen in dubio moto queri vnum possibile quasi solum imaginabile z non reperiibile de facto posito pro possibili quando in corde sit caliditas preter naturam febilitis z q ad huc hec caliditas preter naturam non sit ad membra expansa nec in membris sit aliquod factum preter naturam ab aliqua causa adhuc tunc queritur an illa membra tunc. pro illo agentis in quo feb. est in corde primo vel ponatur etiam q casus ille durauerit per tempus sicut egra vel sana. Et aliqui dixerunt q pro illo nunc membra sunt egra: q habente corde aliquid preter naturam tunc in agentis generatur vna forma actualis preter naturam suam per toto: et sic in corde illud deperdente illa deperditur. z ille est plurq comentator.

Alij dixerunt q membra illa sunt sana a quousq a corde non comunicatur mala qualitas et q primo fit egrum vnum q aliud sicut successiue illa acquiritur super ea z si diceretur q partem principio necesse est alia pati hoc est verum sed non pro illo tunc sed ibi ad modicum.

Alij dixerunt q pro illo tunc q membra sunt egra et febrici sentitis. tantia: sed non egritudine per se: sed per complexionem comunicate. unde sicut patet primo de interioribus multa membra possunt esse egra per comunitatem nulla transmutatione in eis facta ita dicunt ipsi q omnia membra qus habeant formam substantialem propriam et debitam complexionem q dedit cor tamen presupponunt omnia sanitatem cordis sicut omnes motus particulares hic inferius presupponunt motum celli vt non possit fieri illo cessante z cum cor est male dispositum pro eo dem agentis membra non possunt facere operationes: z dato q in eis nulla sit facta transmutatio. unde per comparationem sunt egra. Et hoc dicunt q voluit dicere Aulcena capitulo de liparia cum dicit vt allegatum est nocumentum earum scilicet febrium existentium in corde necesse est esse in toto et dato q ad totum non expandatur. Et hec fuit gentilis de perusio zc.

Antiqua traductio.

Rursus igitur ad propositu redeam quicunq igitur in corpore humor humidus fuerit et frigidus nos hunc quidem nominamus flegma: tu autem si vis huc voca scindapsum ita ergo cura est mihi non minus nulla.

Nicolai leoniceni.

Quare rursus ad propositum reuertamur quicunq humor natura frigidus atq humidus fuerit hunc nos pituitam appellamus tu vero si libeat simpdason nomines adeo est mihi parua noim cura. **Aul** nunc Salenus ponere signa significatila spes flegmatice sumptas a materia z a diuersis speciebus flegmatis. Et gratia huius primo distinctis species flegmatis et illas notificat primo notificas qualis sit humor flegmaticus et patet intentio sua et perspicidus intellegit chimeram quasi velit dicere nomina ipsum quocunq vis.

Antiqua traductio.

Sed nosce demum humoris huius modi plures esse differentias etenim quidem vna species eius valde vtiq frigida est vt et maximos dolores cum obstructa fuerit in regione calida tribuat z multotiens multos dolores eorum quibocantur colerici in acri clisteri talem humorem euacuant confestim cessantes est videre assimilatur autem humor hic visu viatro effuso.

Nicolaï leoniceni.

At non te lateat plures esse huiusce modi humoris differentias vna siquidem eius est species quemadmodum frigida adeo ut cum loco calido obstruitur dolor maximus excitet sepiusque multa laboris intestini incommoda hoc humore acuti clisteris in euacuato statim sedari contingit vel hic humor etiam vitri liquefacti similitudinem gerit.

Notificat que species primo appellatur flegma vitreum quod assimilatur vitro liquefacto dicit autem Galenus ut maximos dolores cum obstructa fuerit regione calida tribuat quoniam ut patet per Galenum. xxi. terrapetice humores hos frigidos non sequuntur fortes et vehementissimos dolores nisi conuertantur in ventositates intra pelliculas dissoluendo eas fortiter dolorem causat talis autem ventositas maxime ab eis eleuatur in regione calida: et ideo huiusmodi habentes intestina calida cito patiuntur dolorem cum accidit talem humorem in eis reperiri. et ille est humor de quo loquitur Galenus scilicet de interioribus cum dicit se semel fuisse passum vehementissimum dolorem quasi arbitraretur interiora ventris terrebello pforari maxime in illo loco ubi quod porcos vitides qui a renibus ad vesicam exteros scimus. unde clisterizatur cum oleo rutaceo humorem velut vitreum liquidum emissi siles et in colore et liquore etc. et talis humor est frigidissimus quemadmodum dicit eractus etc. Deinde ponit secundam speciem flegmatis cum dicit.

Antiqua traductio.

Alii vero est flegmatis species quam creantes multoties expuunt quidem sensibilem habentem dulcedinem: et manifestum est quod non contingit hanc certissime esse frigidam si quo meminimus eorum quod in libro de virtute si implicitum pharmacorum demonstrata sunt. Est demum utique quedam et tertia alia flegmatis species ipsis qui spuiunt accida apparens minus vero vitrea: magis vero dulci frigida. **Nicolaï leoniceni.**

Est et alia pituite species quam plerique creatu expuunt sensibilibus habet dulcedinem. liquet autem quod hanc exquisitissime frigidam non contingit esse. Siquidem eorum meminimus que in libris de simplicibus medicaminibus diximus. Est et tertia alia pituite species que expuuntibus videtur accida. Est autem minus frigida quam vitrea magis vero quam dulcis.

Est species flegmatis dulcis et intellus sua est clara illud autem quod oportet nos memorari ex libro de simplici medicina est: quod sapor dulcis est fundatus in substantia temperata. et ideo illud flegma non est multum frigidum. Deinde ponit aliam speciem cum dicit.

Antiqua traductio.

Sicut et alia flegma propter putrefactionem vel propter immixtionem falsae serose humiditatis. **Nicolaï leoni.** **Sicut** et altera species est salsa aut propter putredinem: aut propter falsae serose humiditatis immixtionem.

Est flegma salsum cuius tangit duplicem modum generationis eius: unus est propter putrefactionem alter autem propter immixtionem etc. et apparuit quod vult. **Aliter** autem et sic in intelligantur ut omnes species flegmatis: quia ut dicit Auicena flegmatis aliud est naturale aliud non naturale. flegma autem naturale est sanguis non bene coctus. unde est aptum ut ex eo fiat sanguis: et talis est modus flegmatis dulcis. **Abalabbas** autem dicit quod tale flegma est sine sapore. unde prius est insipidum aliquali tamen et valde parua participat dulcedinis. Et dicit Auicena quod tale non valde stat frigidum: immo comparatione corporis est paucere frigiditatis: sed sanguinis comparatione et colore rubee est frigidum flegma autem non naturale distinguitur ab Auicena dupliciter ex parte saporis et ex parte essentie: ex parte saporis sunt quattuor species. scilicet flegma dulce et insipidum: quod illa possunt sub eadem comprehendere flegma dulce non naturale quod est cum flegmate naturalis admisceatur aliquis sanguis ita tamen quod flegma vincat quod multoties sentit in reumatismis et in salina. et apparet quod hec species flegmatis non est multum frigida species autem flegmatis insipidi est flegma quod magis insipidum quam naturale cuius quedam species est species vitree flegmatis. **Aliud** est flegma salsum quod est omnibus speciebus flegmatis acutum et siccum et leuius et hoc est maxime ratione virtutis et qualitatis eius quoniam est magis per membra penetrans. causa autem cuiuslibet saluginitis est ut humiditati aquose insipide aut paucis saporis admisceantur partes terre sicce saporis amarum que admixtio fit cum temperamento proportionato. Scilicet quod ad hoc requiritur et quod non oportet quod ille partes amare sint multe quod tunc perueniret sapor amarus et non saluus unde ex permixtione predicta fiunt sales et aque salse et similiter habet fieri flegma salsum iuxta predictam permixtionem partium terrestrium siccarum cum aquosa insipida: potest autem hoc fieri dupliciter. vno modo cum flegmate tenui et aquoso et non habet saporis aut saltem immixtum valde admisceatur eo sicca adusta tale admixtionem predictam ut semper sit flegma vincens

vincens: quia aliter illud non esset species flegmatis et tale vocatur flegma colericum. **Alio** modo fit flegma salsum non propter admixtionem colere ab extra: sed quia aliqua pars predicti flegmatis aduritur et incineratur qua adurita remiscetur parti aquose. unde fit flegma salsum: nam sola aquositas existens in flegmate non facit flegma salsum nisi ibi sit ista alia causa. Et possumus dicere Galenum tangere hic utrumque modum factionis eius et vnum tetigit cum dicit vel propter admixtionem humiditatis serose. scilicet humoris acuti et colerici cum humiditate aquosa falsa. scilicet que humiditas colerica falsedinem efficit. Auicena autem dicit Galenum solum modum factionis eius per putredinem tetigisse. unde dicit quod si autem tenetur copulatiue et non disiunctiue. **Aliud** est flegma acetosum quod fit duobus modis aut quia flegmati naturalis et etiam innaturalis admisceatur colera nigra acris vel fit flegma acre quia flegmate dulci existente accidit sicut accidit aliis succis dulcibus qui prius bullierunt postea acescunt. **Aliud** est flegma ponticum quod forte Galenus comprehendit sub acetoso et illud fit similiter dupliciter. vno modo quod melancolia pontica admixta fuit flegmati. Alio modo potest fieri cum flegmati aquoso vitreum naturalis adueniat frigiditas infrigidans ipsum adeo ut sapor eius ad ponticitatem conuertatur: quia eius aquositas est congelata et ad siccitates et terrestritates parumper alterata nec fuit in eo calor debilis qui faceret eum ebullire et conuerteret eum ad acedinem sicut fiebat flegma acetosum. nec calor fortis qui ipsum coqueret et conuerteret in sanguinem: immo fuit frigidum forte ingrossans sicut enim patet quarto de simplici et secundo cano. sapor ponticus fundatus in substantia grossa frigida. et ideo talis frigiditas predicto flegmati adueniens infrigidans ipsum et ingrossans facit ipsum ponticum distinguuntur alio modo species flegmatis in essentia et hoc dico species flegmatis non naturalis: nam quoddam est flegma diuerse essentie et substantie non solum in rem sed ad essentiam quod vocatur flegma musculaginosum. Aliud est flegma quod in re vel veritatem diuersum est in partibus suis tamen ad sensum videtur esse substantie equalis et hoc quantum ad sensum commune hominum et dato quod non quo ad sensum medicis expertis et tale vocatur flegma crudum cum in sermonibus medicorum aliquando accipiat magis proprie et sic de humore flegmatico in comparatione ad alios humores dicimus quod est humor crudus. aliter quando hoc vocabulum crudum sumitur valde propriissime de hac specie flegmatis quod vocatur flegma crudum. est autem in hoc flegmate plus frigiditas quam in flegmate naturali: non tamen in eo est viscositas multa et grossities sicut in flegmate vitreo quod praxagoras ex superabundantia vocauit crudum ut Galenus dicit

cum quarto de regimine sanitatis. Est enim hoc flegma crudum medius inter flegma naturale et flegma vitreum et non differt hoc a muscilla ginoso nisi in magis et minus. Et quia illud flegma magis videtur esse proprium flegmati naturali ideo appellatum est crudum plus quam alia species flegmatis. Est autem illud flegma diuersum in substantia a predictis. quod est valde subtile fluidum et vocatur flegma aquosum est autem aliud flegma valde grossum et albus quod vocatur flegma gipseum: cuius subtile fuit resolutum quod ipsum diu in foraminibus et suntur fuit retentum unde exhalauit subtile et remansit grossum et illud flegma omnibus aliis est grossius. Aliud est flegma quod vocatur flegma vitreum quod est spiritum et grossum simile vitreo liquefacto in viscositate et ponderositate quod flegma sepe reperitur existens acre et sepe reperitur non habens saporis. quia scilicet et nimis insipidum et plus scilicet quam flegma naturale et illud quod de illo flegmate inuenitur grossum non habens saporis videtur quod sit crudum: vel per alterationem factam in crudo unde quertit ad istud unde dictum est quod crudum est medium inter istud et flegma naturale. et istud per appellari aliud et fit ex illo: et ideo istud flegma vitreum antequam esset vitreum respectu eius quod tunc est. erat flegma aquosum quia potest ex flegmate naturali et etiam non naturali et etiam ex aquoso et cum illa conuertitur ad flegma vitreum non est quod flegma putrefiat vel admisceatur et alia res: sed fit quia flegma ex quo fit existens in aliquo loco ingrossatur ex frigiditate que continet et ad istud et non ingrossatur propterea tamen quod conuertatur ad rem terrestrem quia tunc esset flegma ponticum ut dictum fuit. **Et** attende quod omnes ille species flegmatis non naturalis possunt optime reduci ad quattuor species hic positas a Galeno. nam vna species ipsarum est flegma salsum. flegma autem acre et ponticum possunt poni pro vno cum quasi vnum non absoluantur ab alio. flegma autem dulce et insipidum et aquosum possunt poni pro vna alia specie quia etiam insipidum appellatur dulce cum etiam illi plus appropinquet quam alteri saporis. flegma autem vitreum et muscilla ginosum possunt poni vna alia specie ponit: quia illa non differunt nisi in magis et minus: has autem quattuor tetigit Galenus cum dicit quod vnum est dulce aliud est vitreum aliud acre aliud salsum. Et apparet quod vna species potest esse sub alia comprehensa sicut alius flegma vitreum et acre et aliud insipidum. Et similiter etiam in alijs potest discurrenti apparere caderent hic multe hesitationes quas hic inquirere nimis longam esset et maxime quia extranea essent in materia febris.

Antiqua traductio

In quo utique qui febriunt non rigore sed horore patiuntur solum inuadente

Liber secundus

paroxismo. Acida vero et vitrea si morueatur per sensibilia corpora vadens eos qui sine febre sunt fert rigores: et si putredo aliqua ei supervenerit moderata empiala operat febre. Si vero amplius putrefiat accedit quidam rigor: sequitur vero febris devicto frigore a multitudine caloris ut nequaquam appareat finem ascensionis et status paroxisimorum. fortassis vero et vitreum flegma eccida participat qualitate ut sint omnes differentie eius tres: acidum et dulce et falsum. minime vero in dulci flegmate putrescente antecedit febrem rigor.

Nicolaus leoniceni.

In qua si quos febricitare contingit superueniente accessione non rigent sed tantummodo horrent. Acida vero ac vitrea si per sentientes corporis partes deferantur: sine febre rigores generat. Quod si modica aliqua in ipsis se. putrefactio febre empiala appellata inducit. quod si vehemens putrescant rigor quidem antecedit: febris vero sequitur superata multitudine caliditatis frigidata: adeo ut dum febris inualefcit atque consistit minime sentiat. forte autem et vitrea pituita acide qualitatis est paraticeps adeo ut eius die tres sint numero unius: acida dulcis et falsa. minime vero dulci pituita putrescente febre rigor antecedit.

Modo ponit signa fe. flegmaticarum quod sunt a predictis humoribus. et primo elus quod fit ab humore salso. et quod dicitur est clarus. Et quomodo hoc quod dicitur sit verum lege supra in primo capitulo de signis flegmaticis quod ex aliqua acuitate quam habet caliditate nec vehemens frigus non facit alia accidentia. Deinde declarat speciem flegmatis quod fit a flegmate vitreo et acido: et causa huius quod dicitur de rigore est propter modificationem maiorem quam habet ille humor: et illud quod dicitur quod si putredinem habet moderatam et. patet iam cum assignauimus causas empiales: nam pueniebat finem unum modum ex diuersitate partium putridarum et non putridarum: hoc autem maxime fiebat cum putredo in vadens fortis non erat. et ideo subdit quod si amplius talis humor putrefiat: quia. scilicet fortis putredo potest esse et partes calefacere tunc antecedit rigor et sequitur se. scilicet sola sine admixtione frigoris delecto frigore et multitudine caloris non appareat. scilicet frigus et obscurio nem et si paroxisimus in predicta: simul cum calore. apparuit frigus propter causas dictas. et vult quod in toto paroxismo illud accidens apparere possit.

Antiqua traductio.

Fortassis autem quis non simplices neque a simplici causa fieri has tales extimabit febres si demum utique flegmatis quod utique putrefit febre accedit: aliud vero quod non dicitur putrefit a quo rigore patitur non eiusdem est cum eo quod putrefit qualitatis. Si vero ab hoc quidem rigor: a putrefacto vero febris fit duplex semper erit causa.

Nicolaus leoniceni.

Quispiam vero fortassis neque simpliciter neque a simplici causa huiusmodi febres fieri arbitraretur. si quidem totum id quod ex pituita putrefcit febre antecedit. reliquum vero quod non dicitur putrefcit cuius causa rigescit non eandem habet cum putrescente qualitate. Si igitur ab hac quidem rigor: a putrescente vero febris generat duplex semper aderit causa. Et remouet dubium quod est quia aliquid apparere potest fe. empiales non esse se. simplices: immo compositas ex pluribus: quia si in ea est calor ab humore qui putrefcit et frigus ab eo qui non putrefcit: cum unum istorum sit diuersae qualitatis ab altero debetur quod semper huius febris sit duplex causa et sic quod sit duplex febris.

Antiqua traductio.

Contingit nimirum et hic febre quidem ab alio genere cause facta esse dicere: rigorem vero ab alio non existentem quod febris: in tertianis demum nimirum febribus rubea colera et rigorem operat et febre: sed hic talia quidem logica magis habent altercationem.

Nicolaus leoniceni.

Contingit vero et hic febre quidem ab altero genere cause dicere fieri: rigorem vero utpote alium a febre ab altera ut qui non sit quod febris per febrem tertianam flaua bilis rigorem efficit ac febre. Sed hec quidem logam magis habent questionem.

Deinde Galenus soluit hoc quod dicitur: patet etiam dices quod ille se. sunt simplices: quia licet in illis sint he dispositiones diuersae tamen sunt ab uno genere cause et humoris et intellectus hic per genus specie: quia tam frigus quam calor prouenit a flegmate vitreo dato quod a partibus diuersis sint etiam in tertiana rigor se. prouenientes a colera.

Et attende quod in colera et in flegmate ab solute est maior simplicitas cause. maior cuius uniformitas ut ex supra dictis. quod autem empiala potest esse se. composita patuit supra finem modum datum de ea ab Aulicena.

De febre composita ex colera et flegmate. Fo. XCIII

Capitulum septimum in quo agit de fe. composita ex colera et flegmate.

Antiqua traductio

Dea vero que nunc nobis proposita sunt transire tempus est.

Nicolaus leoniceni.

Idem tempus est ad propositum institutum reuertamur.

Am posuerit et declarauerit signa febrium putridarum simplicium vult ponere signa putridarum compositarum et primo continuauit se ad hanc materiam dicenda: nam huius intentio nobis in mente erit proposita et requiritur.

Antiqua traductio.

Mixto putrefacto flegmate in quo eadem que finem unamquamque diem exacuitur dicebamus consistere febre cum amara colera que eam que per tertiam operatur composita: et duplex fit utique et causa et dispositio: etenim alter quod ex humorum communem unamquamque diem infert paroxisum: alter vero per tertiam. et una quidem diem duos habeat paroxismos. unum vero alia cum demum non concidit propriis horis exacerbatiua tempore coincidentibus enim unus erit confusus neque specie eius que per tertiam neque eius que per unamquamque diem obseruans certam.

Nicolaus leoniceni.

Si pituita putrescens ex qua febre illam que singulis diebus accessionem facit accedi dicebamus: misceatur amarebilis humor ex quo tertiana gignitur febris duplex iam causa ac dispositio coniungerentur. Alter siquidem humor affert quotidie accessionem: alter vero tertio quoque die. itaque aut quod ex dies duas habet accessiones alter vero unam tantummodo: nisi accessionum tempore in eadem horas conueniant. si enim conueniant fiet una febris confusa que neque pure tertiane neque quotidiane formam pre se fert.

Exequitur propositum quod iterum et primo ponit signa dispositionis fe. flegmaticae cum colerica: et primo declarado predictam dispositionem et multiplices eius modos. Et dicitur si flegma putrescit quod operatur se. que exacuit finem unamquamque diem immisceatur in corpore cum materia colerica que causat se. que exacuitur per tertium: tunc dispositio. scilicet se. fit duplex causa fe. nam cum unus istorum causat paroxisum finem unamquamque diem et alter per tertium: una dicitur sic habens duos

paroxismos: alia vero unum et hoc quod tempora exacerbatua. scilicet duorum paroxismorum euentium in eadem die non coincidunt prope horis scilicet adiuuicem quia si coincidunt in eadem hora paroxismi duo: tunc fit unus paroxismus confusus qui non seruat certam speciem eius se. que exacuitur per tertium: nec eius que finem unamquamque diem exacerbat. et hoc quod signa utriusque distincta ex permixtione eorum confunduntur. unum potest dici quod tunc non est completa dispositio quia sunt ibi due distincte dispositiones: sed bene est complicata causa dispositionis cum causa.

Antiqua traductio.

Quia vero est alterius fe. duplex species complicat des sunt quattuor. Una quidem in qua misceatur tertiana quotidiana. scilicet una vero in qua tertiana ei que finem unamquamque diem exacuitur continue. et tertia mixta quotidiana ei que per tertiam continue: et quarta finem una ea que finem unamquamque diem exacuitur continua misceatur ei que per tertiam continue. Alius cuiusque vero dictarum complicationum differentia duplex est. quoniam quidem in eandem horam simul obuiantibus paroxismis. Est autem quado et finem diuersa tempora inuadentibus.

Nicolaus leoniceni.

Quoniam vero utriusque fe. duplex est species: quattuor ex ipsis fient complexionones. Una quidem in qua tertiana quotidiane intermittenti comisceatur. Altera vero in qua tertiana quotidiane continue coniungitur: et tertia in qua quotidiana intermittens tertiane continue misceatur. harum vero nup dictarum complexionum omnium tunc sunt differentie cum aliqui quidem in eandem horam accessiones occurrant: nonnunquam vero diuersis temporibus superueniant. Ostendit multiplices modum harum febrium duarum: nam quolibet istarum se. potest esse continua et interpollata. Ideo possunt quadruplitter componi. Una compositio erit in qua comisceatur tertiana scilicet interpollata cum quotidiana scilicet interpollata. Scilicet compositio erit in qua tertiana scilicet interpollata comiscatur cum continua quotidiana. Tertia compositio in qua comiscatur quotidiana interpollata cum tertiana continua. Quarta compositio in qua fit complicatio istarum et utraque est continua et utraque istarum complicationum diuersificatur quia in die in qua due exacerbationes vel paroxismi fieri debent harum duarum febrium aliquid euenit eadem hora aliquando diuersis temporibus.

Antiqua traductio.

Scilicet he quod facile cognoscibiles excepto quod multoties que deficit ignorat ab his que non

sunt exercitati: vt vtiq; nequaquã in febricitationem veniente egrotante: sed oportet et speciẽ scrutari paroxisimi et hinc cognoscere non ex periodorum analogia.

Nicolai leoniceni.

Sed he quidẽ cognitu faciles sunt nisi q aliquãdo intermittens ignoratur ea ratione qm̃ egrotus nuq; a febre liberatur. At formã accessiõis inspici oportet quẽ admodũ in secũdo de crisi pleni⁹ edocui⁹ mus atq; inde non autem ex periodorum si militer proportionẽ cognoscere febrem.

Ostendit facilitatẽ cognitionis harũ fe. quarũ paroxisimi venientes in eodem die veniunt diuersis horis reprobando quosdam et dando regulam in cognitiõẽ huius dicit q; heetales febres sunt facilis cognitionis et quasi per hoc velut q; primo debet de eis lo: qui et dato q; multoties quãdo est talis cõpõcatio cõtinue cum interpollata ignozetur ab his qui exercitati non sunt in illa que deficit scz interpollata et hoc q; non vident egrotantem venire in infebriticatõe. post declinatõe paroxisimi: et quia vna earũ est cõtinua alia est interpollata. Sed solũ credunt q; sit vna et inua et subdit canone et regulã ad hãc cognoscendũ q; oportet prescrutari speciẽ. i. proprietatẽ paroxisimi et hãc cognoscere scilz speciẽ fe. et non ex analogia periodorum. et hoc declarati sunt in vltimo capitulo primi lib. Et attentioẽ dignum q; sicut dicit Galenus de crisi scdo. et auer. col. tertio. et halliabbas octauo theoricæ. et auicena innuat quarto canone: duplex potest esse modus cõpositiõis fe. putrida et vnus mod⁹ potest esse per cõmixtiõnem. Alter est modus per vicinĩtatẽ modus cõpositiõis per cõmixtiõnẽ e in quo due diuerse materie diuersarũ febrũ sunt adinuicẽ cõmixte: ita q; propter vehementẽ cõmixtiõnem simul mouent ad putrefactiõnẽ q; materia cõmixta facit feb. in qua sunt accidentia duarũ fe. intensa et remissa de qua cõmixtiõnẽ etiã loquitur auicena quarto canone capitulo illo de co. fe. cum dicit et tertiana quidẽ periodica aut est pura et sit a colera aut non pura et sit cum putredine colere grosse substantie propter cõmixtiõnẽ colere cum flegmate cõmixtiõnẽ aliqua cõmixtiõnali vnica et propter hoc diuersificat ab emissitẽo cum emissitẽũ faciãt due materie separate et hãc facit materia vna q; est in seipsa permixtus cum calore. i. materia calida cui admiscetur aliquatũ frigidũ. i. materie frigide. Mod⁹ autẽ cõpositiõis fe. per vicinĩtatẽ est cũ duo humores singulares et distincti mouent ad causandũ fe. ita q; quilibet illorũ facit paroxisimum sibi propriũ. Differentia autẽ inter illos duos modos cõpositiõis dato q; ex se

sit multũ clara: tamẽ apparet primo q; vt dicit halliabbas in fe. cõposita sũ cõmixtiõnẽ actio cuiuslibet humoris simul finit et simul incipit in quolibet paroxismo ita q; oēs paroxisimi talis fe. sunt simul illorũ duorũ humorũ. Et semper quilibet paroxisim⁹ est cõmixti⁹ et cõfus⁹. et ideo dicit galenus q; talis cõpositiõ est difficilioris cognitiõis: sed quomodo est cõpositio sũ vicinĩtatẽ non est necessariũ q; semper duo paroxisimi simul incipiãt vel q; simul finiant: nec est necessariũ q; semper sit ibi paroxisim⁹ quilibet cõmixtus: imo in vna die poterit esse paroxisimus tm̃ vnus feb. in alia paroxisimi ambarũ et hoc in diuersis horis vt dicit vel in eadẽ tunc erit paroxisimus cõmixti⁹ vt est dictũ. Scda differentia est quia cõpositio feb. sũ cõmixtiõnẽ non potest fieri nisi ex cõpositiõnẽ diuersarũ materierũ specie vt colere et flegmatis vel flegmatis et melacollẽ et simul mixtis et mote ad putredinẽ facit paroxisimũ in quo apparẽt accidẽtia duarũ fe. cõmixta: sed fe. cõposita sũ vicinĩtatẽ potest eẽ ex eadẽ materia specie vt si due colere moueant in eadẽ in diuersis ad putredinẽ apparet i duplici tertiana. Et q; potest appere q; fe. cõposita sũ vicinĩtatẽ quedã est cõposita ex pte loci tm̃ vt qñ eadẽ materia i diuersis locis mouet ad putredinẽ: et quedã est cõpositio ex parte materie tm̃ vt qñ diuersa materie sũ specie vt colera et flegma que vere sunt actualiter distincte non mixte mouentur ad putredinẽ. Et quedã est fe. cõposita ex parte materie et ex pte loci sicut cuz mouent diuerse materie in diuersis locis stantes vt vna in trauenas alia extra ad putredinẽ. Cõpositio autẽ sũ vicinĩtatẽ: recipit iterũ diuersitatẽ altam quã innuat Auicena q; quedã est cõpositio fe. que dicitur intrans: in qua paroxisimus vnus fe. euenit super paroxismo alterius anteq; declinauerit: quedã est cõpositio coalternans vel coalternata in qua paroxisimus vn⁹ euenit post eradicationẽ paroxisimi alterius: quedã vocatur cõpositio cõcomitãs in qua paroxisimus vnus incipit simul cũ paroxismo alteri⁹. Galenus ergo non tradidit explicitẽ dignotiones oim̃ istorũ modorũ l3 ex suis dictis dederit implicitẽ solum modũ cõpositiõis feb. sũ vicinĩtatẽ: q; talis cõpositio est manifestior: apparet supra. nam de terminauit de cõpositiõnẽ ex parte loci solũ. sed de cõpositiõnẽ ex parte loci et materie vt ex parte materie tm̃ dans per istas intelligere illas et determinauit in hoc modũ cõpositiõis habentis paroxismos subintrantes et coalternãtes et cõmunicantes incipit a cõpositiõnẽ flegmaticẽ cuz colerica quã vt dicit auer. loco preallegato manifestior febrũ cõpositarũ est emissitẽus et plurimũ specierũ: est enim talis cõpositio septius contingẽs cũ em̃ similes feb. ex quibus componitur accedant vt de se notum est.

Singamus

Antiqua traductio.

Singamus em̃ inuasisse quedã circa primã horã diei paroxismũ cũ rigore viso pũgere carnes laborãtis. deinde et alias oēs vsq; ad statũ tertiane: feb. cognitiões premittẽtes cũ colere vomitu sil cũ suauibus sudorib⁹ declinare et esse quidez iam diei horã nonã: cõuicere vō nos exyniuer so motu paroxisimi circa vndecimã horã sine febre esse laborantẽ hac. s. infebriticatõe quã in periodis notare assueuim⁹: ita vero sperãtib⁹ nobis repẽte detentos esse quidez sudores vel defata solũ vel horrete cute: hinc vō et ea q; sunt initij et accessiõis et stat⁹ in spẽ flegmaticẽ fieri fe. et inue duplicẽ em̃ ita demũ cognoscẽ causam esse et speciẽ febris mixta deficiẽte cũ cõtinua: et si nulla inueniat defectio. Et secundũ secundã demũ diẽ speram⁹ inuadere paroxisimus hora nonã: et si sũ nã az expectationẽ res euenerit: oĩno vtiq; et scdm̃ tertiu diẽ: silr speram⁹ adhuc febrĩte laborãte superinuadere ei tertiane fe. paroxisimũ hora nempe prima. Si autẽ anticipauerit vel tardauerit his q; secundũ secundã diẽ speratur hora nonã fieri paroxisimus: et his qui scdm̃ tertiam primã nō adhuc secundũ deinceps dies neq; horã nonã neq; primã sperabim⁹: sed tãto prius vel postea quãto analogia primi periodi paroxisimũ vel anticipantẽ ab ea q; a principio hora vel tardantẽ demonstrauit. Que vero earum quiescet pri⁹ et ex specie febris opz cõuicere et ex lōgitudine et magnitudine et cõsuetudine et motu paroxisimorũ et adhuc ex periodorũ retributione anticipando vel tardãdo et adhuc ex super apparẽtib⁹ signis indigestiõis et digestiõis toti⁹ egritudinis maria quorũ iurinis sũt et scriptũ e de his vniuersis sufficiẽter in libris de crisi⁹. Si vtiq; nō circa horã nonã: sed quintã vel sextãz flegmatica et inua superassumpserit deficiẽte colericã q; sũ primã horã iceperat adhuc difficili⁹ e cognosci multis bis medicis quibus nulla cura est talis contem plationis siue vna species est febris que sit siue due et q̃lis est alterutra quasi vō nihil horũ cognoscẽtes nō solũ nō cognoscũt

qualiter oportet curare has que nullo cognoscuntur quales vnq; sunt: sed neq; si scdm̃ secundã diẽ suspicari oportet horas vtrasq; que in prima paroxismos attulerũt. Ego deniq; multoties ex magica ab eis magis q; ex medicinali pronostica cõuicere extimat⁹ fui inuasiões poroxisimorum. Secundũ hanc ipsam deniq; quãz nunc tractamus mixtiõnem tertiane ad eam que quotidie exacuit⁹: vidi qñq; circa primã quidẽ horam inuadentẽ paroxisimũ certissime tertiane secundũ sextã vero eius que vocat a iuniorib⁹ medicis proprie quotidiana. Et vocare cõsuetudo est eis ita eam que secundũ vnãquãq; diẽ exacuitur. ego autẽ assueui hanc febrem talẽ nominare amphimerinã continuam quotidianã em̃ nomen nullatenus est inuenire apud aliquẽ grecorũ scriptũ amphimerinã autẽ omnẽ rem que scdm̃ vnãquãq; diẽ similiter sit nominat⁹: sed sicut plato ait contẽnere oportet noĩa eos quibus tantarũ et tam magnarũ rerũ pre iacet inuestigatio: noĩet ergo gratia euidẽtis doctrine ea quidẽ que vnaquãq; diẽ exacuit⁹: in infebriticatiõe vero quiescit amphimerina simpliciter ita nihil adhuc adiacẽtib⁹ ei secundũ sermonẽ quez vō nō quiescit amphimerina cõtinua. liceat autẽ si quis vult et alterius addicere deficientẽ aphimerinã ita vero et in ea q; per tertiam altera quidẽ differentia tertina simpliciter vlt⁹ et deficiẽs tertiana. Altera vero tertiana et inua licet autẽ et et inua tertiana nam noĩare per tertianã simpliciter ita si ne additiõe aliqua sicut demũ et nominat quidã. Sed non opz prolōgare adhuc de nobis reuertĩ vero ad ppositũ iuuenis enim implicatiõe in quo dixi factaz esse tertiane ad amphimerinã et inua sũ pri mã qdẽ diẽ mane incepat cũ rigore tertiane pprio febrĩ et alias vniuersas suas certe tertiane cognitiões vsq; ad sextã horã et repẽte et vomitũ colericũ et ventris cessum et hunc colericum et paruos sudores in quib⁹ mor cõtractus est et horruit homo: et hinc rursus incipiẽte accessiõe erat pulsus paru⁹ et inequalis demũ vsq; quidẽ horã. et suffumigata adhuc paula

tim plura quidē accessiōis habebat pro-
pria: breuiā vō quedā & ascēsiōis bincve-
ro vsq; noctis horā quasi quartā augmē-
tatio erat certa demū in eadē magnitudi-
ne manebat vt demū ad sensum vsq; no-
ctis horā. vi. vnde iam manifeste appare-
bat declinare vsq; quartā horā in secūda
dierū. In hac em̄ iam & cōtrahēbat & ac-
cessiōis demōstrabātur signa extremis
quidē eius partib⁹ frigidiorib⁹ factis: pul-
su vō paruo: & vtiq; vsq; ad vespē aug-
mentabā paulatim: neq; horrozē quēdā
neq; inequalitatē aliaz faciēs: demū rur-
sus in statu erat circa horā quartā noctis
& sensibiliter declinare incepit circa sextā.
Igit̄ quidē qm̄ fm̄ tertiā diem horā qua
si scōa oportebat eius expectare futuraz
esse amphimerinā accessiōez: manifestū
erat non tñ in tertiana si custodiet eandē
horā siue non manifestū erat: inuasit igit̄
hora scōa paroxis⁹ horridus citius eo
qui in prima & scōa dierū cōtinue amphi-
merine paroxismo crescēs vsq; quintā ho-
ram. initiū fecit aliud rursus post quintā
horam & oīa erant ei sinthomata similia
his q̄ in scōa hora facta sunt. binc aut̄ rur-
sus crescēs paratius vsq; octauā horā fri-
guit idem horruit rursus in illa & paulo
post parate ascēdebat ad auct⁹ paroxis⁹
vt noctis hora quasi quarta in statum de-
ueniret. Item quid aliud q̄ certi emitri-
tei paroxis⁹ hic factus est duabus se. fm̄
eandē horam inuadētibus p̄pterea q̄ an-
tipabat quidē horis duab⁹ ea q̄ fm̄ vnā
quāq; diē exacuebat: tardabat aut̄ duab⁹
horis. tertiāz vt volenti cognoscere spes-
cies febrū euidēter apparēt secreta esse &
que tertiane et q̄ continue amphimerine
erāt sinthomata. Itaq; tertiana quidē cū
rigore inuadente: amphimerina vero si e-
rigore mixta ex ambab⁹ horrozē repēte in-
ferebat q̄ minus quid est rigore: mai⁹ vō
circūinfrigidatiōe & tāto demū maius q̄
dem circūinfrigidatiōe q̄tuz rigore est mi-
nus: quare p̄portionaliter distans ab al-
terutra extremitatū horroz ambaz in me-
dio posita est rigoris & circūinfrigidatiō-
is q̄ assuevit maxie cōtractis fieri extre-
mitatibus. Quocirca neq; absq; mō ali-

quo nomē huic febr̄i emitritea posuerūt
concreta em̄ ex ap̄himerina cōtinua & ter-
tiana deficiēte totius sue nature dimidia
parte alterutrā h̄z p̄dictaz febrū: sicut igit̄
tur emionos. i. semiafin⁹ & emitreos. i. se-
mide⁹ noīas: eodez mō & emitreos emio-
onos. i. semi quidē equo cōferēte ei in gñā
tione: semi vō a fino fm̄ alterū eorū noīa-
tum est solū & semide⁹. mōstrat q̄dez semi-
deo participās qm̄ aut̄ hō est scōm aliud
mediū derelinquit. Et emitritea igit̄ me-
diā qdē suā p̄ticulā h̄z tertianā mediā aut̄
aliaz amphimerinā cōtinuā. Duplex est
autē ei modus gñationis vel cōueniētib⁹
in vnū tps duob⁹ paroxisimis vt nūc dice-
batur: p̄pterea q̄ anticipatiua q̄dez erat
altera alia vō tardatiua vel p̄fessim ab ini-
tio p̄cretis ad inuicē vtriusq;. Igit̄ q̄ quidē
in vnū tps vtriusq; cōueniētib⁹ sit vnū solū
habet paroxisimū emitritee nature altera
veroniuersos a p̄ncipio vsq; ad finē egri-
tudinis q̄vitiq; & principalissima priorib⁹
emitritea noīas. de hac quidē vtiq; & post
parū dicef maxie p̄pterea eos q̄ circa aga-
tinum & archigenē. Iuuenis igit̄ q̄ fm̄ ex-
planatiōē hāc supposit⁹ est scōm tertiāz
diem paroxismo tali facto p̄pterea q̄ cō-
ciderunt in vnū tps vtriusq; se. immissio-
nes ea q̄ fm̄ vnāquāq; diē exacuit horis
duabus passumēte semper ea vero q̄ p̄ter-
tiam tardate paroxismus qui fm̄ quartā
diem inuasit oriēte sole specie seruās cer-
tissimā flegmatice febris. Dicebat autēz
vitiq; quasi fm̄ analogiā quint⁹ ab ea pa-
roxisim⁹ incipere circa decimā horam no-
ctis qm̄ anticipat semper duab⁹ horis cole-
rice vero febris tertianus paroxismus a
p̄ncipio debebat inuadere vtiq; quasi fm̄
quintā diem hora quarta vt esset mediū
interuallū principij duarū feb. ser horis.
Nō igit̄ & factū est circa quidē horā deci-
mā noctis quarte inuadēte paroxismo fm̄
specie flegmatice febris & p̄cedēte ita vsq;
ad quartā horā diurnā sup̄copulatavero
ei colerica cūz rigore moderato & abbine
rursus sup̄imixtā specie habēte paroxis-
mo scōm colerice simul & flegmatice spes-
ciem Supueniēte vō nocte circa octauāz
horā flegmatica febris incipies certa & lo-

lavinuersam detinuit deinceps diem exi-
stentē sextam & inde vsq; mediā noctē de-
clinās binc rursus incipit fm̄ eundē mo-
dum: deinde reliquū mediū noctis et qd̄
est vsq; meridiē septime diei detinēs iam
quodā mō declinabat. Sed tertiana de-
mū ei successit cū rigore inuadēs sicut as-
suevit inuadere certa tertiana & alias oēs
fm̄ eundē modū certas ferēs cognitiōes
colere vomitū fecit & egestiōē colericā &
vinā bonaz & quandā breuē humiditatē
existentē iam sero ostēdens euidētissime
his q̄ didicerunt dignoscere spēs feb. q̄
remittit aliquo declinat et quiescit vtiq;
quasi post vnā periodū vel plurimū post
secundā etenim declinatio facilitatē ha-
bebat mirabilē quandā & qualē nulla an-
teriorū vsq; noctis horā quartā. in illa em̄
flegmatica febre q̄ fm̄ vnāquāq; diē exa-
cerbabat horis aut̄ duab⁹ anticipabat in-
uasit detinēs totā noctē & deinceps diē to-
tā rursus icepit & h̄z octauā noctē scōa ho-
rā quā noctē detinēs totā declinabat fm̄
deinceps diē nonā. Debebat aut̄ vtiq;. q. &
tertiane porisim⁹ i illa die fieri circa octa-
uam horā: q̄ duab⁹ horis tardabat: s̄z tūc
demū circa horā nonā inuasit ostēdēs igit̄
& fm̄ hoc suis p̄s declinatiōē. Sole vō oc-
cidēte copulata est ei anticipatiue inuadēs
flegmatica feb. sicut assuevit & noctē deti-
nens illā & ea q̄ est deinceps diē: inuasit rur-
sus fm̄ decimā horam die decima demū
rursus fm̄ vndecimā diē hora octaua cer-
tissime p̄manens flegmatica demū circa
noctis horā primā horrida inuasio tertia-
ne se. quattuor horis tardētis facta est &
deinde hora sexta noctis venter egestit co-
lerica & quedā i toto corpe hūiditates fa-
cte sunt & post has declinatio oīs p̄pe in
febricitatiōez deuenit & erat iā manifestū
q̄ tertiana quidē finaliter habuerat fleg-
matica vero derelinquebat sola iam autē
aliquo & ipsa remittēs quocirca fm̄ vno
decimū diē nō adhuc anticipauit porisim⁹
horis duab⁹ vt assuevit pri⁹: sed septima
hora inuasit demū fm̄ decimā tertiā neq;
sexta hora: sed tardauit et ab hac septi-
ma hora inuadens in facilitate digna ra-
tione & declinatiōē fm̄ decimū quartū diē

vero declinatio multū melior facta est et
paroxisimus inuasit hora nonā: in vniuersis
digna ratione signa digestionis apparue-
runt p̄demōstrātia futurā solutionē in-
ventura die cretica: sed non de hoc nūc est
sermo nisi incidenter vel sup̄uacaneē. Al-
terius em̄ opis est hoc & difficile est. Qm̄
autē sup̄miscent multotiens altero gene-
ri se. colerice flegmaticis deficientes cōti-
nuis multos medicorū latentes p̄scri-
ptus infirm⁹ sufficienter demōstrat.

Nicolaus leoniceni.

Supponatur em̄ cuiuspiā accessiōē in-
cipere circa primā horā vna cū rigore qui
videtur p̄gere carnes laborātis: deinde
vbi alia oīa tertiane febris indicia vsq; ad
consistentiā p̄cesserint: postmodū cum bi-
lis vomitu atq; optimis sudoribus decli-
nare ac iam vndecimā diei horam adesse
vnde ex totius accessiōis motu cōiectu-
rari possum⁹ hora vndecima egrotantē fe-
bris intermissiōē habiturū talem videli-
cet qualē in periodis noiare cōsuevim⁹:
dum vero in hac spe sum⁹ subito retineri
sudores densata. s. tantūmodo vel etiam
horrescēte cute ac subinde principij ascē-
sum cōsistentiā febris continue qualis ex
punctura accendit sequi: sic em̄ & duplicē
causam ac duplicē febrū specie cognosce-
mus mixta intermittēte & continue q̄uis nul-
la intermissio deprehēdat. Scōo etiaz die
sperandū est hora nona accessiōē futurā
q̄ si expectationi nostre res ipsa respon-
deat oīno etiā die tertia itidē febricitante
adhuc egroto tertiane febris accessiōem
hora prima superuenturā speramus: q̄
si aut̄ p̄uenierit aut tardior fuerit ea q̄
scōo die circa horā nonā fore speram⁹ ac-
cessiōem aut tertio circa primā non am-
plius diebus sequētib⁹: aut nonā aut pri-
mam expectabimus horam. Sed tanto
prius siue posterius q̄to in primo perio-
do similitudo proportionis accessiōem
aut tardasse aut accelerasse monstrauit:
q̄vero ex duabus febribus citius sit fi-
nem habitu ra ex earū specie & forma atq;
ex accessiōis prolixitate ac magnitudine
modo p̄terea ac motu et reditu perio-
dorum prout celerior aut tardior extiterit

coniecturandū adhibenda insuper alia q̄
superuenerūt indicia coctionis aut crudi
tatis morbi toti⁹ ex quibus maximā vim
habēt que in vni⁹ apparent de quibus
oībus sufficiēter in libro de crisi tractaui
mus. Si vero quotidiana cōtinua tertia
nam intermittētem que prima inceperit
hora non nona sed aut quinta aut sexta
apprehenderit hora adhuc difficilior co
gnitio sit plerisq; medicis q̄ tales cōtēpla
tionē cōtēnunt neq; scire curant an vna
sit febris an due ⁊ qualis: nam sit vtriusq;
natura vt vero q̄ nihil horū intelligāt nō
modo ignorant quo pacto curare opor
teat has febres quarū nullam habēt no
ticiam: s; nesciunt etiā vtrū die sequēti su
spiciandū sit de hisce horis q̄ in p̄io die ac
cessiones attulerūt. Ego vō sum mihi cō
sci⁹ q̄ sepius ex diuinatrice quadā arte
poti⁹ q̄ p̄noscedi scientia medicinie pro
pria vili⁹ sum eisde cōiectura affecut⁹ fu
ture accessiōis insultū in hac igit̄ ipsa de
qua nūc agim⁹ mixtiōe tertiane cū quo
tidianavidi aliqui circa primā horā exqui
site tertiane inuadere accessiones in sexto
autē illius q̄ a iunioribus medicis pp̄ia
noīe chatemerina. i. quotidiana appellat̄
ita enim vocare cōsueuerūt eam feb̄e que
singulis dieb⁹ accēditur neq; vllam habet
intermissiōē. Ego vō solit⁹ sum eandē fe
brem amphimerinā cōtinuā nominare:
nam cathemerim vocabulū nūq; apud
grecos scriptū inuenit̄ oēm vero rem que
quotidie eodē fiat mō amphimerinā vo
cant: verū vt inquit plato non est habēda
de nobis cura q̄bus tantarū rerū inue
stigatio pponitur voce itaq; manifestio
ris doctrine gratia q̄ quidez singulis die
bus accēdit atq; intermissiōe finit̄ ap̄bi
merina. i. quotidiana simpl̄ nulla alia
sermoni facta adiectiōe: q̄ autē intermissio
non h; quotidiana q̄tinua dicatur. Alte
ram vō si quis vellet quotidianā intermit
tentē appellet. Eodē mō i tertia situa
tur. Altera quide eius differētia simplici
ter tertia dicat̄ aut tertia intermittēs
Alterā vō tertia q̄tinua. Cōtingit etiā
hāc ipsam sine aliqua adiectiōe tertianā
simpliciter noīare qd ⁊ ab aliquib⁹ video

obseruari: sed nō opz de nobis plixius
disputare: s; poti⁹ ad p̄positi nostri insti
tutuz reuertamur. Adolēscēs em̄ in quo
factā dixi cōplexiōe tertiane cum quoti
diana cōtinua mane quide in prima bi
ra rigore pati cepit exq̄site tertiane famo
liarē adherētq; alia oīa eiusdē febris idi
ciavsq; ad horā sextā ⁊ vomit⁹ bilis ⁊ pau
ci sudores inter quos statim bō horruit
ac subinde incipiēte annotatione pulsus
erat paru⁹ inequalis deinde vsq; ad horā
vndecimā cū paulatim adhuc succēderet
plura quide signa habebat annotatiōis
pp̄ia paucis tñ intermixtis accessiōis in
dicijs hinc vō vsq; ad quartā noctis horā
febris certissime intēdebat deinde q̄tum
sensu p̄cipi poterat vsq; ad sextaz noctis
horā in eadē magnitudine p̄sistebat. mor
iam manifeste declinabat vsq; ad diei ses
quētis horā quartā in hac em̄ contrabe
bat ⁊ ānotatiōis signa ostēdebant refrige
ratis iam extremis partib⁹ paruoz eris
stēte pulsu ⁊ iam ad vesperas vsq; intēde
batur paulatim neq; horroz neq; inequa
litate aliqua p̄ se ferēs deinde rursus in
summo cōsistebat circa quartā noctis hor
ram. Sextā vō manifestissime cepit remit
ti quod quide tertio die hora scda quoti
dianā annotationē expectare oportebat
in ābiguo nō erat nō tñ vtrū tertia ean
dam horā esset seruatura als nō satis cō
stabat hora igit̄ scda accessio supernenit
q̄ cerius ea q̄ in primo secūdo ⁊ tertio die
quotidiane cōtinue facta erat inualescēs
vsq; ad horā quintā aliud rursus eadem
hora fecit initū in quo aderāt oīa similia
his que in scda hora contigerāt accidētia
hinc vero rursus p̄opti⁹ inualescēs vsq;
ad horaz octauā denuo in eadē horruit ac
paulopost accrescēs accessio expedite ascē
debat adeo vt hora noctis quarta iam ad
summū puenerit ⁊ quid aliud hoc erat q̄
accessio exq̄siti emitritei duab⁹ eadē hora
inuadētib⁹ febrib⁹ qm̄ quotidiana duab⁹
horis celer⁹ tertia autē totidē tardi⁹ ac
cedebat adeo vt q̄cūq; facultatē haberet
febrū figuras agnoscedi tertiane ac quo
tidiane q̄tinue accidētia in vñ cōfusa ma
nifeste dephēderet. Nā cū tertiane insultū

rigor comitare: quotidiana autē sine ri
gore inuaderet mixta ex vtraq; febris hor
rorem cōtinuo afferebat rem quide rigo
re minorē tātoq; hac ipsa maiorē q̄tuz a
rigore magnitudine superat adeo vt cuz
ab vtroq; extremo equa discet p̄portiōe
horroz medius inter ambo rigore scilz et
frige factionē collocef. Qd̄ quidez marie
fieri cōsuevit cū extremitates p̄fundant:
nō ab re igit̄ inditiū est huic febrī nomen
emitritei. nā ⁊ quotidiana cōtinua ⁊ ter
tiana intermittēte tota eius natura con
fusa dimidia pars earūde febrū vtrāq;
cōprehēdit: sicuti igit̄ semiasin⁹ ⁊ semide
nomē tale sortiunt: ita ⁊ emitriteus. Se
miasinus em̄ cum ad eius gñationē p̄ al
tera parte asinus p̄ altera equus conue
niant ex vna semiasini nomē accepit. Se
mide⁹ dimidia quide parte de eē mōstra
tur: cum vero alterā boīs habeat bee in
noīe omittit. Sic ⁊ emitriteus dimidia
ei⁹ partē h; tertianā: alterā aut dimidiā
quotidianā cōtinuā. Duplex autem in
ipso gñationis modus vel scilz duab⁹ in
vñ tēpus quēadmodū dicebat nup cō
uenientibus accessiōib⁹ q; altera quide
pueniebat: altera aut differebat aut sta
tim ab initio ambab⁹ inuicē cōfusi: q̄ igit̄
tur sit in vñ tēpus cōueniētibus vtraq;
accessiōe vñ tñ modo habet emitritee na
ture accessiōē: altera autē oēs a princi
pio egritudinis vsq; ad finē que maxime
atq; precipue ab oībus febrib⁹ emitritea
appellat̄: sed de hoc paulo posteri⁹ a no
bis dicet p̄pter agatinū atq; archigenez
p̄sertim. i. adolēscēte autē quē nostra nar
ratio supposuit cū tertia die huiuscemo
di accessio facta esset: q; in vñ tēpus con
ueniebant ambarū febrū inuasiones qm̄
quotidiana quide duab⁹ horis semp p̄
ueniebat: tertia autē differebat die
quarta accessio sole oriēte inuasit formaz
exquisite quotidiane ex pituita p̄ se ses
rens. Erat autē sm̄ proportiōis similitu
dinem quinta ab ipsa accessio circa deci
mam noctis horā principius factura qm̄
duab⁹ semp horis celer⁹ inuasit. Ter
tiane autē ex bile febris a cēssio ab initio
die q̄nto hora quarta erat inuasura adeo

vt inter duarū febrū initia sex horaz spa
cium intercederet qd ⁊ factū est. nā circa
quarte noctis horā decimā inuadēte ac
cessione q̄ febris ex pituita seruabat ima
ginē atq; hoc modo vsq; ad quartā diei
horā p̄grediente vbi febris tertia me
diocrē rigore secū afferēs eidē p̄iuncta fuit
mixtā subinde formā gerēs accessio bilio
se. i. febris ac pituosa. Sequēti nocte cir
ca horā octauā pituosa febris incipiens
exquisita ac sola totā diem subsequētes
ordine sextā occupauit. deinde cū media
nocte declinasset aliud subinde eodē mo
do fecit initū. deinde cū reliquā dimidiā
noctis partem vsq; ad meridiē diei septi
me obtinuisset postmodū iā veluti decli
nabat. At eandē excepit tertia q̄ cum
rigore inuasit quēadmodū exquisita ter
tiana cum rigore inuadere cōsuevit atq;
cum alia omnia secum eodem modo cer
tissima afferret indicia vomit⁹ bilis inue
rit atq; alui excrementa biliosa et vrinās
optimas accū iam ad vesperasset breues
quosdā veluti sudores adeo vt quicunq;
febrū spēs didicisset ei apte indicaret̄ eā
remitti ac declinare neq; vltra vñ aliam
periodū aut ad summū duas debere pro
tendi. Nā ⁊ in ea declinatione erat quies
admirabilis qualis aī vñ nō fuerat do
nec ad quartā noctis horā p̄uētū est in il
la etem febris q̄ etiā ex pituita oriū babe
bat ac quotidie accessiones faciebat cum
duab⁹ anticipasset horis inuasit. Cūq; to
tam noctē occupasset ac totū deiceps diē
rursus in scda noctis hora octaua aliud
fecit initū cūq; eandē pariter noctē totā
ocupasset sequēti die q̄ nona erat declina
uit. Eodē vero die circa horā octauā qm̄
duab⁹ horis tardi⁹ inuadebat futura erat
tertiane febris accessio: s; tūc hora nona
supuenit hoc ipso etiā se declinare signifi
cans. Sole autē occidēte ei se associavit fe
bris ex pituita more suo anticipādo: ⁊ cū
noctē illā obtinuisset diēq; sequētes hora
decima diei decime iterū inuasit deinde die
vndecima rursus hora octaua exq̄site re
serēs pituite naturā deide p̄ia noctis ho
ra tertiane febris q̄ duab⁹ tardauerat ho
ris horrida accessio facta est deinde sexta

noctis hora alu⁹ biliofus excreuit ac qdē
pynuerus corp⁹ sudores exhalat post
quos tota declinatio fere ad infebzicitatē
tione peruenit: neq; iā in ambiguo erat
qn tota febris tertiana oīno desisset: so
la aut ea q̄ ex pituita ortū habebat remā
serat q̄ r ipa iā remitti icpiebat hac igit
ratio die duodecima nō ampli⁹ ātipa
nit accessio duab⁹ vt antea pfueuerat ho
ris: s; hora septima inuasit: neq; die ter
tia decia sexta supuenit hora: s; illa etiā
septima hora inuasit getē effatu dignā ac
declinationē ostēdēs. Quartadecima vō
die eadez declinatio melior admodū suc
cessit: ac hora nona accessio facta est. i vzi
nis aut erāt insignia coctōis indicia solu
tione egritudinis in die decretorio succe
dēte futurā pmostrātia. S; hoc pnt⁹ ser
monis nō interest neq; de eo operepiciuz
est dicere. Qd vō sep⁹ cōmiserūt diuer
sorū generū febres i biliofe pituitosis⁹ r
intermittētes cōtinuis q̄ a multis medi
cis ignorātur: satis hic de quo nuper scri
psimus egrotus ostendit.

¶ Cū posuerit modū cōpositiōis fe. flegma
tice cum colerica r q̄ aliqui paroxysmi simul
coincidūt in eadē die eadē horaz aliqui diuer
sis horis euenerūt r posuerit q̄tuor modos
cōpositiōis earū vult modo ponere signa q̄b⁹
hec fe. cōposite agnoscat. r p̄lo significādo
sibi quoddaz exēplū longū r pulchrū docuit
nobis signa fe. p̄posite ex flegmatica p̄tinua
r tertiana interpolata q̄ directe appellat emi
trite⁹: in quo exēplo ponit signa cōpositiōis
predicte q̄n paroxysmi earū in eadē inuadūt
diuersis horis r q̄n inuadūt eadē hora ita q̄
simul coincidūt: posuit aut in p̄dicto exēplo
signa recessus earū in his dīctis aliq̄n dīgre
diēdo r redeūdo ad p̄positū r intēdīm totū
exēplū gale. in cōmētō vno vt lacet exponere
vt meli⁹ appareat et⁹ intētiō r cepit ergo dī
cere q̄ nos fingam⁹ paroxysmū inuasisse quēdā
in prima hora diei cū rigore in se p̄gigere car
nes laborātis. deinde etiā permittētes. i. sup
ponētes has ali⁹ significatiōes tertiane fe.
esse vsq; ad statū paroxysmi vt q̄ inuasit cū
vomitu co. r declinet cū suauib⁹ sudorib⁹ et
cū apparēt oīa illa s; sit hora nona diei. Et
fingam⁹ nos cōiungere ex vniuerso motu pa
roxysmi quē videmus: q̄ videmus oīa signa
fe. tertiane narrata supra r videm⁹ iam circa
horā nonā hunc paroxysmū cū sudore decli
nare laborātē esse sine fe. s. totaliter circa ho
ram vndecimā diei vñ circa illam horā vide

mus q̄ in febricitatiōe quē assueuim⁹ vocare
in periodis fe. tertiane q̄ vera dēte minora
buntur: etiā circa horā nonā cū iā declinet
r paroxysmū tertiane sit breuis: q̄ circa horā
vndecimā hominē debeat totaliter dimississe
Et dicit quidā q̄ nō d; hic eē vndecima sed
solū dīcere circa horā. Et exponit scz nonā:
hoc autē est absurdū cum oīs littera habeat
vndecima: r optime cōcordat cū verbis sequē
tibus: r tūc dicit gale. q̄ nobis sperantib⁹ p̄ si
gna que videmus. i. q̄ ille in hora vndecima
debeat ex toto sine fe. pmanere si fingam⁹ su
dore eē detētos. i. circa horā nonā i qua eua
cuam⁹ cū illud sperabam⁹ vndecima cū iā in
nona appareret paroxysmū declinatio vel dē
fata solum vel rorente cute. Et notāter dicit
vel dēfata r. q̄ cū paroxysmus ille qui tunc
supuenit fuerit flegmatice cōtinue p̄p̄⁹ ex
est⁹ inuasione accidit circa cutē dēfata q̄ hor
roz q̄ vt patebit infra fe. cōtinuam⁹ p̄p̄⁹ est
non horere: dēfata autē circa cutē accidit
quia in principio adnētus paroxysmi accidit
quedam retractio r fuga caloris ad intra ex
quo cōtingit cutē dēfari r infrigidari que in
frigidatio pōt vocari horroz cū sepe vna pro
alla sumat vt supra. r p̄pter illam densitatez
r infrigidatiōez phibet euacuatio sudatua.
Et prosequit exemplū q̄ hic. i. ab illa densita
te fingamus fieri r signa q̄ sunt mītis r ascē
sionis r status in specie fe. flegmatice conti
nue que signa ponunt de crisi scdo: tunc dicit
galenus q̄ si nos viderim⁹ oīa ista signa que
narrauimus agnosceremus manifeste fe. esse
compositā r causam fe. ex tertiana interpol
ata r flegmatica cōtinua. et dato q̄ nulla in
ueniatur defessio scz simpliciter ex qua infir
mus ex toto remaneat sine fe. nā manifestū
q̄ prima signa fuerūt signa interpolate cum
manifeste illa sint signa materiei putrescentis
extra venas. Et attende q̄ hic paroxysmus
flegmatice inuasit ante p̄fectā declinationē
paroxysmi colerice: ita q̄ quo ad aliq̄dūctū de
runt eadē hora. r prosequit galenus p̄cessus
hui⁹ cōpositiōis q̄ fm secundā die speram⁹
inuasere paroxysmus. i. flegmatice continue
hora nona sicut inuasit prima die r si fm no
stram expectationē res euenerit bene quidē
Et similiter speramus fm tertium diē duran
te adhuc fe. supinuasere paroxysmū tertia
ne hora prima sicut fecit prima die et si pa
roxysmum qui debet inuadere scdo diē fm ho
ram nonā anticipauerit vel tardauerit r simi
liter paroxysmus qui spectabat die tertā ho
ra prima anticipauerit vel postposuerit tunc
similiter fm diuersos dies neq; fm horā no
nam neq; fm horam primā speramus scz in
uadere paroxysmos: imo speramus eos inua
dere tanto citius vel tanto post quanta pro
portio primi periodi durauerit paroxysmus
vel anticipationē vel tardationē ad ea que a
principio scz fuit hora inuasionis r oīa hęc

dicit galenus p̄pter diuersitatē febris. nam
quedā semper anticipando procedūt vel fm
maiorē sui partem vt vsq; a principio hoc fa
ciant quedā similiter postponēdo r quedam
non. r illud scz p̄mū non est earū vnum de
quattuor tēporibus eius durat p̄ plures pa
roxysmos habent reversionē illorū plurimū pa
roxysmū existentiū in principio r in eadem
hora. Et autē vsq; a principio anticiparet tūc
nō habet paroxysmos in posterū reuertētes
eadem hora r similiter est de fe. in qua vsq; a
principio paroxysmi postponerēt r subsequē
ter galenus incidit aliter ponit signa et q̄b⁹
h; agnoscere que istarū duarū fe. citi⁹ recedit
r breuior erit alia r dicit q̄ hoc est agnoscere
ex ipē fe. q̄ fe. tertiana vt plurimū est breuior
fe. flegmatica r ex lōgitudine r breuitate pa
roxysmū: r hoc habet verū absolute compa
rando paroxysmos vntus fe. ad paroxysmos
alterius fe. q̄ flegmatica r similiter quarta
na habet paroxysmos lōgiōres q̄ tertiana: r
illa fe. vt plurimū est breuior que habet paro
xysmos breuiōres: sed cōparādo paroxysmos
vntus fe. ad paroxysmos antecedentes illius
fe. r similiter in alla fe. tunc si in vna ipfarū
fiant paroxysmi multū longiores q̄ facti fue
runt ante etiā in aliam non signum est q̄ illa
procedit ad augmentū r versus statū. alia aut
non adhuc r similiter intelligitur ex magni
tudine r quomodo differunt magnitudo r lō
gitudō paroxysmi clarū est. Et per consuetu
dinem paroxysmū intellige malignitatem
r incolumitatē eorū r per motū paroxysmū
intellige vel quietē paroxysmū an sit cum
multis vel paucis acciditibus vel analogiā
eorū adinuicē in quibuscūq; vñ r adhuc r. c.
oīa ista clare extēse declarant in principio
de crisi. in p̄rio affoissmo paroxysmos cōsi
stentias r. c. Et declarat ibidē quō anticipa
tio vel postpositio paroxysmū absoluta cito
vel tarde non significant augmentū vel decli
nationē: sed anticipatio anticipatiōis r post
positio postpositiōis. Et tu p̄ oībus hīs clare
legas in locis eisdē q̄ hūc p̄posito essent val
de p̄tra r extranea piequēdo galenū. Vale
nus h; suū exēplū fingit flegmatica inuasisse
pituitos⁹ posuerit vt ponat nobis signa compli
cationis hui⁹ q̄n paroxysmi vtriusq; simul in
uadunt primo aliquatūlū a proposito in quib⁹
busdā discordādo dīgrediendo dīcēs q̄ vbi
prius ponebatur q̄ in flegmatica inuadit cir
ca horam nonā poneretur q̄ ipsa inuaderet
circa horam quintā vel sextam talis compli
catio esset valde difficilis cognitiōis q̄
p̄dicta: r hoc q̄ h; paroxysmi plus adinuicē
essent confusi. vnde talis complicatio diffici
lis est valde agnosci a multis medicis quib⁹
nulla est sollicitudo circa hoc siue hoc sit vna
fe. species siue due: et si due qualis sit vna
que earum: r propter hoc nō solū nō agno
scunt qualiter oportet curare has que a nul

lo eorum cognoscuntur qualis sit: imo neq;
noscunt scilicet fm diem primam oportet su
spicari vtriusq; horas que obtulerunt paro
xysmos vt scz si secunda die in qua inuadit so
lum paroxysmus flegmatice hora quinta vel
sexta haberet paroxysmū in die octaua hora
prima paroxysmū habere quia r similiter in
illa die hora quinta vel sexta. Et ideo dicit
q̄ existimā⁹ fuit agnoscerē inuasiones poti⁹
ex magica q̄ ex medicinali sciētia. nā ego vñ
di talem mīxtionē quā nunc in p̄dicto exē
plo vidimus in qua tertiana inuasit circa pri
mam horam diei r fm sextam horam diei vñ
di paroxysmum flegmatice inuadentē que a
iuuenibus vocatur quotidiana vnde consue
tudo est eis fe. que exacutur fm vñquāq;
diem vocari quotidianā. Sed ego assueui ta
lem amphimerinā cōtinuā q̄ nomen quoti
diane non est inuentum scriptū in libris gre
corum: tamen sicut ait plato oportet etiam
nomina concernere quibus inest inuestiga
tio tam magnarum rerum r gratia doctrine
evidentis fe. que fm vñquāq; diem exa
cutur: tamen dimittit hominem sine febre
amphimerina cōtinua nomenē dato q̄ ad
primam si vis addere possis r vocare eam de
ficientem: et similiter hoc potest in tertiana
fieri. nam altera eius differentia potest voca
ri tertiana simpliciter vel addere r vocari po
test tertiana deficiens r altera eius differen
tia potest vocari tertiana cōtinua et licet em
tertianam continuam nominare per tertiam
idei similiter tertiana sine aliqua additio
ne vt quidam nominant. Deinde Galenus
revertitur ad propositum in suo exemplo in
hac etiam fictione secunda in qua ponit con
tinuam flegmaticam inuadere hora tertia
quinta vel sexta dicens q̄ nō oportet hic de
nominibus prolongare: sed ad propositum
reverti. nam inuenis in quo dicit complicā
tam esse tertianam ad cōtinuā amphimeri
nam fm primam diem mane inceperat febril
re cum rigore proprio tertiane et diuersas
alias significationes habuit tertianam cer
te vsq; ad horam sextam vt quia habuit vo
mitum colericum. et iam incipiebat habere
sudorem paruum: in quibus sudoribus par
uis existentibus quia adhuc non sudabat for
tis sudore cōtractus est r horruit homo. nam
vt iam dictum est q̄ non fuit verus horroz
sed frigus cum densitate cutis quia hec fe
bris que inuasit fuit continua: et hinc ideit
abhinc rursus accessione incipiente scilicet
istius flegmatice erat pulsus paruus sic est
in p̄dicta febre et inequalis vt supra r vsq;
in horam vndecimā: caliditate paulatim
suffumigata talis febris habet plura signa
propria accessionis id est principij paroxys
mi. nā illa littera dicit inuasionis r habebat
breuia signa r pauca accessiōis. i. augmēta
tionis als augmēti r causa est q̄ cū ista in

cliperit tertia hora sexta usque ad. xj. non sunt nisi he hore. principium autem paroxysmi flegmatice est longum ut supra: et est circa horam. xj. caliditas modica adhuc suffumigauerat cum adhuc non essent signa augmenti vel saltem modica abhincvero. i. hora. xj. diei usque ad horam quasi quartam noctis durabat augmentum et augmentabatur ab. xj. hora diei ad quartam noctis. erant iterum quinque hore: erat enim iste iuuenis in diebus equinoctialibus ita quod noctes erant magne sicut dies: demum manebat in eadem magnitudine usque ad undecimam horam noctis postquam manifeste incipiebat declinare usque ad octavam horam i. scilicet die. Et sumit hic declinationem pro toto tempore in continua feb. a statu exacerationis usque ad principium executionis scilicet et in hac quarta secunde diei iam contrahabatur infirmus et demonstrebatur accessionis signa flegmatice feb. factis frigidioribus partibus exterioribus et pulsu paruo et augmentabatur paulatim sicut mos est flegmatice usque in vesperam in horore neque equalitate facies aliam nisi illa que determinata est flegmatice se. habita supra. Et demum in statu erat circa horam quartam noctis sensibilibiter declinare incepit circa sextam horam sicut fuerat de exacerbatione precedetis diei. Et patet hoc quod paroxysmus huius flegmatice incepit antequam: quia in secunda die incepit hora quarta et prima die incepit hora sexta: ergo secundum hanc regulam in tertia diei tempore oportebat expectare amphimerine accessionem horam secundam: quia iam precedebat paroxysmus eius anticipare per duas horas: nam cum nobis adhuc erat manifestum in tertia si paroxysmus suum tempus diem custodisset tandem horam quam custodisset in prima siue non: quia nondum erat factus nisi unicus paroxysmus eius: nunc autem ex aduentu solum paroxysmi primi illud non potest cognosci: ergo hora secunda tertia diei inuasit paroxysmus floridus alio horidus citius eo paroxysmo continue amphimerine qui in prima et secunda diei inuadebat: quia in prima etiam inuasit hora sexta et in secunda hora quarta: fuit enim hic paroxysmus floridus quia directe floruit cum duo paroxysmi inuaderent eadem horam: quia ille flegmatice anticipauit horam duabus: ita quod in tertia diei secunda hora inuasit floridus paroxysmus. Sed quomodo fit horidus apparebit: et subdit quod hic paroxysmus fuit crescens usque in horam quintam et tunc incipit alius rursus post quintam horam: et expositum est a quibusdam quod littera debet dicere post quartam et vult quod etiam alio die in quo debebat reuertit tertia inuaderet paroxysmus post quartam: quia paroxysmus tertiane semper ibat postponendo duabus horis: et ideo quod secundus inceperat secunda hora diei: tertius paroxysmus debet incipere in fine quartae hore unde posuerunt hanc rursus crescens id est addens scilicet in postpositione usque

ad octavam horam scilicet i subsecutibus diebus et c. Talis autem expositio ex toto est distorta me Galeni primo: quia communis littera reperit littera insinuat alius rursus post secundam horam et c. Secundo nec ubi Galenus fecit mentionem de die alio in illo capitulo ab hoc tertio die: est ergo intentio eius una quod totus suus sermo ille referatur ad istum paroxysmum qui factus est tertia die floridus. nam quia ille fuit compositus ex paroxysmo tertiane et flegmatice habuit pluribus vicibus horripilationem et supercastrationem: hoc enim est de proprietate emittit se. ut manifeste declarat in illo capitulo infra: sed quoniam de his. Et ideo quoniam Galenus dicit insinuat alius rursus et c. non intelligit quod insinuat alius paroxysmus de nouo: sed intelligit quod rursus alius horor superuenit sicut superuenierat in principio. unde dicit et omnia erant et similia omnia similia his que in secunda hora facta sunt et deinde augmentatus est in castratione usque in octavam horam. et hoc intelligit cum dicit hinc autem rursus crescens usque ad octavam horam et rursus etiam in ea iterum incepit horor et frigus: et postea augmentabatur caliditas et paroxysmi iterum: et sic fiebat usque quo quarta hora noctis venit ad statum ut enim dictum est: et postea patebit paroxysmus hic est certi emittit se. de proprietate enim talis est quod in eo pluries accidit horor et frigus et accessus caloris. hoc autem ibi reseruatur declaranda. Deinde Galenus vult declarare quomodo in predicto exemplo si multanea et inuasiōe paroxysmorum manifeste appareret signa nobis significantia ibi duas feb. esse completas. unde dicit etiam quasi interrogatiue quid aliud quod ante emittit se paroxysmus hic factus est duabus feb. secundum eandem horam inuadentibus quasi dicat nihil aliud: et hoc quia illa quod secundum quod diei exacerbat anticipabat horam duabus et tertiana postponerebat duabus horis ut poterit cognoscere species febrium et habet signa earum in mente euidenter apparet signa amphimerine et tertiane hic esse concreta et comixta ex ambobus scilicet cuius paroxysmi incipiunt simul eadem hora ferebat repente horore qui est minus rigore et maius circūfractione et tunc est maius circūfractione et minus est rigore et ideo proportionabiliter distans ab alterutra amborum extremitatum distans horor: positus est in medio rigoris et circūfractionis quod assuevit maxime fieri contracti fieri extremitatibus.

Et attentione dignum quod sicut patuit supra horripilatio siue horor est dispositio minor rigore maior circūfractione pura: et hoc illo modo quia in horripilatione est valde minor motus in membris quod in rigore: passio autem que proprie sentitur in rigore est mordicatio et punctio et quod hoc plus fit a materia calida quam a frigida: ideo ut ibi dictum est plus accidit a materia calida

da. et dato quod possit etiam fieri a materia frigida quoniam etiam frigiditas mordicatio est. unde frigidum viceribus mordax. in rigore autem facto a materia calida est ibi frigiditas per accidens per reuocationem calidi ad intra materia autem frigida ut ibi fuit dictum ut plurimum facit frigus purum: et ideo secundum hoc rigorem et frigus possunt poni duo extrema: et hoc quia in rigore ut plurimum sentitur punctio in vero autem et solo frigore non similiter in rigore malus est membrum. in solo autem frigore non sed horripilatio directe potest poni medius accidens inter ista quia in ipsa non sentitur pura mordicatio neque purus frigus: sed quedam parua punctio cum quodam modico frigore. unde Aulicena dicebat supra quod est accidens in quo homo inuenit diuersitates in lacertis suis in frigore et punctione: similiter est membrum quod in ea non est magnus motus membrorum ut in rigore nec est omnino sine motu ut frigus ut supra patuit. Et ideo cause horripilationis sunt medie inter causas illorum duorum et hoc vel quia cause rigoris componuntur cum causis frigoris ut quia ad membrum sensibile expellatur humor mordicatus ut colera cum humore flegmatico aut sit horripilatio quia cause rigoris sint remisse. et hec fuerunt declarata supra in sermone de rigore: nunc autem in fe. illa composita accidit horor quando paroxysmi eorum simul inuadunt et non proprie rigor non quia componatur in membris sensibilibus in materia frigida flegmatica cum materia calida ut causatur horripilatio et non rigor quia febris flegmatica que hic est continua cuius materia non expanditur ad sensibilia membra unde ex hoc non accidit verum frigus interioris positum et in ea accidit frigus ex remotione caloris ad intra et fit magna reuocatio propter materiam intus esse frigidam ad extra aut expanditur materia colerica pungitua: ista autem rigor non causant quia ex multa reuocatione caloris naturalis ad intra facta est flegmatica reuocatur multum sensus ab extrinsecis membris. unde non sentitur sic punctio et mordicatio colere. Et ideo non fit rigor: sed dispositio infra ipsum que est horripilatio et sentitur ibi plus de rigore quam sit frigus tertiane cum ibi sit maior reuocatio caloris quam sit illa que fit in sola tertiana et sentitur frigus minus quam sit in ipsa flegmatica interpolata. Et ideo directe est accidens membrum inter rigorem tertiane et purum frigus flegmatice et ideo aliter contingit horripilatio in feb. illa quam in illa que esset composita ex colera interpolata et flegmatica interpolata in qua ad extrema expelleretur materia frigida et calida. Quod autem Galenus dicit quod illa horripilatio assuevit fieri contractis et contractis exercitantibus apparuit supra in predicto sermone: quia primo sentitur contractio quam

horripilatio. unde dicebat Aulicena quod contra actio est quasi maneries eius. et littera que dicit concretis extremitatibus est clara. Deinde Galenus quia numerauerat primo differetiam feb. emittit se vult quasi assignare causam nominationis quasi remouendo dubium quia posset dici cum ipsa compositatur ex flegmatica et tertiana quia solum denominatur a tertiana dicendo emittit se: et dicit quod non absque materia aliqua id est absque aliqua ratione posuerunt hanc fe. hoc nomine quia ipsa est composita ex illis ideo secundum medietatem sue materie habet alterutrum predictarum: et ideo sicut dicitur semisalinus et semideus: ita dicitur emittit se quia semisalinus est secundum medietatem equis et secundum medietatem asinus. Et tamen solum denominatur secundum medietatem eorum scilicet ab asino: et similiter est de semideo quia secundum medietatem est homo et secundum medietatem est deus: et similiter emittit se secundum medietatem est tertiana et secundum medietatem est effimera continua et tamen potest sicut illa denominari cum medietas eius parte unde emittit se id est semitertiana: et ponit deinde duplicem modum generationis emittit se et unus modus est qui nunc est dictus: quia si compositio flegmatice continue et tertiane interpolate sit quod solum una vice accidat simul incipere paroxysmos: utriusque et illa non est principalis emittit se. Alio modo potest fieri quando sic compositantur predictae due species quod a principio usque ad finem continue paroxysmi earum simul inciperent et illa est principalissima emittit se. Sed nos de istis dicemus post propter archigenem et gratanum: et intelligit emittit se esse vera quod sit paroxysmus compositus ex illis duobus paroxysmis simul incipientibus. Et cum prosequitur Galenus cum dicit iuuenis ergo et c. vult modo ostendere tempus processus illarum febrium dicens quod facto predicto paroxysmo in tertia die quia simul coinciderunt propter unam anticipare et aliam postponere: paroxysmus qui in quarto euenerit veniet oriente sole quia sit paroxysmus flegmatice qui ibat duabus horis anticipando et secundum hanc proportionem in quinta die debebat euenire paroxysmus secundum quartam horam noctis scilicet flegmatice. et sic patet quod ille iuuenis directe erat in diebus equinoctialibus. Sed paroxysmus colerice spectabatur in quinta die hora quarta diei quia postponerebat horam duabus: et ita factum fuit: unde primus unus paroxysmus distabat a paroxysmo alterius sex horis. unde inuasit paroxysmus flegmatice circa undecimam horam quartae noctis et post sit scilicet usque ad horam quartam quinte diei et nocte superueniente sexta superuenit paroxysmus flegmatice hora octaua quia ibat semper anticipando et stetit tota sexta die declinans usque ad medietatem noctis sexte et incepit alter paroxysmus flegmatice que dicitur

ete erat hora sexta noctis sexte cum non durat per duodecim horas et retinens tota medietate noctis serie et quod est usque ad meridiem quia usque ad meridiem: quia usque ad horam sextam diei septime tam incipiebat paroxysmus declinare: et tunc directe in sexta hora septime diei superuenit tertiana cum rigore et cum alijs signis supra narratis. unde in secundo habuit quandam breuem humiditatem idest quandam breuem sudorem: unde in hoc paroxysmo manifesta signa apparuerunt quod feb. tertiana recedit et declinat ut quod solum debeat venire alter paroxysmus vel in plurimum duo: et hoc ideo quia declinatio predicti paroxysmi habuit mirabilem facilitatem sine aliquibus accidentibus quam facilitatem anteriorum accessionum tertiane habuit tale et duravit hic paroxysmus tertiane qui incepit hora sexta septime diei usque ad quartam horam noctis tertiane: et in illa hora qua noctis septime inuasit flegmatica que anticipabat semper duabus horis et duravit paroxysmus per totam noctem et per totam sequentem diem quod fuit dies octauus. et incepit accessio flegmatica secundum octauam noctem secunda hora et detinens illam totam declinabit secundum diem nonam hora nona: et in illa hora nona paroxysmus tertiane debet fieri in octaua hora qui antecedit paroxysmus tertiane factus erat hora sexta septime diei et non fuit sic: immo factus fuit hora nona in hac nona die. unde ex hoc ostendit manifeste declinationem tertiane fe. quia in primo postponere duabus horis: sed non postposuit tribus et in octaua solis none diei inuasit accessio flegmatica anticipando sicut consuevit ante: quia paroxysmus antecedit inuasit nocere sexta secunda hora et detinuit totam noctem illam sequentem que erat dies decima: et illa decima die inuasit flegmatica hora decima et sic etiam processit anticipando per modum consuetum et in undecima die flegmatica inuasit hora octaua. unde adhuc non mutabit ordinem et circa primam horam noctis sequentis inuasit paroxysmus tertiane et sic postposuit quattuor horis: immediate antecedit postposuerat tamen tribus: et sic ostenditur manifestissima declinatio tertiane: quod licet postpositio absolute non significet declinationem morbi necessario: tamen postpositio postpositio bene significat. unde ille habuit in hac nocte circa horam octauam aliam sextam egestionem colericam et sudorem quandam in toto corpore et post has euacuationes facta est omnis et tota declinatio tertiane. unde infirmus prope infirmitatem deuenit et dicit hoc quia licet tertiana tam totaliter cessauerit unde facta est infirmitas totaliter ex parte istius tamen quia adhuc remansit flegmatica eger non fuit totaliter factus infirmitas: sed quod modica remansit caliditas respectu eius que erat cum etiam hanc tertianam ideo dicit prope

infirmitatem deuenit et sic per ea que posuit manifeste ponit signa recessus tertiane. Etiam tunc ponit signa recessus flegmatice nam flegmatica remansit sola et declinare incepit. unde veniente die duodecimo non anticipauit duabus horis ut consuevit: sed solum una hora: ideo inuasit hora septima. et primo inuasit hora octaua. In tertia autem die non anticipauit ut immediate ut quod inuaderat hora sexta: immo tardauit ultra septimam horam: etiam inuasit hora septima sicut et paroxysmus antecedit. unde intelligit sed tardauit et ab hac scilicet sexta hora inuadens septima hora in facilitate digna ratione inuasit cum accidentibus facillioribus antecedentibus morbi declinationem et secundum declinationem quartam diem facta fuit declinatio paroxysmi multo melior: quia quanto morbus plus declinat tanto paroxysmi sunt minores: et paroxysmus etiam post ponit: quia illa die inuasit hora nona et apparuerunt digestiones signa que demonstrauerunt totale recessum huius febris in die futura critica: tamen non est tempus modo dicere de crisi. Deinde sic concludit quod sufficienter predictus infirmus demonstrat quod adinuicem multe infirmitates feb. eterogenee idest diuersorum generum ut colericę deficientes flegmaticę continue que sunt latentes multis medicorum etc.

Capitulum octauum in quo agit de noticia emitritei.

Antiqua traductio.

Sed quomodo de his dicta sunt de emitritei differentia quod oportet ad id quod distuli parum antea readeo rursus.

Nicolai leoniceni.

Sed quoniam et de his satis dictum est rursus ad id redeo de quo paulo ante est a me sermo dilatus.

Quam posuerit signa complicatio flegmaticę continue cum colericę interpolata et dixerit hac habere duplicem modum generationis: unus cum in unum tempus conueniunt duo paroxysmi earum quemadmodum fuit in exemplo predicto et talis habuit solum unum paroxysmum emitritei vere vel concurrentibus duobus paroxysmis earum semper in unum tempus a principio morbi usque ad finem: et talis febris nominatur principalissima emitritea et ibi premiserit propter agatum et archigenes declarare que sit materia vere emitritee feb. intendit hic declarare an quelibet compositio feb. colericę cum flegmatica sit emitriteus: sed non quelibet est emitriteus verus. unde tradit cognitionem quamdam compositionum flegmaticę cum colericę: quarum quedam sunt de genere veri emitritei et quedam non. et primo dedit intentionem suam cum dicit sed quoniam de his scilicet fe. que sunt de differentia emitritei scilicet quedam: quia de illa in qua compositur tertiana interpolata cum flegmatica continua in qua paroxysmi non coincidunt directe in una hora nisi semel dicta sunt que apparet ad illud quod dilatum est parum aut ea scilicet que compositio flegmaticę continue cum tertiana interpolata sit verus emitriteus readeo rursus. Deinde exequit suum propositum.

Antiqua traductio. Que enim composita est ex tertiana et quotidiana continua quam emitriteam noiam aut superhabundantem habet rubeam coleram et propterea et tertiane sint homa ta vehementiora aut hanc quidem minorem plus autem flegma et propterea et continue amphimerine certiores passiones aut neutro altero humorum eminentior: sed pares robore utroque.

Nicolai leoniceni.

Febris igitur que ex tertiana et quotidiana continua composita est que emitritei appellamus aut flauam bilem habet exuperantem atque ob id in eo sunt tertiane febres accidentia maiora aut hec quidem paucior: pituita vero habundantior: atque idcirco quotidiane continue affectus firmiores aut neuter humor alterum vincit: sed ambo equipotentes existunt. Premittendo quandam dissolutionem feb. compositę ex tertiana et continua quotidiana que appellatur emitritea fe. hec nota est per se.

Antiqua traductio.

Que utique et certissima emitritea est existens talis specie qualis utique hyppo. eam ostendit scribens in primo epidemiarum ita. Erant autem plurimis eorum passiones horride febres continue acute in toto quidem non deficientes: modus autem erat emitriteus una quidem leuiore: altera vero exacuebatur semper et vniuersaliter in acutius superaddebat.

Nicolai leoniceni.

Quo tempore est exquisitus emitriteus talis forma representans qualis de eo hyppo. manifestauit cum in principio epidemiarum in hanc scribit sententiam. Erant vero eorum plerisque passiones bu

insimodi febres horride continue acute: omnino quidem non intermittentes: modus vero erat emitriteus cum altera die leuiorem ferret: altera vero inualeceret ac summam in acutiem augerentur.

Deinde Galenus ut ostenderet quod illarum esse vera emitritea ostendit auctoritate hyppocratis que sit natura veri emitritei et dicit quod que illarum est existens certissima emitritea est feb. existens talis specie qualis dicit hyppo. in primo epidemiarum et ponit sermonem hyppocratis. Et per illud quod dicit quod erant acute intelligit quod vel erant acute. scilicet periculose: vel erant acute non absolute sed conuersione cum feb. emitritee elongat. ut Auicena quarto canonis. vel possumus dicere quod erant acute absolute ut licet alie possint dici emitritee: adhuc que cum alijs conditionibus habet hanc sunt veriores emitritee. Et intelligit quod illud quod dicit modus autem erat emitriteus scilicet verus vnaqueque die et altera vero scilicet die et hoc quod in una die concurrunt paroxysmi duo in alia non. Et apparet ex verbis hyppocratis esse de ratione fe. vere emitritee. vnum est quod sit horrida. scilicet cunctum quod continua acuta. tertio quod non sit in totum deficiens quia scilicet quod non desinat infirmitati de vere: et ideo semper ad hoc requiruntur quod illarum feb. vna sit continua et addita facit hoc tertia conditio propter duas interpolatas que adinuicem possent componi quod ex eis continue homo feberet non tamen ibi esset aliqua fe. in toto indeficiens.

Antiqua traductio.

Horridas enim dixi non simpliciter eas que cum horrore inuadunt quod infinitis equidem fe. existit hoc de quibus deinceps dicam: sed quibus plurimam partem paroxysmi possederunt horrores secundum alteram equidem diem in qua conuadunt sit tertiana et continua amphimerina reliqua enim dies amphimerina habet solas igitur septem quidem prima die rum mixta ex ambabus insert febre scilicet vera vero continuas flegmaticas: contingit quidem quoadque secundum primam equidem inuadere flegmaticam secundum secundam vero utrasque.

Nicolai leoniceni.

Dixi autem horridas non simpliciter quod cum horrore inuadunt sicuti hoc innuerabili bus accidit febribus de quibus deinceps verba faciemus. Sed in quibuscunque magna accessionis parte horrores assumunt aliter diebus scilicet in qua et tertiana et quotidiana continua simul inuadunt. nam altera dies sola habet quotidianam: magna vero ex

parte dierū prima mixtā ex vtriusq; aduenit febrē. Secūda vō ex pituita continuā. Contingit autē nōnunq; hanc primo inuadere die: secūda vero ambas simul. Exponit vnus dictū positū in auctoritate pporatis. et dico q; sibi horridus: nō intelligit similiter illas que inuadūt cum horrore: q; multe sunt tales que nō sunt emittitēe vere: sed intelligit illas feb. in quibus horrores possident fm maximā partē paroxisimū quia vsq; ad statū paroxisimū vt post dicit infra q; optz q; in ea sit horrore eo q; ille horrore possideret magnā partē paroxisimū. et hoc apparet in die in qua videtur paroxisimus vtriusq; fe. et nō in die in quo inuadūt sola flegmatica. Et sepius cōtingit q; in pīma dierū fe. emittitēe inuadunt ambe et in scōda inuadūt sola flegmatica: licet quandoq; posset esse. et in hoc dicto quasi remouet quoddā dubiū ne aliquis crederet hoc secundū nō posse esse. et possem dicere et bñ q; p dictū hoc declarauit: imo cū dicit q; in vna die erant leuiores et alia die et. vt ostendat qui dles in illa aut in pīma vel secūda et sic postea deinceps.

Antiqua traductio.

Paroxisimus deniq; qui cōis ex ambabus cū pares robore fuerint humores talis est qualē parū antea subscripti emittitēe.

Nicolaus leoniceni.

Accessio igitur ex vtriusq; cōmixta qñ humores fuerint equipotentes: talis est qualē paulo ante descripsi emittitēon. Ostendit nunc galenus cum declarata sit natura veri emittitēis que se. de dictis in pīmo caplo huius cōmenti sit vera emittitēa et pīmo valde succincte innuit que sit illa que habet paroxisimū cōmunē ex flegmatica continua et colerica interpollata cum hī humoribus fuerint adinuicē pares in robore et hoc post exemplificabit.

Antiqua traductio.

Cū vero tertiana dominet horridior se. fit et qd rigoris assumit fm accessionē: cōfestim autē vtiq; q. et calidior hoc est et estuosior et citi⁹ ad statū deuenit et quēdā colere vomitū vel egestionē vel humiditatem fert. Alia vero flegmatica superabundante dominantē quidem frigiditates ex tremosū. pauci vero sunt horrores et pulsuum cōstrictio fortior et plixior est febris et tarde superaddit paroxisimū et post multum tēpus ad statū deuenit: et nequaquā siticulosus neq; estuosus est neq; vomitus vel egestio colerica vel liquor in ea sit.

Nicolaus leoniceni.

Cum vero tertiana preualuerit horridior sit febris atq; in annotatione sibi aliquid horrores associat. Cōfestim vero et feruidior est huiusmodi febris et incensū plus habet magisq; festinat ad summum et aliquid bilis per vomitū aut per aluiū aut per sudorē excernit. Et cū altera ex pituita febris ppotēti⁹ existit: tūc frig⁹ vebemēti⁹ extremas occupat partes et pulsum fit afflictatio maior ac diuturnior tardiusq; accessio inualefcit ac lōgus post tēpus q̄sistit: nō tñ aut sitim aut magnum affert incendiū neq; in ea p vomitū aut p aluiū aut p sudorē bilis excernit.

Deinde ostēdit q; se. mixta ex amphimeria et tertiana cōtinua in qua hūior colericus dominat aī in quo dominat humor flegmaticus non sunt vere emittitēe et hoc sibi cū dicit: cum vero et. Et dicit q; illa in qua habundat humor colericus non est talis quia ipsa non est horrida: imo horridior est q; debeat esse emittitēa et quasi dispositio sua attinet rigori et non horrore et multa sunt signa superabundantia tertiane que non debent in vera emittitēa apparere: et propter humiditatem intelligit sudorem. Et similiter vbi superabundat flegma superabundat frigus plusq; debeat esse in vera emittitēa: et ponit etiā alia euidentia signa superabundantia flegmatice que in illa cum est vera apparere nō debent.

Antiqua traductio.

Et huius mixtionis duarū harū febrium in intelligentiā quandā archigenes deuenit: q̄suse tñ et inarticulate vt de monstrauimus in septimo libro scriptorū a nobis aduersus librū eius de pulsib⁹. Estimāt igit in emittitēis qñq; quidem dñari tertianā febrē: quādoq; vō amphimerinam non tamē disparitur demū dominante mixtiōe earū: que deniq; et sola certam cōstituit emittitēem: neq; intellexit neq; ostendit sed vniuersaliter dereliquit.

Nicolaus leoniceni.

Hanc quoq; duarū febriū mixtionem archigenes aīaduertisse videtur: minus tamē recte atq; perspicue quēadmodum in septimo cōmentariorū quos in tractatu archigenis de pulsib⁹ scripsi est a nobis ostēsus. Arbitrat igitur archigenes in emittitēis aliqui febrē preualere tertianā nam aliqui quotidianā: nō tñ equalē earū

mixtionē que sola exquisitū emittitēem cōstituit: aut intellexit aut in suis scriptis ostendit verū omnino pretermisit.

Cult clare explicare que sit cōpositio que veram emittitēā cōstituit et hec cōpositio pre dicta cūvere illi duo humores in robore sunt pares ita q; accidētia nullius eorū cum paroxisimū simul cōincidit superabundant. Et pīmo in hoc ipse ponit et remouet errorem archigenis. et qd dicit est clarū q; se: et peccauit archigenes non etiā iam solū nominādo emittitēam verā quā nō debebat nolare: sed etiā q; specē ei⁹ essentialiorē etiam totū relinqt.

Antiqua traductio.

Cū emittitēes fm magnitudinē extiterint et colerica deficiēs et flegmatica continua imissio quidē paroxisimū cum horrore sit: mediū emittitēis hic est rigoris et circūfrigidationis: quorū hic quidē tertiane: illud vō cōtinue flegmatice coexistebat. Augmentatio vero q; erat ab imissione propter tertianam quidē facile calefactibilis est et ad statū festinās: ppter flegmaticā vero tardam q̄tū in seipsa facientē accensionē detinetur et intercidit: et est velut quēdā pugna synthomatū: qñq; quidē ex calefacto laborate cū tertiane calor fortius operās ad cutē hūiores refert: detinēte vero qñq; et reuoluēte int⁹ huiusmodi motū flegmatico pigro et difficile mobili et frigido tardō natura existēte. In pugna vō hac dominante quidē frigido hūiore cōtractiōes fiūt et horrores et infrigidatiōes extremorum et cutis vt videat rursus ali⁹ inuadere paroxisimū. Si vō calidior dñabit repēte simul supcalefiūt et ppe statū deuenire videntur. demū paulo post dñante flegmatico ptabunt rursus laborātes et infrigidantur et horret et hoc nō cessat fieri vsq; ad statū q; ipse maturius quidē q; scdm flegmaticū humorē. tardius vō q; fm colericū humorē fieri videt. Nicolaus leoniceni. Cū equales magnitudine fuerint et febris ex bile intermittēs et ex pituita cōtinua accessiōis initiū fit cū horrore q; medium inter rigore et frigectionē obtinet locū: quorū alterū tertianā febrē: alterū quotidianā cōmittat. Cū vō ab inuasio ne inualefcit tertiane qdē rōne cito calefcit ac festinat ad summū aut ppter quotidianā ex pituita tardat atq; i ascēsu reti

net nōnunq; atq; iterrūpitur. Estq; iter varios affect⁹ veluti pugna qdā cū eger nōnunq; inualefcēte febre: tertiana atq; ad cutē hūiores ipellēte vebemēti⁹ calefcit at: vō remorāte atq; ad iteriora reuocāte ipi⁹ motū febre i q; ex pituita ortū hz. Estq; tardi⁹ ac difficilis mot⁹ frigida ac lēta existēs natura. i hoc aut certamine cū humor frigidus supauerit summis res horrores atq; extremarū partiū et cutis refrigeratiōes sequunt adeo vt videatur altera rursus accessio renouari. Cū vero calidior vicerit tūc statim totū corpus calefcit ac iā videt febris in summo cōfistere: mor paulo post ad pituitā redeūte victoria egroti denuo cōtrahitur refrigeratur et horret: neq; hoc terminū vllū habet donec febris ad summū puenerit quod quidē citi⁹ accidit q; p more pituitate tardius tñ q; in bile fieri consuevit.

Declarat q; in cōpositione pāctica vbi isti humores sunt pares est emittitēis verus. et declarat hoc q̄tum ad pīmū augmentū et statum paroxisimū: et dicit q; quādo humores illi fuerint pares in robore q; vñ non dominet alteri tunc immixtio paroxisimū. i. inuasio paroxisimū ex ambabus illarū mixti fit directe cū horrore qd est medium inter circūfractiōē et puro frigore: et similiter sentit pūctio et mor dicatio maior q; in illis et minor q; in rigore quorū hec quidē scz rigor tertiane: illud vero scz circūfrigidatio flegmatice existebat scilz cum inuadūt pure non adinuicē mixti. deinde augmentū dicit paroxisimū. nam augmentum huius paroxisimū q̄tum ex tertiana cum sit cito excalefactibilis cito veniret ad statū. Sz q; flegmatica tardat i augmento hinc est q; detinet augmentū tertiane vt nō veniat ad statū et hoc q; flegmatica calore ab intra et obtudit ipsum quousq; nō ascēdit ad augmentum vel statum: ex hoc emittitēis detinet ex calefactione humoris colericū: et fit quēdā pugna ex hoc synthomatū istorū humorū: propter quod hic aduerte q; humor flegmaticus vt habitū est supra et ponet infra Galenus est valde de difficili calefactibilis ex sua grossitate et viscositate. vnde multū etus principū prolongat. Sed humor colericus est cito facilliter et vniuersaliter et multū calefactibilis: et ideo cū hī humores sunt adinuicē pares in robore et colericus putrescit extra venas et flegmaticus intra causant accidētia et pugnat que narrat galenus: q; aliqui vincit vnus humorū aliqui alius cñz sint pares: et non vincit cōtinue vñ et ideo aliqui vincēt humore colerico et calefaciente partes extrinsecas trahit calorem ad